

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta humanitních studií
Katedra sociální a kulturní ekologie

Diplomová práce

Zobrazení hodnoty ekonomického růstu v médiích.

(obsahová analýza vybraných českých deníků)

Jan Doležal

Praha 2008

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Arnošt Novák

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů, a souhlasím s jejím případným zveřejněním v tištěné nebo elektronické podobě.

V Praze dne 17. září 2008

Jan Doležal

Poděkování

Děkuji především panu Mgr. Arnoštu Novákovi za vedení této práce, mnohé cenné připomínky a inspiraci jež stála na jejím počátku. Dále děkuji panu PhDr. Radimu Hladíkovi za jeho rady ohledně metody obsahové analýzy.

Abstrakt

Diplomová práce *Zobrazení hodnoty ekonomického růstu v médiích* je obsahovou analýzou vybraných českých deníků. Zabývá se problematikou ekonomického růstu (a hrubého domácího produktu) a zobrazením jejich hodnoty v denících Blesk, Hospodářské noviny, Mladá fronta Dnes a Právo. Cílem práce je zjistit jakého hodnotového zabarvení nabývá zobrazování ekonomického růstu.

Práce vychází z četby autorů, kteří kriticky přistupují k problematice ekonomického růstu, všímají si jeho negativních sociálních a environmentálních vlivů a zpochybňují jeho vhodnost a legitimitu. Dále jsou předloženy poznatky z oblasti studia médií, které se vyjadřují ke společenské roli médií při vytváření přijatelného obrazu světa. Kritika ekonomického růstu a reflexe podílu médií na reprodukci stávajícího společenského uspořádání se spojují v otázku, jakým způsobem se média spolupodílí na obecné akceptaci ekonomického růstu prostřednictvím zobrazování jeho hodnotového zabarvení. Prostřednictvím metody obsahové analýzy práce zjišťuje zda je ekonomický růst zobrazovaný jako pozitivní resp. negativní hodnota, nakolik tento způsob zobrazení převažuje. Zda jsou v rámci jeho zobrazování přítomny jak hlasy předkládající pozitivní obraz ekonomického růstu, tak ty, které ekonomický růst odmítají, zpochybňují nebo upozorňují na jeho negativní důsledky. V průběhu tvorby proměnných pro zkoumání obsahu bylo využito některých poznatků analýzy rámců a byly stanoveny určité opakující se motivy zobrazování ekonomického růstu.

Výsledky obsahové analýzy upozornily na vhodnost rozlišovat pojmy ekonomický růst a hrubý domácí produkt a ukazují, že zatímco ekonomický růst je zobrazován převážně pozitivně, hrubý domácí produkt převážně neutrálně. Negativní ohodnocení obou pojmů je zcela okrajovým jevem.

Abstract

Diploma thesis on *Portrayal of Economic Growth Value* is a content analysis of chosen czech daily papers. It is engaged in questions of economic growth (and gross domestic product) and its significance in daily papers Blesk, Hospodářské noviny, Mladá fronta Dnes and Právo. The aim is to discover value dimensions of economic growth portrayal.

The study come out from those authors who has criticall approach to the problems of economic growth, mind its negative social and environmental effects, and dispute its desirability and legitimacy. Also there are presented findings from media studies, which are related to the role of media when the acceptable picture of world is beeing established. The critique of economic growth and the reflections of media role when the current social order is reproduced are connected in one question: what is the way in which the media participate on common acceptance of economic growth through portrayal of its value dimensions. Through application of content analysis method the study try to answer the question if economic growth is pictured in a positive or negative way and which picture is prevailing. The study answer the question if there are rather those pictures which shows that economic growth is a positive value, or those which refuse or dispute economic growth or point out that there are some negative effects of economic growth. When the variables for content analysis are developed some frame analysis findings are used and some repeating motives in picturing of economic growth are identified.

The results of content analysis refer to the desirability to discriminate between terms economic growth and gross domestic product and shows that while economic growth is pictured mostly in a positive way, gross domestic product in neutral. Negative portrayal of both terms is mostly marginal.

Anotace

Diplomová práce *Zobrazení hodnoty ekonomického růstu v médiích* je obsahovou analýzou vybraných českých deníků. Zabývá se problematikou ekonomického růstu (a hrubého domácího produktu) a zobrazením jejich hodnoty v denících Blesk, Hospodářské noviny, Mladá fronta Dnes a Právo. Zjišťuje jakého hodnotového zabarvení oba pojmy nabývají, zda pozitivního, negativního nebo neutrálního, a které převládá.

Klíčová slova:

ekonomický růst, (economic growth), hrubý domácí produkt, (gross domestic product), HDP, (GDP), obsahová analýza, (content analysis), hodnota, média, Blesk, Hospodářské noviny, Mladá fronta Dnes, Právo.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 REŠERŠE LITERATURY.....	11
1.1 Koncepce ekonomického růstu	11
1.2 Kritika konceptu ekonomického růstu.....	13
1.2.1 Spor o ekonomický růst.....	14
1.2.2 Kvalita života vs. intenzita ekonomické aktivity.....	16
1.2.3 Předsudky ekonomie.....	18
1.2.4 Neekonomický růst.....	20
1.2.5 Paradigma ekonomického růstu	23
1.2.6 Dno růstu.....	23
1.2.7 Růst Růstu.....	25
1.2.8 Ekonomický růst jako náboženství.....	26
1.3 Média a společnost.....	26
1.3.1 Mediální produkt jako průmyslový produkt.....	27
1.3.2 Média a ideologie.....	27
1.3.3 Apologie statu quo.....	29
1.4 Ekonomický růst a média.....	31
2 VÝZKUM – TEORETICKÁ ČÁST.....	36
2.1 Reprezentace (stereotypy).....	36
2.2 Agenda-setting	37
2.3 Rámování	37
2.4 Diskurzní zátka.....	39
2.5 Výzkumné otázky a hypotézy.....	40
2.6 Obsahová analýza.....	42
2.6.1 Metoda a její kritika.....	42
2.6.2 Diskuse metody.....	46
3 VÝZKUM – PRAKTICKÁ ČÁST.....	48
3.1 Výběr vzorku.....	49
3.2 Výběr a popis proměnných.....	52
3.3 Hodnota ekonomického růstu	66

3.4 Vlivy ekonomického růstu.....	78
3.5 Pochyby a ekonomický růst.....	79
ZÁVĚR.....	84

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Seznam použitých zdrojů

Příloha č. 2 – Kódovací kniha

ÚVOD

Ekonomický růst je definován jako vzestup ekonomického potenciálu země a vyjadřuje se kvantitativním růstem hrubého domácího produktu, zkráceně HDP. Souvisí s procesem akumulace výrobních prostředků a rozšiřováním výrobních možností v ekonomice na jedné straně a vzrůstem životní úrovně obyvatel na straně druhé. Státy se optikou růstu svých ekonomik poměřují, politici u svých voličů bodují, pokud takovýto růst pro svou zemi deklarují a zajišťují. Zejména z okruhů lidí, vnímavých k environmentální problematice, poprvé přišly a stále přicházejí hlasy, jež upozorňují na vedlejší důsledky snahy lidských společností a jejich ekonomik stále růst a kriticky se vyjadřují k současnému ekonomickému uspořádání společnosti.

V oboru mediálních studií mimo jiné pozoruji vysokou citlivost vůči společenské roli médií při formování a reprezentování nejrůznějších hodnot, myšlenek a přesvědčení. Vědci ve své práci reflektují, že média nejsou nezávislými pozorovateli a tlumočníky reality. Nevznáší se ve vzduchoprázdnu a samozřejmě mají také své ekonomické zájmy jako každý jiný subjekt trhu. Naskýtají se proto otázky ohledně vzájemného vztahu médií a jiných politických, ekonomických a společenských institucí při zachování statu quo. Jako jeden z mnoha prvků tohoto současného uspořádání věcí lze považovat i ekonomický růst – v teorii i reálném dopadu na život zde na Zemi.

Na problematiku ekonomického růstu jsem během studia jsem mnohokrát narážel. V samotném environmentálním hnutí resp. environmentálním myšlení lze odhalit nejrůznější způsoby vztahování se k ekonomickým otázkám obecně i k vlastnímu ekonomickému růstu - od těch extrémně odmítavých až po ty akceptující. V této práci spojuji dva okruhy problémů. Jedním je ekonomický růst a jeho kritika. Druhým jsou média a jejich role při udržování stávajících společenských a ekonomických způsobů organizace, a to navzdory existenci hlasů kritizujících tyto způsoby.

Cílem práce je zodpovědět otázku, nakolik je ve vybraných českých denících ekonomický růst zobrazovaný jako pozitivní hodnota. Nakolik jsou v rámci jeho zobrazování přítomny i hlasy, které ekonomický růst odmítají, zpochybňují, popř. upozorňují na jeho negativní důsledky.

V práci zkoumám obsah mediálních sdělení (vybraných českých tištěných deníků), jež se týkají problematiky ekonomického růstu. Vlastním předmětem zájmu je hodnota (ve vzájemné polaritě pozitivní - negativní), se kterou je ekonomický růst v médiích spojován

a dále, jakým způsobem je tato hodnota vyjádřována. Zajímá mě zda je hodnota přiřazovaná ekonomickému růstu (ať už je jakákoli) nějakým způsobem vystavována otázkám a pochybnostem. Zda lze vysledovat určité znaky v mediálních sděleních, které by odpovídaly přesvědčení, že ekonomický růst je ve zkoumaných českých médiích kladně hodnocený a převážně nezpochybňovaný.

Diplomová práce vychází z prací vědců, kteří reflektují obecné přijímání ekonomického růstu v dnešní společnosti a roli médií při spoluvytváření a udržování tohoto akceptujícího postoje. Na počátku této práce stálo seznámení se s některými poznatky Anderse Hansena, který definoval termín diskurzní zátka (*discursive stopper*), a to jako komunikační prostředek, který je charakteristický skrytým hodnotovým zabarvením, nepřítomností argumentace a diskvalifikováním možné diskuse. Tento pojem však pouze zmiňuji. Hansenův přístup spíše obrátil mou pozornost určitým směrem, než že bych se striktně držel jeho metod.

Práce má tři základní části. První část se věnuje rešerši relevantní literatury věnující se kritice ekonomického růstu a studiu médií. Stručně ukotvuje problematiku ekonomického růstu v rámci makroekonomie. Vlastní těžiště rešerše literatury spočívá ve studiu prací společenských vědců, kteří popisují, jakým způsobem je nakládáno s pojmem ekonomický růst (a hrubý domácí produkt). Tito autoři si všímají zejména jisté všeobecné shody na požadavku stálého růstu ekonomik, a to bez ohledu na negativní společenské a environmentální důsledky takového růstu. Usuzují, že ekonomický růst se stal skutečností, k níž neexistuje významná alternativa, ba dokonce že neexistuje, nebo v nepatrné míře, povědomí o nutnosti vůbec nějaké alternativy hledat. Druhá část obsahuje bezprostřední teoretickou přípravu výzkumu. Představuje poznatky z oblasti mediálních studií, které se zabývají zkoumáním role médií ve společnosti, a to zejména při reprezentaci a spoluvytváření společenského ideového a ideologického pozadí. Shrnuje základní výzkumné otázky a předkládá pracovní hypotézy. Popisuje metodu, která je použita pro zodpovězení kladených otázek - je jí metoda obsahové analýzy. V práci rovněž využívám některých prvků analýzy rámců (*frames*). Třetí část je vlastním popisem praktické realizace výzkumu metodou obsahové analýzy. Jsou zde popsány jednotlivé kroky – volba vzorku, výběr a definice proměnných, sběr a analýza získaných dat. V závěru práce jsou shrnuty a diskutovány získané poznatky.

1 REŠERŠE LITERATURY

Tato kapitola připravuje a vytváří prostor pro otázky i budoucí možné odpovědi. Rešerše relevantní literatury vymezuje výzkumné téma. Je zde představena problematika ekonomického růstu v relativně široké podobě, s důrazem na kritiku ekonomického růstu – a to jako teoretického konceptu i praktického faktoru ovlivňujícího život na této planetě. Následují teoretické poznatky a výzkumné příklady z oblasti studia médií.

1.1 Koncepce ekonomického růstu

Vzhledem k tématu práce je třeba si ujasnit minimálně tři základní pojmy z ekonomické vědy: hrubý domácí produkt, hrubý národní produkt a ekonomický růst.

Hrubý domácí produkt (*Gross domestic product – GDP*) je základní makroekonomický ukazatel. Často je uváděn ve formě zkratky jako HDP. Měří celkový ekonomický výkon země, tedy celkovou hodnotu finálních statků vyrobených v ekonomice země za určité období (zpravidla jeden rok) a procházejících trhem, vyjádřená v peněžních jednotkách. Měří se dvěma základními metodami: buď jako suma produktů (výrobků a služeb; výrobní metoda) nebo jako suma důchodů (mezd, platů, zisků, aj.; důchodová metoda). Přesné vyčíslení je obtížné, v mezinárodních statistikách se proto vždy označuje jako odhad hrubého domácího produktu (*estimate of GDP*). Od HDP se odvozují některé další makroekonomické ukazatele, mezi jinými také např. čistý domácí produkt¹, hrubý národní produkt a čistý národní produkt. Dle způsobu ocenění se rozlišuje nominální a reálný HDP. První je vyjádřený ve stálých cenách, druhý se vyjadřuje ve cenách skutečných [Fialová 2007: 66-7].

Hrubý národní produkt (*Gross national product – GNP*), zkráceně jako HNP, je „celková hodnota finálních statků vyrobených národními subjekty příslušné země, ať v zemi samé nebo v zahraničí, za určité období (zpravidla jeden rok), procházející trhem a vyjádření v peněžních jednotkách“ [Fialová 2007: 68]. Přesné číselné vyjádření národního a domácího produktu je komplikováno vzájemným propojením výrobců z různých zemí, existencí mezinárodních společností a reinvesticí zisků [Fialová 2007: 68].

¹ HDP zmenšený o obnovovací investice, tzn. náhradu za opotřebení (depreciaci) fixního kapitálu. Podobně i v případě čistého národního produktu [Fialová 2007: 29].

Ekonomický růst (*economic growth*) je zvýšení potenciálního produktu². Znamená posun hranice výrobních možností³. „Vyjadřuje se jako přírůstek reálného hrubého domácího produktu (nebo národního důchodu) v roce t oproti roku $t-1$ v procentech. Pro měření růstu životní úrovně obyvatelstva se vypočítává přírůstek reálného hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele“ [Fialová 2007: 48]. Ekonomického růstu je možné dosáhnout využíváním více zdrojů (většího množství pracovních sil resp. většího množství fyzického kapitálu, popř. využíváním stávajících zdrojů efektivněji změnou technologie). „Efektem ekonomického růstu je rostoucí a rozmanitější spotřeba, rozšiřování sociálních jistot a zvyšování životního standardu obyvatel, může však mít v určité etapě rozvoje ekonomiky i negativní důsledky v podobě znečištění životního prostředí, zhoršení lidských vztahů a selhání trhu“ [Fialová 2007: 48]. Známá je rovněž teorie o stádiích ekonomického růstu – ekonomiky zemí se vyvíjejí a procházejí různými stupni ekonomické organizace, které na sebe navazují. Uvádí se větší počet takovýchto vývojových stupňů, např. feudalismus – kapitalismus – socialismus, nebo lovecko-sběračské společnosti – zemědělské – industriální - společnosti služeb, apod. Každý z těchto výčtů vychází z několika konkrétních zemí u nichž lze vypočítat podobný postup. Je ovšem otázkou zda musí všechny ekonomiky projít těmito definovanými stádií, nebo zda lze pořadí jednotlivých fází měnit, popř. některou vynechat [Black 2003: 442].

Zatímco Fialová umísťuje negativní důsledky ekonomického růstu do blíže nespécifikované „určité etapy rozvoje ekonomiky“ (která etapa to je, máme ji již za sebou?), oxfordský *A dictionary of economics* když reflektuje rizika nelimitovaného růstu (omezené přírodní zdroje, znečištění, zahlcení), s jistou odevzdaností přiznává, že pouze zkušenost ukáže, jak dlouho je takovýto růst udržitelný [Black 2003:205]. Osobně mě překvapilo, že se nějaké zmínky o negativních důsledcích ekonomického růstu do podobných slovníků dostaly. Na druhou stranu je třeba přiznat, že jsou obě zde uvedené zmínky poznamenány jistou nedůsledností v tom, jak se s přiznaným problémem ekonomického růstu vyrovnaly.

2 „Potenciální produkt je maximální hrubý domácí produkt, kterého může ekonomika dosahovat při daném množství kapitálu a technologické úrovni, existujícím počtu a kvalitaci pracovních sil, přirozené míře nezaměstnanosti, aniž dojde k urychlení inflace“ [Fialová 2007: 136].

3 Hranice výrobních možností je kombinace vyráběných ekonomických statků (např. dvou různých druhů zboží), které mohou být v zemi vyrobeny stávajícími využitelnými výrobními faktory při dané úrovni technologie. Vyjadřuje se graficky a její křivka je hranicí, která vymezuje dosažitelné maximum produkce různých statků. Vyšší produkce jednoho lze dosáhnout pouze snížením produkce druhého [Fialová 2007: 66].

Považuji za užitečné zmínit se na tomto místě ještě o tzv. konjunkturálním cyklu (*business cycle*). Věnuje se pravidelnému kolísání a změnám, v ekonomickém výkonu zemí s tržním hospodářstvím, které se projevuje jako střídání různě dlouhých fází vzestupu a poklesu. Fáze poklesu se vyznačuje zpomalováním růstu produkce až po jeho případný pokles, růstem nezaměstnanosti, zásob, poklesem cen surovin, růstu cen hotových výrobků, dochází ve zvýšené míře k bankrotům podniků a následně bank. Dopad sestupné fáze cyklu na vývoj ekonomiky závisí v rozhodující míře na dlouhodobém růstu ekonomiky. Vzestupná fáze je pak charakteristická zvýšením tempa růstu produkce a růstem zaměstnanosti. Existují nejrůznější teoretické názory na délky cyklů (50-60 let, 9-10, 3 roky, apod.) a příčiny výkyvů [Fialová 2007: 86-7].

Tento stručný a velmi povrchní pohled do ekonomické vědy představil popis termínů, jež se budou v této práci často opakovat. Přes rozdíl mezi domácím a národním produktem, pro účely této práce lze s nimi zacházet jako se synonymy. Shodně vypovídají o té samé skutečnosti – výkonu ekonomiky – liší se pouze v tom, které statky se do odhadů toho kterého ukazatele zahrnují. Autoři, uvedení v následující části pracují s jedním nebo druhým termínem. Zachovávám termín, který oni sami používali. Usuzuji, že termín HNP se používal spíše v minulosti – s postupující globalizací, vznikem nadnárodních firem apod. ztrácí tento termín na své důležitosti, jak odpovídá i slovníkové definici: HDP je „základním“ makroekonomickým ukazatelem. Podobně, přes rozdílnost ekonomického růstu a hrubého domácího produktu, je v následující části a do určité míry i v celé práci pohlíženo na ekonomický růst a HDP jako na výrazně související veličiny. Definice ekonomického růstu jakožto přírůstku hrubého domácího produktu mě k tomu opravňuje. Je však uveden i Dalyho pohled, upozorňující na nesamozřejmost tohoto spojování.

1.2 Kritika konceptu ekonomického růstu

Po druhé světové válce západní země zažili bezprecedentní ekonomický růst, a s ním spojený růst životní úrovně. Nově se utvářející postkoloniální země zažívají kromě boje za osvobození výrazný populační růst. Vedle promýšlení možností, jak umožnit tzv. rozvojovému světu podobný ekonomický růst, se objevují pochybnosti, nakolik jsou ekonomický růst a populační exploze ohrožující pro přírodní ekosystémy. Mezi klasiky tohoto tázání patří Rachel Carson (a její *Silent spring*), Edward Goldsmith (*Blueprint for Survival*) a tým vědců vedených Donnelou a Dennisem Meadows, kteří v roce 1972 publikovali zprávu Římského klubu nazvanou příznačně *The Limits to Growth*. Nosnou

myšlenkou jejich práce je přesvědčení, že v konečném prostředí naší planety není možný neomezený růst, ať už z důvodu vyčerpání zdrojů (obnovitelných i neobnovitelných) nebo neschopnosti ekosystémů dále absorbovat průmyslově produkované znečištění [Keller 1997: 111-114].

Tato kapitola se soustřeďuje na významné teoretiky kritiky ekonomického růstu. Představuje zejména myšlení Ezry J. Mishana, Arne Naesse a Hermana Dalyho. Své místo zde má nejen kritika konceptu ekonomického růstu, ale i dalších, hlubších předpokladů ekonomické vědy.

1.2.1 Spor o ekonomický růst

Americký ekonom Ezra J. Mishan sepsal dnes již klasické dílo *The Economic Growth Debate. An Assesment*⁴, které kriticky zkoumá problematiku ekonomického růstu. V první části knihy shrnuje debatu probíhající na západě již od sedmdesátých let minulého století. Popisuje přesun zájmu v západním kulturním okruhu od středověkého úsilí zajistit si blaho po smrti ke starosti o dobrý život zde na zemi. Osvícenství v 18. stol. přináší myšlenku, že dokonalosti lze dosáhnout nikoliv Božím zásahem, ale záměrným společenským procesem. Přes traumatické zkušenosti s průmyslovou revolucí v Británii je v průběhu 19. století ukotvováno přesvědčení o kontinuálním pokroku umožněném lidským důvtipem, jenž se realizuje díky orientaci na vědu, techniku a materiální zlepšování životních podmínek. Ani velké sociální konflikty 19. a 20. stol. dle Mishana neotřáslí hlubokou vírou, že „ekonomický pokrok jako takový je pro společnost blahodárný. Vskutku, až do šedesátých let našeho století víra v ekonomický pokrok natolik ovládla naše myšlení, že se vlastně mlčky předpokládalo působení Prozřetelnosti“ [Mishan 1994: 20].

Všimá si, že bez ohledu na politickou orientaci a představy o budoucím uspořádání společnosti, byl právě neustálý ekonomický růst identifikován jako nositel změny.

4 Česká kniha vyšla v roce 1994 pod názvem *Spor o ekonomický růst*. Autor v předmluvě k českému vydání tento počín oceňuje a stručně shrnuje limity rozvoje dle západního stříhu, po němž zatoužila i nově se rodící česká společnost: „Dnes už můžeme s jistotou říci, že existence volného trhu působícího v rámci moderního dynamického hospodářství – i když je ušetřen špatného řízení ze strany arogantních a zkorumpovaných byrokratů – neposkytuje žádné záruky proti degradaci životního prostředí a proti ekologickému vandalismu. Stejně tak nelze spoléhat na liberální demokracii, že nás ochrání před erozí osobních svobod nebo před vulgarizací veřejného vkusu a úpadkem morálky a mravů“ [Mishan 1994: 18].

Po 2. světové válce pak došlo k jistému posunu při nakládání s konceptem ekonomického růstu. Není již toliko jedním z ekonomických cílů sociální politiky, ale postupně nabývá podoby všezahrnujícího ukazatele společenského pokroku. Ostatní ekonomicky významné skutečnosti (úroveň zaměstnanosti, platební bilance, tempo inflace, ad.) jsou samozřejmě nadále řešeny, ovšem vždy s ohledem na „důsledky na tempo ekonomického růstu, které bylo považováno za prvořadý, dlouhodobý cíl společnosti“⁵ [Mishan 1994: 20].

Mishan shrnuje záběr svého tázání do jedné otázky, a to, zda „lze očekávat, že neustálý ekonomický růst zvýší společenské blaho“ [Mishan 1994: 13]. Netáže se, zda je neustálý ekonomický růst reálně možný. Pokládá zcela jednoduchou, přitom zásadní otázku, zda je ekonomický růst přínosný. Upozorňuje, že je třeba hodnotit jaké vlivy má ekonomický růst na společnost a přírodu. Nelze zde vypsát velice podrobnou a důslednou analýzu současné společnosti, jejíž ekonomiky jsou orientovány na stálý růst.⁶ Mishan se například věnuje logice růstu v nejrůznějších souvislostech. Odmítá pohled, který si myslí, že více znamená lépe. Konstatuje, že více zboží, větší mobilita, větší rovnost v příjmech, více vzdělání a informací či inovací vždy neznamená lepší a plnější život. Vše dokládá názornými příklady z ekonomického i všedního života společnosti. Otázka společenského blaha, blahobytu, štěstí a dobrého života je jedním z hlavních měřítek, jimiž Mishan argumentuje [Mishan 1994: 82-106].⁷

V další části své knihy Mishan vyjmenovává nejrůznější oblasti lidského života, od výživy, bydlení, odívání, přes naplňování volného času, vztah k práci, uspokojování pŕdŕ, lásku, osobní svobodu až po sebeúctu, bezpečí, role a místo, rodinné a přátelské vztahy, morálku, mýty. Každé této oblasti se podrobně věnuje a hodnotí jak a nakolik k uspokojování jednotlivých těchto oblastí/složek přispívá ekonomický růst. Přiklání se

5 Tento motiv se objeví v rámci výzkumu ve formě proměnné Rámec argumentace.

6 Keller v [1997: 151] ostatně považuje tuto knihu napsanou ekonomem za sociologicky neobyčejně fundovanou.

7 Např. v části, kde se věnuje otázce rovnosti příjmŕ píše: „V zemích, kde nikdo nemusí hladovět, by nebylo příčiny pro sociální nespokojenost, kdyby se lidé naučili přijímat rozdíly ve zděděném majetku a talentu jako rozmary osudu a kdyby odvrátili zrak od pokušení, která sami vyvolávají, a místo toho se snažili žít radostně v mezích svých možností. Ač jde o prostý a zdravý postoj, který je předpokladem dobrého života, je to postoj protikladný étosu konzumní společnosti.“ [Mishan 1994: 94] Dovolil jsem si zde ocitovat takto velký oddíl, neboť je z něho dobře poznat duch Mishanova uvažování. Ve své analýze se nebrání opouštět úzce ekonomické myšlení a snaží se předkládat danou problematiku v těch nejširších souvislostech. Podobný směr uvažování může být považován za nevědecký a odsouzen jako jistý druh spíše osobního přesvědčení, přesto vede k zamyšlení.

spíše k názoru, že další ekonomický růst působí spíše směrem ke zhoršování podmínek lidského života a není v souladu s představami člověka o dobrém a kvalitním životě [Mishan 1994: 107-157], [Keller 1997: 151].

Předsvědčení zastánců ekonomického růstu, že znečišťování životního prostředí lze kontrolovat, že Země je schopna uživit mnohokrát více lidí, že čerpání přírodních zdrojů jsou vrypy a chudé země Asie, Afriky a Jižní Ameriky nakonec zvolí stejnou cestu jako západní země označuje za planou víru pro níž neexistují žádné přesvědčivé důkazy [Mishan 1994: 82-83].

Vyzývá k nutnosti zpochybňovat pokračující ekonomický růst a to nejen z hlediska jeho fyzické možnosti (přírodních limitů), ale vést též debatu o jeho společenské žádoucnosti. „Ekonomický růst není ani nutný, ani postačující pro růst společenského blaha“ [Mishan 1994: 31].

Pro budoucí operacionalizaci jsou přínosné některé charakteristiky ekonomického růstu, jež Mishan popisuje. Odmítání ekonomického růstu je zpochybňováno, s tím, že minulé předpovědi zkázy lidstva se rovněž nenaplnily. Tento postoj zastánců růstu označuje jako pštroší optimismus [Mishan 1994: 62-63]. Ideologický monopol ekonomického růstu odmítá kritiku ekonomického růstu, pokud oponent nenabízí schůdnou alternativu. Mishan všal i tuto kritiku oceňuje, neboť je nejen podnětná pro společnost, ale i nutná, aby se nějaká alternativní politika vůbec objevila. Odkládání iluzí umožní opustit stávající model ekonomické organizace a „přijmout realitu rovnovážné ekonomiky“ [Tamtéž: 68].

1.2.2 Kvalita života vs. intenzita ekonomické aktivity

Na laciné odmítání ekonomické vědy upozorňuje ve svém kritickém komentáři ke konceptu hrubého národního produktu Arne Naess. V českém prostředí jsou jeho myšlenky představeny v knize *Ekologie, pospolitost a životní styl*. Hlubinný ekolog musí umět diskutovat o „hospodářském růstu“, protože neekologickou politiku obvykle podporují argumenty o nezbytnosti a potřebnosti takového růstu“ [Naess 1993: 162].

Podobně jako Mishan i Naess si všímá historických souvislostí přeceňování hrubého národního produktu (HNP)⁸, když připomíná, že po 2. světové válce bylo velmi důležité obnovit zničené ekonomiky evropských zemí a HNP byl jednoduchým ukazatelem toho, zda se ekonomiky rozvíjí a rostou. „Naneštěstí byl HNP natolik oblíbený, že lidé

⁸ Naess ve své knize používá termín HNP, je zde tedy ponechán.

tímto úzkým a jednostranným ukazatelem stále více poměřovali celý pozitivní a široký pojem hospodářského pokroku“ [Naess 1993: 164]. Dle Naesse je HNP neutrální veličinou. „Je měřítkem jakékoliv lidské činnosti, nikoliv činnosti s nějakou hodnotou.(zvyraněno autorem)“[Naess 1993: 164]. HNP vypovídá spíše o intenzitě aktivit ve společnosti, nikoliv o tom zda jde o aktivitu přínosnou a smysluplnou. „Žádná souvislost mezi HNP a kvalitou života neexistuje“⁹[Naess 1993: 164]. Naess naopak upozorňuje, že mnohé výdaje zahrnuté do tohoto ukazatele ke kvalitě života nepřispívají, ale pouze jí udržují na určité úrovni, aby nebyla ještě horší (výdaje spojené s nepříznivými sociálními jevy, např. kriminalita popř. s prevencí znečištění), přičemž je tato kvalita mnohdy ohrožována právě intenzivním průmyslovým rozvojem zemí.

„Již samotná myšlenka, že by bylo možné jediným údajem vyjádřit bohatství země či národní štěstí, je poněkud naivní – nechápe problém agregace. A i když snad podobný dejný údaj získáme, nic to neznamena. Na jediném údaji nelze založit konkrétní politiku. Politika musí začínat i končit na úrovni jednotlivých aktivit“ [Naess 1993: 169].

Konečnost resp. ohraničenost biosféry považuje Keller za jádro vši kritiky současného ekonomického vývoje. Rozsah lidských aktivit, umožněných úspěšným ekonomickým vývojem, natolik vzrostl, že nutí přezkoumávat dosavadní indikátory hodnotící tento vývoj [Keller 1997: 153-4].

Alternativní ekonomové dospívají k závěru, že současné způsoby ekonomického života společnosti neohrožují pouze přírodní ekosystémy, ale rovněž základní sociální hodnoty. Keller parafrázuje Dalyho, když píše, že ekonomové sice nikdy netvrdili, že veškeré dobro pramení z růstu HDP, přesto konstatuje, že myšlenka, že by HNP blaho výrazně nezvyšoval resp. dokonce snižoval je běžnému pohledu cizí. Není důvod považovat větší pohyb zboží a služeb v rámci ekonomiky za přínosnější pro životní prostředí a kvalitu mezilidských vztahů [Daly 1989: 146] par. dle [Keller 1997: 155].

„Alternativní ekonomové poukázali jednoznačně na rozdíl mezi úrovní spotřeby a kvalitou života. Je ovšem neobyčejně obtížné vyvinout indikátory pro zachycení kvality života. Proto lze jen stěží exaktně řešit spor, zda a do jaké míry kvalita života stoupá, stagnuje či dokonce klesá s rostoucí životní úrovní“ [Keller 1997: 159].

Lze tedy identifikovat dvě hlavní osy kolem nichž je vedena kritika konceptu ekonomického růstu: mezilidské vztahy a vztah lidé – příroda. Ekonomická věda je ve svých teoriích a nástrojích (např. indikátor HDP) slepá vůči pohybům v kvalitě mezilidských vztahů a životního prostředí. S postupným etablováním kritického ducha

9 Příklad podobného výzkumu byl nalezen i ve vzorku zkoumaných textů.

vůči ekonomickému růstu se objevuje snaha finančně ohodnotit devastaci přírodního světa (tzv. ekologické účetnictví) a velmi opatrně i snahy měřit kvalitu mezilidských vztahů a života člověka obecně.¹⁰

Naess, stejně jako Mishan vychází při kritice HNP z porovnávání svých představ o dobrém životě (Mishan)¹¹ resp. smyslupném životě směřujícímu k seberealizaci (Naess)¹²

1.2.3 Předsudky ekonomie

V rámci environmentálního diskurzu jsou časté pokusy smířit environmentální ohledy s fungováním kapitalistické ekonomiky. Nejčastější formou ekonomické organizace společností jsou v současné době tržní ekonomiky. Hay ve své knize *Main currents in Western environmental thought* píše, že ekonomové vycházejí z předpokladu, že základní předpoklady ekonomické vědy jsou nečím přirozeným, nesporným, prostým hodnotového zabarvení¹³. Environmentálnímu myšlení je naopak vlastní zpochybňování této nezpochybnitelné a nezpochybňované „přirozené“ povahy kapitalistických společností [Hay 2000: 201].

Pro dominující tržní paradigma¹⁴ jsou charakteristické následující základní předpoklady. Prvním je názor, že člověk je s ohledem na své ekonomické zájmy racionálně uvažující subjekt. Obrazem tohoto modelu je cost-benefit analýza. Zjednodušeně řečeno je každý člověk expertem na porovnávání přínosů a ztrát¹⁵, jež mu kterákoli akce v rámci trhu

10 Keller [1997: 157] např. popisuje jak i tragické resp. obtížné situace v životě často znamenají bohatnutí společnosti. Rozvodové řízení je pozitivem na straně zisků advokátních kanceláří, obchodníků s realitami, apod. Zvýšená kriminalita je přínosem pro bezpečnostní agentury, výrobce a prodejce zabezpečovacích zařízení, atd.

11 Viz. celá jedna kapitola v jeho knize: Složky dobrého života, ve které konfrontuje jednotlivé oblasti života (zdraví, příroda, volný čas, uspokojování pudů, sebeúcta, bezpečí, láska, svoboda ad.) s neschopností současných ekonomik lidské potřeby naplnit [Mishan 1994: 107-157].

12 Viz. vyčerpávající název kapitoly: Seberealizace jako nejvyšší norma a klíčový pojem pro nejvyšší cíl [Naess 1993: 126-130].

13 S tímto souvisí problematika tzv. ekonomizace různých oblastí života jak o ní píše např. Keller. Ekonomika, původně provázaná s celým komplexem mezilidských vztahů, se v průběhu modernizačního procesu osamostatňuje a „vnucuje imperativy svého fungování všem ostatním subsystémům společnosti“ [Keller 2007, s. 96].

14 V orig.: dominant market paradigm.

15 Tohoto si všímá i Keller v knize Sociologie a ekologie. Jako inspirativní pro sociologii považuje kritiku modelu homo economicus (vytvořený klasickou ekonomickou vědou jako jeden z hlavních předpokladů

přinese. Měřítkem je osobní prospěch. Druhý předpoklad vychází z prvního. Je jím zákon nabídky a poptávky. Produkce zboží a služeb ve společnosti reaguje a odpovídá na potřeby lidí. Třetím předpokladem je existence jevu, popisovaného jako akumulace kapitálu¹⁶, k němuž dochází, když podniky část zisku věnují do rozvoje (růstu) samotného podniku ve formě nového vybavení, výzkumu, atd. „Z toho se vyvozuje, že to, co pohání trh, je ekonomický růst. Růst není pouhým důsledkem aktivity v rámci trhu, ale jeho primární činitel, podstata trhu“ [Hay 2000: 202].

Odpůrci ekonomického růstu z řad environmentalistů považují tento třetí předpoklad za jádro kapitalistické ekonomiky: „Kapitalismus je systémem „rozdívej se nebo zemři“. Kapitalistické ekonomiky, které nerostou, automaticky zažívají vzrůstající nezaměstnanost, snižování investic – a tím pádem ekonomickou recesi a všechny s ní spojené politické patologie“ [Hay 2000: 202].¹⁷ Méně dramaticky lze konstatovat, že bez ekonomického růstu by nedocházelo k akumulaci kapitálu. XY považuje drtivou většinu obyvatel západního světa za zastánce výše uvedených předpokladů. Znamenalo by to, že většinová společnost přijala za vlastní předpoklady, mající svůj původ v ekonomické vědě. Nejvýznamnější opozicí vůči klasické a neoklasické ekonomii v současnosti není (podobná reflexe u Kellera a Bělohradského) upadající a vyprázdněná socialistická tradice, ale právě vzrůstající environmentální myšlení.¹⁸

Přestože v rámci environmentálního hnutí existují proudy, přijímající výše uvedené premisy (např. nejruznější způsoby oceňování environmentálních nákladů a zohledňování

svých teoretických konstrukcí) , s níž přišli samotní ekonomové. Sociologie v některých svých koncepcích tento model přejala, aby ho po 30 letech, opět díky ekonomii, vystavila pochybnostem [Keller 1997:156].

16 V orig. the accumulation imperative.

17 V této souvislosti je zajímavá úvaha týkající se vztahu růstové ekonomiky a dobrovolné skromnosti. Tedy, co by se stalo kdyby významná část obyvatelstva omezovala svojí spotřebu. „Dříve než by příznivé důsledky malé spotřeby stačili přinést přírodě úlevu, rychlé a mohutné rozšíření skromného života by přineslo poptávkový šok. Ten by znamenal závažné, ne-li katastrofální ekonomické a společenské důsledky. Dala by se čekat krize z nadvýroby, zavírání podniků a masová nezaměstnanost, nestabilita finančního kapitálu. Následoval by silný pokles životní úrovně, prudké sociální ořesy, posilované davovými psychózami. (...) Bohužel se ukazuje, že tak, jak je systém utvořen, je na makroekonomické úrovni i na úrovni podniků růst nezbytný; pokles výroby, její stagnace, a dokonce pouhé zpomalení růstu jsou riskantní“ [Librová 2003: 262-263].

18 Václav Klaus možná skutečně odhalil hlavní hrozbu současnému systému. Jeho spojování environmentalismu se zločinnými komunistickými systémy je rafinovanou formou delegitimizace jedné možné alternativy vůči současnému stavu věcí. Viz. [Klaus 2007]

dlouhodobějších dopadů; v politice např. většina stran zelených), většina tyto předpoklady klasické ekonomie odmítá¹⁹. Model racionálně jednajícího člověka označují za ideologický konstrukt, velmi vzdálený realitě. Jako mýtus je označena i suverenita spotřebitele, pokud je střízlivě analyzována značná role podnikatelů (a médií) při vytváření poptávky. Někteří environmentalisté dále upozorňují na skutečnost, že některé věci nelze jednoduše ohodnotit, např. osud živočišných a rostlinných druhů a života obecně, vůbec jakékoli prisouzení hodnoty životu (v rámci trhu) je spíše jeho znehodnocováním.²⁰ Pouze lidé, a pouze ti žijící mohou uplatňovat své zájmy v rámci trhu. XZ: 204 Názor, že kapitalismus je nemožný bez ekonomického růstu, vede k pohledu, že tento systém nemůže být environmentálně ohleduplný. Přestože existuje značný nesoulad mezi ekonomikami a většinovým environmentálním myšlením - pokud jde o tyto základní principy - stala se ekonomie ohniskem zájmu mnohého environmentálního uvažování, a to nejen z důvodů odmítání kapitalismu. [XY 204] Kromě již zmiňovaného Mishana, jde zejména o Hermana E. Dalyho.

1.2.4 Neekonomický růst

„Zakladatelé klasické ekonomie, a stejně tak i zakladatelé environmentální kritiky nezastávali víru v nezbytnost růstu v rámci kapitalismu“ [Hay 2000: 205]. Ve své knize, Bohatství národů, Adam Smith sice píše, že ekonomický růst přinese zlepšení životních podmínek, ale připouští možnost, že se tento růst nepodaří udržet. David Ricardo tvrdil, že nekonečný růst není možný [Hay 2000: 205].

Hay uvádí tyto autory kritizující ekonomii z pozic zeleného hnutí (green economic critique). V šedesátých a sedmdesátých letech dvacátého století to byli Kenneth Boulding, E. J. Mishan, Herman E. Daly a E. F. Schumacher, kteří kriticky přistupovali k růstovému paradigmatu většinové ekonomie [Hay 2000: 205].

Herman E. Daly připomíná, že debata nad vhodností resp. nevhodností růstu se vytratila v polovině devatenáctého století. Ekonomický růst se stal samozřejmým, a bez dalšího tázání vhodným, a rozvinula se představa, že „there is no such thing as enough, that cannot conceive of too much of a good thing“ [Hay 2000: 205]. Důsledkem bylo

19 Nakolik i tato opozice podléhá většinovému tlaku by bylo tématem na jinou práci. Vzpomeňme na tomto místě schopnost trhu absorbovat skutečnosti ohrožující kapitalistickou společnost, tzv. rizika, jak o nich píše Ulrich Beck.

20 Environmentální ekonomové naopak volají po oceňování přírodních skutečností, neboť právě tato absence způsobuje ekologickou degradaci. 204

vytváření teorií uzavírajících danou problematiku do kruhu, totiž, že problémy způsobené růstem lze napravit dalším růstem. Daly zastává názor, že společnost se musí začít tázat, zda je ekonomický růst opravdu bezvýhradně pozitivním jevem. Daly jako alternativu definuje ekonomiku nulového růstu, tzv. steady state economics. „Pokud nebude základní růstové paradigma a hodnoty, jež ho podporují změněny, pak všechny technické dovednosti a manipulující důmysl, světové problémy nevyřeší, ale ještě je zhorší“ [Hay 2000: 205].

Daly upozorňuje na nesamozřejmost ztotožňování růstu hrubého domácího produktu a „ekonomického“ růstu. Pokud se tak děje, vypovídá to o preferencích ekonomů, neboť takovéto názvosloví vylučuje možnost, aby byl nárůst HDP označen jako „neekonomický“ růst²¹. Ve své úvaze²² předkládá argumenty, jež zpochybňují zažitá předpoklady neoklasické ekonomie, týkající se tzv. ekonomického růstu. V rámci mikroekonomie je základní otázkou, kterou si klade subjekt trhu, optimální míra jeho aktivity – tedy bod, ve kterém se vzrůstající mezní náklady vyrovnají klesajícímu meznímu užítku – po níž je další nárůst aktivity v rámci trhu neekonomický vzhledem k vzrůstajícím nákladům a snižujícím se užítkům.

V rámci makroekonomie se po optimálním měřítku, mezních nákladech a mezních užitech nikdo netáže. Místo oddělených účtů nákladů a užítků a jejich porovnávání zde máme jeden účet - HDP, sjednocující náklady a užítky do jediné kategorie ekonomické aktivity. Věří se, že aktivita naprosto reflektuje užitek. Náklady způsobené růstem HDP samozřejmě existují, i když je běžně nikdo neměří. Jde o náklady spojené s vyčerpáváním zdrojů, znečištěním, narušováním služeb biosféry, které podporují život, obětovaného volného času, existencí zbytečných zaměstnání, rozpadem komunitního života v zájmu mobility, zábořím prostoru jiných druhů, ztráty kritické části dědictví budoucích generací, atd. Nejen, že se tyto náklady nezohledňují, ale zahrnují se v rámci výpočtu HDP na stranu užítků, např. v případě nákladů spojených s odstraňováním škod znečištění, chybějícího odečtu znehodnocování obnovitelných a likvidace neobnovitelných přírodních zdrojů. Neexistuje apriorní důvod, proč by náklady růstu HDP nemohli být vyšší než jeho přínosy. Když se zvyšující mezní náklady vyrovnají klesajícímu meznímu užítku, můžeme hovořit o optimální míře HDP. Další růst by byl neekonomický – zvyšovaly by se náklady a snižovaly užítky.

Všichni ekonomové se shodují v tom, že HDP nebyl navržen jako měřítko blahobytu, ale toliko aktivity v rámci ekonomiky. Nicméně běžně předpokládají, že

21 V orig. 'uneconomic' growth.

22 Uneconomic growth: in theory, in fact, in history, and in relation to globalization In [Daly 1999: 8-24]

blahobyt pozitivně koreluje s aktivitou, takže nárůst HDP zvýší blahobyt, i když to nemusí být nutně jedna ku jedné. Nordhaus a Tobin²³ vytvořili index Measured Economic Welfare, který měl zodpovědět otázku zda tento index, jakožto ukazatel ekonomického blahobytu koreluje s ukazatelem HDP v průběhu let 1929-65. Odpověď byla kladná, za celé toto období, každých šest jednotek nárůstu HDP znamenalo čtyři jednotky nárůstu MEW. Jak píše Daly, ekonomové si oddychli, zapomněli na MEW a dále se soustředili na HDP. Přestože HDP nebyl navržen jako ukazatel blahobytu, byl a je považován za dostatečně korelující s blahobytem, aby sloužil jako praktické vodítko politiky. Když se Herman Daly a jeho společníci po dvaceti letech k tématu vrátili a vytvářeli Index of Sustainable Economic Welfare (ISEW), objevili, že v období let 1947-1965 se pozitivní korelace HDP a MEW dramaticky snižuje: nárůst HDP o šest bodů znamená nárůst jednoho bodu MEW. Jejich index ISEW podobně jako MEW koreluje (i když méně) s HDP až do bodu kolem roku 1980, pak se mění v mírně negativní korelaci.

V rámci neoklasického ekonomického paradigmatu je myšlenka neekonomického růstu pokud ne protimluvem, tak přinejmenším anomálním termínem. Předpokladem neoklasické ekonomie je pohled na ekonomiku jako všezahrnující systém, zahrnující tedy i přírodu, jež je její podřadnou částí. Ekosystém je subsystémem ekonomiky. Příroda není tím co obklopuje a umožňuje ekonomiku, ale jeden z mnoha jejích sektorů. Daly detailně rozebírá tuto slepotu současné mainstreamové ekonomie vůči závislosti ekonomiky na přírodě²⁴, jež je reflektovatelná běžným selským rozumem.

Ideologie nekonečného ekonomického růstu však nevyplývá se samotné logiky neoklasické ekonomie. Historicky se vyvynula jako praktická odpověď na problémy předlidnění (Malthus), nespravedlivé distribuce příjmů (Marx) a nedobrovolné nezaměstnanosti (Keynes). V současnosti však jde spíše o neekonomický růst, který problémy s předlidněním, sociální nespravedlností a nezaměstnaností dlouhodobě řešit nedokáže, a stejně tak není schopný vyprodukovat dostatek prostředků k nápravě škod spojených se degradací životního prostředí [Daly 1999: 8-21].

23 Nordhaus, W., Tobin, J. 'Is Growth Obsolete?' In: Economic Growth. New York: Columbia University Press 1972

24 Popisuje rozhovor s hlavním ekonomem Světové banky. Na otázku: „Jaká je optimální míra ekonomiky ve vztahu k životnímu prostředí, jež ji podepírá? dostal odpověď: „Toto není ten správný způsob jak se na problém dívat“ [Daly 1999: 17].

1.2.5 Paradigma ekonomického růstu

V článku o mediálním obrazu udržitelného rozvoje v nejvýznamějších denících ve Spojených státech autor shrnuje, že udržitelný rozvoj je prezentován výhradně v rámci paradigmatu ekonomického růstu²⁵, který dle autora „předpokládá, že ekonomický růst, technologie a expertní přístup zemí severu jsou nejefektivnějšími cestami k dosažení rozvoje“ [Lewis 2000: 244] Tato práce se sice nevěnuje problematice udržitelného rozvoje. Lewisův výzkum je však cenným přínosem, neboť odhaluje nakolik silný je ideový náboj, skrývající se v ekonomickém růstu. Koncept, který reagoval na problémy s chudobou a přelidněním ve třetím světě, riziko vyčerpání nerostných zdrojů a skutečnost pokračující degradace biosféry vlivem člověka, tedy koncept upozorňující na negativní důsledky současného rozvoje lidských společností, se stává obětí myšlenky, jež možná stojí za problémy, které slibuje řešit. Další argument podporující přesvědčení o schopnosti aktuálních mocenských a idologických struktur udržovat spíše sebe sama, než život na planetě Zemi.

Toto paradigma pak zahrnuje i užší dominantní „diskurz rozvoje“²⁶. Média neprezentují nabídku vzájemně si konkurujících pohledů, ale spíše vybírají ty pohledy, které pomáhají zachovávat status quo. V případě udržitelného rozvoje pak dochází k tomu, že média rámuje tuto koncepci optikou paradigmatu ekonomického růstu, která se mnoho neliší od rozvojového programu²⁷, který umožnil obnovu Evropy po druhé světové válce. Tento model počítá se třemi předpoklady: ekonomický růst jako ekvivalent rozvoje, technologie umožňující řešit většinu problémů a průmyslové země jako měřítko úspěchu rozvoje. Základní logikou tohoto přístupu je přesvědčení, že ekonomický růst umožní zlepšit ochranu životního prostředí a zvýšit kvalitu života. Důsledkem těchto předpokladů je přesvědčení, že environmentální a ekonomické problémy mohou být vyřešeny v rámci dominantního neoliberálního ekonomického modelu [Lewis 2000: 255-6].

1.2.6 Dno růstu

V klasické knize českých environmentalistů, *Až na dno blahobytu*, Keller přibližuje politický aspekt ideologie ekonomického růstu. Ten se stal základní ideovou výbavou politiků²⁸ a plní nejméně následující tři funkce. Přislíbují zvyšování životní úrovně všech

25 V orig. Economic growth paradigm.

26 Dominant development discourse.

27 Tzv. Marshallův plán. European Recovery Program.

28 „Z hlediska ekologického představují kapitalismus a socialismus dvě varianty masové společnosti

členů společnosti (přestože ve skutečnosti nerovnosti v rozdělení příjmů nenapravuje ale reprodukuje). Ekonomický růst je předkládán jako nezbytný nástroj pro boj se světovou chudobou. A v neposlední řadě je ekonomický růst většinou ekonomů prezentován jako jediný způsob čelení environmentálním výzvám. Keller shrnuje, že shoda panuje v přesvědčení, že ekonomický růst dodá „prostředky k upravení něčeho, co bylo z velké míry způsobeno právě minulým ekonomickým růstem. (...) Všechny problémy, které se mohou ve společnosti vyskytnout, se (...) vysvětlují jako důsledky nedostatečného růstu“ [Keller 1995: 14-15].

Jde znovu o logiku argumentace v kruhu, na kterou upozorňuje výše zmiňovaný Herman Daly. „Alternativou růstu jsou slumy, nebezpeční lidé číhající na cestách, zastaralé továrny, ochromené školství a zakrnělí lidé“ [Douthwaite 1992: 20] cit. dle [Keller 1995: 16]. „Z hlediska ekonomů i politiků může být tedy alternativou ekonomického růstu pouze zadlužení, hospodářská deprese, nezaměstnanost, úpadek obchodu a zvýšené sociální napětí“ [Keller 1995: 17]. „Cílem všech Cílů je pak další ekonomický růst“ [Bělohradský 2007: 64]. Takto obrněná ideologie je obtížně napadnutelná. Pohled z vnějšku tohoto způsobu myšlení si naopak všímá nebezpečí a rizik, jež jsou vlastní setrvávání na prorůstových pozicích.

A podobně jako jiní autoři v této práci zmiňuje nesamozřejmé ztotožňování ekonomického růstu jako synonyma prosperity. „Hospodářský růst, jenž je považován za rozhodující měřítko, ne-li přímo ekvivalent prosperity země, představuje neudržitelný směr vývoje“ [Keller 1995: 136]. Moderní společnosti přešli od využívání energie z povrchu země k využívání energie skladované v zemi. Vykrytalizovala tak idea ničím neomezeného permanentního pokroku [Keller 1996: 9].

založené na nadměrné centralizaci moci, která se legitimuje vůči ovládaným péčí o neustálý růst průměrného konzumu. (...) kontrola masy populace prostřednictvím reálného blahobytu nebo jeho příslibem do budoucna“ [Keller 1995: 86]. Přílišná centralizace i v oblasti mentality společnosti [Keller 1995: 105].

1.2.7 Růst Růstu

Václav Bělohradský na prvních stránkách své poslední sbírky esejů zmiňuje Petruskovu knihu *Společnosti pozdní doby*. Jejím obsahem je více než sto definic, jimiž současná společnost popisuje sebe samu. Bělohradský za všemi těmito maskami však identifikuje podstatu naší společnosti, která se posledních dvěstě let nemění, a tou má být „fundamentalistické náboženství růstu Růstu“²⁹[Bělohradský 2007: 9].

Zajímavou myšlenku Ladislava Šerého³⁰, že „Dnes vládne uměle pěstovanéj mýtus, že bolševik je něco úplně jiného než kapitalista, něco opačného: není. Mezi bolševismem a kapitalismem není žádnéj podstatnej rozdíl ...obojí je produkt jediného pohybu systému“ [Bělohradský 2007: 42], najdeme v eseji Sekáč, který se nezakecal. Bělohradský zde rozvíjí myšlenku o komunismu a kapitalismu jako dvou stranách téže mince. Nabízí provokující pohled, že válka je jádrem těchto systémů. Oba tyto – na první pohled rozdílné – způsoby uspořádání moderních společností jsou jen různými nástroji umožňujícími „neustálou mobilizaci lidských mas“. Termín „totálně mobilizované společnosti“ pochází od filosofa Herberta Marcuse, který tímto pojmem definuje nejvyšší stádia rozvoje industriální civilizace, jež v sobě spojuje jak rysy státu blahobytu, tak státu válečnického [Bělohradský 2007: 42].

„Levice, která přišla v Evropě k moci v druhé polovině devadesátých let, rezignovala na jakoukoli alternativu ke statu quo. Přijala slovník jednorozměrného univerza ekonomického růstu“ [Bělohradský 2007: 64]. Současné evropské levicové strany, stejně jako ty pravicové, s nimiž soutěží o moc, přesvědčují voliče, že právě jejich program zaručí „rychlejší „růst Růstu“ [Bělohradský 2007: 190]. Bělohradský tak v současné levici nevidí alternativu, když konstatuje, že „(...) vůči politice růstu Růstu není dnes žádná opozice, je to společný cíl pravolevé politiky“ [Bělohradský 2007: 190].

Bělohradský nezůstává úzce zaměřen na problematiku ekonomického růstu, naopak, vidí celospolečenské dopady uspořádání našich společností, když píše o tlaku, který usiluje „o konverzi lidstva na jediné planetární monoteistické náboženství (techno)ekonomického růstu . Ideálem šířitelů této víry je vyřešit všechny konflikty mezi lidmi dalším ekonomickým růstem, jehož plody budou rozděleny na základě objektivního popisu společnosti , manažovaného hodnotově neutrálními vědci, a univerzálních norem,

29 „Když po odklizení trosk Twin Towers newyorská burza obnovila svou činnost, na podium přišel menší obtloustlý muž a zvolal mocným hlasem „America goes back to bussines“. A bylo to jako by vítal nějakého boha, který – vyhnán ze svého domu – se teď do něj slavně vrací“ [Bělohradský 2007: 9].

30 Překladatel, esejista, působí jako proděkan FAMU pro zahraniční záležitosti.

manažovaných hodnotově neutrálními soudci“ [Bělohradský 2007: 65]. Zde se odráží autorův pohled na globalizovaný svět, roli ekonomických a vědeckých elit při plánování a realizaci dnešním sociálního experimentu.

1.2.8 Ekonomický růst jako náboženství

Aidan Rankin ve svém komentáři³¹ vyjadřuje názor, že ekonomický růst je slepě a bezdůvodně uctíván jako nějaké božstvo. Karel Marx by dnes právě ekonomický růst musel označit za opium lidu. Podobně jako jiní autoři je Rankin přesvědčen, že na ekonomickém růstu se shodují všechny politické strany napříč pravolevou orientací. Ekonomický růst se prý stal oficiálním náboženstvím a Rankin tento obraz dále rozvíjí.

Růst pak opravňuje k nejrůznějším obětím: individuálních způsobů života, místních komunit, kulturní rozmanitosti, nejrůznějších schopností, vědomostí a moudrosti. Konečnou obětí je pak sama planeta Země. Principy ochrany přírody a růstu jsou dle Rankina v opozici. „Ekonomický růst se stal sekulárním fundamentalismem, neumožňujícím kritiku, neboť kritizovat ekonomický růst by znamenalo zpochybňovat celkový pohled na svět“ [Rankin 2005: 24]. Odmítat růst je politicky přinejmenším výstřední, neboť člověka usvědčuje ze snahy zamezit lidem profitovat z přínosů ekonomického růstu, dosahovat stále rostoucí životní úrovně, bez ohledu na sociální důsledky. Rankin považuje obvinění z elitářství za největší zbraň proti kritikům. Ti, podle zastánců ekonomického růstu, zabraňují konečnému hmotnému uspokojení potřeb chudých lidí světa. Pro naše zkoumání je zajímavé tvrzení, že „růst znamená příležitosti a šance pro všechny, „budoucnost“ a historickou nevyhnutelnost“³² [Rankin 2005: 24]. Přestože stále narůstá počet ekonomů i politiků, kteří vnímají negativní důsledky růstových ekonomik na společenské i životní prostředí, pouze menšina je ochotná myslet nemyslitelné – že ekonomický růst by mohl být příčinou a kořenem mnoha současných problémů.

1.3 Média a společnost

V rámci mediálních studií lze rozlišit množství přístupů reflektujících vztah mezi médiem a společností. V různých teoretických přístupech nabývá popis vztahu mezi mediální produkcí a dalšími společenskými procesy různých podob. Některé více zdůrazňují povahu médií jako určitých „hlídacích psů demokracie“, podporujících demokratické uspořádání

31 The elephant in the room.

32 Viz. rámeček prosperity jako jedna z proměnných ve výzkumné části.

společností a distribuujících potřebné informace k občanům, svobodně si volících své společenské elity. Další upozorňují na moc médií definovat a hierarchizovat témata, která jsou ve společnosti považována za důležitá (viz. přístupy věnující se nastolování témat). Jiné zdůrazňují roli médií při sociální reprodukci stávajícího rozložení mocenských poměrů. Podle těchto média slouží spíše dominantním strukturám ve společnosti - současný status quo prezentují jako přirozený a daný. Pohledy vycházející z teorie sociální konstrukce reality vnímají média jako nositele sdělení o společensky přijatelném obrazu světa, podílející se na definici toho co je „normální“ a „žádané“ [Jirák, Köpplová 2007: 58-59]

1.3.1 Mediální produkt jako průmyslový produkt

Trampota [2006: 152-62] upozorňuje, že mediální produkce stejně jako každá jiná nutně podléhá ekonomickým pravidlům ve společnosti. Média jsou velmi atraktivní podniky z hlediska možného generování zisku. Vzhledem k tomu, že primární motivací kteréhokoli podniku je vytvářet zisk, není tomu jinak ani v případě médií a jejich vlastníků. Jejich firmy jsou klíčovými ekonomickými subjekty ve společnosti, vlastníci tak mají spíše zájem podporovat stávající ekonomické, politické a sociální uspořádání ve společnosti. V rámci studia médií se „frekventovaně (...) objevuje myšlenka, že přes proklamace objektivit a nestrannosti mají média sklon být z hlediska svých zájmů (ekonomických) spíše prosystémové“ [Trampota 2006: 154].

Mediální produkty jsou jak zdroji kulturních významů, tak výsledky průmyslové výroby a přes nejrůznější specifika vykazují podobné vlastnosti jako jiné průmyslově vyráběné komodity. Média totiž „v drtivé většině fungují jako obchodní podniky“ [McQuail 2002: 181]. Většina společností působících na mediálním trhu má v kapitalistických společnostech „povahu komerčních subjektů a je odpovědná svým majitelům především tím, že pro ně musí vytvářet zisk“ [Jirák, Köpplová 2007: 75].

1.3.2 Média a ideologie

Pokud se výzkumník snaží dobrat ideologického pozadí určitého mediálního sdělení, stojí před obtížným úkolem. Média určitým způsobem zacházejí s novým a neznámým a ukotvují je do starého a známého, Trampota nazývá tento jev presupozičí. To co se presuponuje, to nevyřčené je důležité pokud chceme identifikovat skryté a při zběžném čtení upozaděné ideologické a mytologické významy zprávy. Nejrůznější ideje

a mýty jsou zakotveny v rámci implicitního významu textu. Tento skrytý ideologický rámec připomíná jaký význam má zpráva pro společnost. V každé lidské společnosti nalezneme nejrůznější představy, ideály, hodnoty, způsoby myšlení a komunikace, které převažují resp. se opakují a umožňují nám tuto společnost identifikovat a odlišit od jiné. Můžeme je objevit ve způsobech myšlení, jednání a tvorby textů na nejrůznějších úrovních. V hlubší struktuře mediálního sdělení můžeme odkrývat sdílené archetypální příběhy (aktualizující se v současném dění) a mýty, sloužící kontinuitě a integritě dané kultury a společnosti, pomáhají v orientaci a definující co je dobré a zlé (žádoucí – nežádoucí) [Trampota 2006: 67-71].

Mýtem se rozumí symbolické vyprávění nemající autora, které je „předáváno v procesu komunikace v rámci dané kultury a slouží jako předem připravený zdroj rozhřešení, vysvětlení a odpovědi na existenciální otázky ve věcech zrození, smrti, přežití, smyslu života, základních hodnot dané společnosti.“ Reifová zmiňuje dva významné vědce věnujícím se teorii mýtu, Levi-Strausse a Barthesa. Levi-Strauss považuje mýty za univerzální odvěké motivy nabývající v různých kulturách toliko odlišných podob. Mýty člověka určitým způsobem utvářejí, spíše než by byly tvořeny člověkem, a způsobují, že člověk nejen dostává určité odpovědi, ale určují i způsob jeho tázání se. V oblasti mediálních studií se dostává sluchu pojetí Barthesovu, který se spíše než na dlouhodobě přežívající, univerzální mýty, soustřeďuje na „mytologii, kterou produkuje kapitalistická společnost, aby obhájila sebe samu.“ Barthesovo pojetí mýtu je často vnímáno jako splývající s pojmem ideologie. Mýty zde nejsou od nepaměti, jsou historické povahy, a v moderní společnosti jsou tvořeny z mocenských pozic (nejrůznějšími společenskými institucemi, jako je politika, školství, média, apod.). Tato dějinná determinace vzniku a udržování mýtů je ve společnosti nereflektovaná. Skutečnosti (de)legitimizace, mající svůj počátek v mýtech, jsou chápány jako přirozené; jde o tzv. naturalizaci. Mýtus je pak v tomto pojetí soustavou idejí a praktik odrážejících hodnoty a zájmy dominantních skupin ve společnosti a „napomáhá zachovávat a reprodukovat stávající strukturu společenských vztahů“ (status quo)³³ [Reifová 2004:117].

Při rozboru zpravodajských textů lze rozpoznat jak se v nich odráží rozložení sociálních vztahů a moci. Toto vědění je možné získat zejména pokud se pozornost obrací

33 Tzv. status quo je typickým pojmem užívaným zejména frankfurtskou školou a dalšími kritickými teoriemi společnosti. Kapitalistická společnost je typická tím, že legitimizuje sebe samu neprůstřednou ideologií, k čemuž slouží mimo jiné i mocný aparát masové komunikace, prezentující aktuální status quo jako univerzální, výhodný a jediný možný [Reifová 2004: 241].

k tomu, co se v textu pokládá za samozřejmé, a co text implikuje [Trampota 2006: 72-74].

Allan Bell se na média dívá jako na sociální instituce a jako takové mající schopnost kulturu, politiku a společenský život na jedné vytvářet a zároveň reflektovat. Mediální diskurz tedy popisuje, odhaluje, hodnotí a interpretuje společnost; zároveň se významnou měrou podílí na jejím charakteru [Trampota 2006: 74].

Zpravodajství, jak je uvedeno výše, není prostým přenosem informace a aktuálních událostech, ale obsahuje představy, ideje a hodnoty. Dozvídáme se z něho co je hodnotné, podstatné, normální, hodno ocenění popř. odsouzení. Zpráva není hodnotově neutrální. „Artikulace ideologie ve zprávách naplňuje kontinuálně a prostřednictvím každodenního posilování základní funkci reprodukce přesvědčení a názorů komunity“ [Trampota 2006: 164].

Definice ideologie lze uvést nespočet. Berkowitz, kterého cituje Trampota ji považuje za „nevědomou soustavu hodnot a interpretací, které pramení z dominantní mocenské struktury dané kultury“ [Trampota 2006: 164]. Petruskova definice citovaná na totožném místě považuje ideologii za „soubor idejí vládnoucí třídy, která legitimizuje svou moc tím, že své partikulární zájmy prezentuje jako univerzální zájmy celé společnosti“ [Trampota 2006: 164].

Ideové poselství se ve zprávě vyskytuje zejména v nevyřčené podobě ve formě toho, co je prezentováno jako samozřejmé a nezpochybnitelné [Trampota 2006: 165].

Média v tržní společnosti jsou subjekty trhu. Kritické hlasy upozorňují na skutečnost, že do mediálního prostoru se nedostanou (popř. pouze do takového určeného a ohraničeného médii) ti, kteří nedisponují dostatečnou ekonomickou a politickou mocí, což nepřispívá k rozmanitosti a různorodosti mediální nabídky. Může docházet k převaze až hegemonii určitých pohledů, interpretací a zájmů. Omezuje se názorová pluralita.

Známým teoretickým rozvinutím této skutečnosti je koncept hegemonie, který popisuje Gramsci (1959) zejména ve své knize Sešity z vězení. Jde o způsob jakým je ve společnosti reagováno na projevy nesouhlasu. Hegemonie tyto reakce vstřebává, rozměšňuje, zasazuje do dominantní ideologie, a tím je marginalizuje. Takto je budován všeobecný souhlas se stavem věcí [Trampota 2006: 168-9].

1.3.3 Apologie statu quo

Bělohradský ve své poslední knize esejů mnoha obrazy popisuje své vnímání současné společnosti, z nichž mnohé se dotýkají předmětu této práce. Přestože jde o eseje

a Bělohradský v nich neuvádí pouze své původní myšlenky, ale tvořivě pracuje i s názory jiných autorů (a to nejen vědců), mají zde své místo. Vedle Jana Kellera je jedním z mála, česky píšících autorů, kteří se kriticky věnují tématu této práce. Všímá si rizika narůstající konformity a možnosti ztráty svobody (parafrázované podobenství o možnosti svobodné volby německého sociologa Clause Offe o přírůstku páry resp. ledu) a (ne)možnosti účinné opozice vůči převládajícímu běhu současné společnosti. I vydání jeho knihy, jak upozorňuje, třebaže se kriticky věnuje stávajícímu statu quo, je součástí všeobecné a masové hry o hrubý domácí produkt. Vše se může stát, a stává se, prodejním logem [Bělohradský 2007: 10].

V dalším eseji³⁴Bělohradský připomíná Korzárské spisy³⁵ Piera Pabla Passoliniho, v nichž varuje před příchodem „epochy totálního konformismu, v níž každé slovo a každý obraz bude apologií statu quo . Struktury budou triumfovat nad každou zkušeností, alternativou, kritikou (...). Epoše totálního konformismu bude vládnout pozitivní režim řeči: jen promluvy, které budou bezpodmínečnou apologií existujících struktur, budou legitimní; promluvy antagonistické, kritické, satirické, ironické budou vyloučeny ze hry jako promluvy šílenců, extremistů a potenciálních teroristů, před nimiž musí společnost uchránit podrobné bezpečnostní dotazníky“ [Bělohradský 2007: 54].

András Hegedus přišel s pojmem „apologetické vědomí“, označuje tak socialismus, který je redukován na obranu stávajících institucí. Bělohradský si termín vypůjčuje a dává mu nový, obecnější význam a označuje tak „systémy ideologické kontroly, které soustavně suspendují, cenzurují a paralyzují otázku legitimitnosti, a to na všech úrovních fungování systému „[Bělohradský 2007: 56].

„Zájmy koalovaných ekonomicko-stranicko-vojensko-finančních aparátů nejsou v systému korigovány „hlediskem univerzálnějším“, na institucích nezávislejším; struktury jsou schopny systematicky paralyzovat (strategickou kontrolou médií například) argumentující svobodný dialog ve veřejném prostoru, kde by se mohlo takové hledisko ustavit a prosadit“[Bělohradský 2007: 56].

„Apologie existujících struktur se stala v našem veřejném životě normou . Argumentující svobodný dialog byl nahrazen mediálními hrátkami mezi politiky a představiteli klíčových oligarchií“ [Bělohradský 2007: 69].

34 Od gloria k celebritas.

35 Scritti corsari.

1.4 Ekonomický růst a média

Předcházející kapitola shrnovala některé pohledy na roli médií při vytváření a udržování určitého společensky akceptovatelného obrazu světa. V této kapitole jsou znovu uvedeny pohledy některých již zmíněných autorů na vztah médií a ekonomického růstu, který je právě jednou z mnoha skutečností podílejících se na srozumitelném výkladu světa. Tito autoři se nijak soustavně tematizací ekonomického růstu a médií nezabývali. Pokud lze nějaké výslovné zmínky v jejich díle nalézt a našel jsem je, jsou uvedeny v této kapitole.

Cenná je Mishanova reflexe mediálního obrazu ekonomického růstu v Británii v šedesátých a sedmdesátých letech minulého století. Novinové články s titulky jako „Britské nesnáze“ a „Britský úpadek“ se prý soustředili toliko na ekonomický růst Spojeného království a ostatní stránky národního života (s výjimkou ekonomické) ustoupili do pozadí. Přestože „veškeré moderní znaky blahobytu přímo byly do očí, si více než polovina britských hospodyňk (...) začala dělat starosti s „ekonomickým přežitím Británie“ [Mishan 1994: 21].

Mishan sarkasticky hodnotí současnou debatu nad ekonomickým růstem jako „modní kacírství“ intelektuálů, kteří si „dělají starosti o společnost“ a všímá si její povrchnosti. Nejrůznější myšlenkové konstrukce³⁶ označuje za racionalizace zobrazující neochotu opustit ekonomický růst jako takový [Mishan 1994: 21].

„Současný ekonomický růst, jakož i normy a postoje jím vyvolané k životu daly vzniknout vysoce komplexní průmyslové a městské organizaci, která je ovšem stále zranitelnější. Růst bohatství, expanze výrobků a technologických procesů i sama rychlost změn totiž společně působily tak, že podkopaly vliv komplexu institucí a mýtů, které zajišťovaly stabilitu a soudržnost předindustriálních civilizací Západu“ [Mishan 1994: 190]. V této citaci si lze povšimnout důrazu, jaký Mishan klade na hodnotové a konstituující prvky ve společnosti. V kapitole o osobních svobodách vysvětluje, proč zastává názor, že užívání svobody není možné bez respektování určitých morálních zásad. Právě rozrušování společenského konsensu v tom, co je nebo není přijatelné, považuje za jeden z průvodních jevů ekonomického růstu. Píše, že velkou roli při tomto zpochybňování nejrůznějších morálních hodnot a velkých náboženských systémů hrají právě média

36 Neustále se opakující motiv argumentace v kruhu. Tedy přesvědčení, že „dalšího ekonomického růstu bude využito k tomu, aby se odstranily škodlivé důsledky minulého a současného růstu nebo aby se zlepšila kvalita života, aby se zvětšil podíl volného času, kultury a vzdělání, a ovšem aby se zmenšila bída“ [Mishan 1994: 21].

[Mishan 1994: 152-155].

At' se tento pohled odsoudí jako plané moralizování či nikoli, nabízí se letmé srovnání mezi nabídkou médií zpochybňujících nejrůznější morální konvence, např. v oblasti mezilidských, rodinných, partnerských vztahů, a medializací právě ekonomického růstu. Nejde o nijak objektivní zjištění. Média jako určité nástroje ideologické kontroly jisté věci zpochybňují, jiné nikoli. Pokud by platila Mishanova teze (ekonomický růstem formované společnosti a jeho dopad na stávající společenské konvence), chovají se média logicky, neboť jsou součástí aktuálního statu quo. Pokud se současná pluralitní společnost rozchází v tom, co je resp. není špatné, např. v oblasti mezilidských vztahů, mezi vědy, politiky, etiky, apod.; vyvstává otázka, nakolik panuje tato pochybnost ohledně (ne)vhodnosti ekonomického růstu.

Přestože i ekonomové, (ne)závisle na ekologickém hnutí, rovněž kritizují ekonomický růst, pojem má v politice stále významné místo i přes vědomí jeho negativních důsledků na kvalitu života v průmyslových zemích. „Každý den masmédia hovoří o hospodářském růstu měřeném HNP jako o rozhodujícím článku úspěšné hospodářské politiky“ [Naess 1993: 163]. Podobný jev popisuje i Jan Fisher, předseda Českého statistického úřadu. HDP jakožto nejsouhrnější agregát ekonomické výroby je ohniskem zájmu tvůrců hospodářské politiky i ekonomických analytiků. HDP je dokonce (poněkud přehnaně) považován za měřítko úspěšnosti vlády a jeho odhady jsou proto sledovány i médii a nejen odbornou veřejností³⁷ [Fisher et. al. 2005: 11].

Na HNP je nahlíženo jako by šlo ukazatel úzce související s kvalitou života. „S HNP zkrátka nakládáme, jako by se jednalo o hrubou národní kvalitu života, či hrubý národní požitek, hrubé národní štěstí nebo hrubou národní dokonalost.“ Prevencí tohoto jednostranného a mylného pohledu na HNP je dle Naesse diskuse [Naess 1993: 165].

Mediální obraz ekonomického růstu vykresluje svým provokujícím stylem Keller: „Heslem dne je prosperita. Ekonomové a politici bez ohledu na stranickou příslušnost slibují svým voličům více štěstí, více blahobytu, více prosperity. Zaklínadlo prosperity

³⁷ Jedním z důkazů této důležitosti může být např. celý sborník *Měříme správně HDP?* z něhož pochází i tato parafráze. Na počátku tohoto sborníku stálo mj. přesvědčení, že česká ekonomika rostla v 90. letech minulého století rychleji, než jak se zdá při pohledu na míry hrubého domácího produktu. Diskutuje se v něm otázka, zda zpětně přepočítat míry HDP podle metody, která by zohlednila tehdy probíhající transformační proces české ekonomiky. Příspěvatelé mj. popisují problematičnost měření HDP, jednoho z nejsouhrnějších makroekonomických agregátů, které ve své podstatě ani není měřením, ale odhadováním [Fisher et. al. 2005]. Lze jen usuzovat nakolik i takovýto odborný sborník může sloužit jako určitá politická zbraň – již se HDP často stává.

k nám promlouvá z rádia, zubí se na nás z televize a mává na nás z plakátů (...) Nikdo se neobtěžuje objasnit, co vlastně ona magická prosperita znamená“ [Keller 1995: 7]. Rozvinuté industriální společnosti jsou prý charakteristické bezkonfliktní, demokratickou nesvobodou, jež je plodem současného technického rozvoje. Občané průmyslových států jsou obětí systému, který umožňuje uspokojit jejich potřeby a zachránit je od nedostatku. Podmínkou však je konformita v podstatných věcech [Keller 1995: 46]. Keller používá velmi silná slova, při hodnocení současné společnosti, když píše: „Totalitarismus znamená nejen zvláštní formu vlády nebo stranického panství, nýbrž i zvláštní systém výroby a rozdělování, který je zcela slučitelný s ‚pluralismem‘ stran, novin“ [Keller 1995: 47].

Bělohradský používá neméně naléhavý slovník: „Válečné metafory prostupují naše normální dny. Mediální mašinerie plní svůj úkol: normalizovat extremismus našich normálních dnů. Manažeři růstu Růstu nás ženou do války za další přírůstky nesmyslných kvantit, za další spotřebu nepotřebného, za další svobodu volby mezi alternativami, které všechny nabízí Jeden Velký Výrobce a Mobilizátor a oslavuje jedno Lidové Právo Dnes“ [Bělohradský 2007: 50]. Opět, hlavním rysem médií a jejich působení má být obhajoba stávající struktury a povahy společnosti.

Bělohradský je přesvědčen, že nejrůznější „extrémní události“ (horka, sucha, znečištění) o nichž pravidelně slyšíme ze sdělovacích prostředků, nejsou pouze „vedlejšími důsledky“ ekonomického růstu, ale jeho podstatou [Bělohradský 2007: 50]. „Noviny přinášejí každý den informace o planetárních „vedlejších“ důsledcích ekonomického růstu (...). Z tohoto planetárního hlediska je svět „dominován“ (sic!) externalitami, jen nemáme právo je jako takové legálně definovat“ [Bělohradský 2007: 185].

Pro tuto práci je povzbuzující zejména příklad, který Trampota - v souvislosti s popisováním (více či méně zjevného) působení ideologických prvků v rámci médií – používá. Předkládá svou reflexi způsobu jakým média informují o růstu hrubého domácího produktu. Trampota píše, že tento nárůst bývá prezentován jako jednoznačně pozitivní a žádoucí, zatímco stagnace a pokles jako negativní, přičemž případné negativní důsledky neustálého růstu nejsou reflektovány a z diskurzu zpravodajství bývají vyloučeny³⁸. Tyto

38 Ulrich Beck naopak píše: V pokročilé moderně je společenská produkce bohatství nutně doprovázena produkcí rizik. Společnost s nimi do značné míry zachází tak, že jsou buď bagatelizovány, nebo dramatinovány, popřípadě jinak usměrňovány, aby nebránili modernizačnímu procesu. Média se podílejí na definování rizik (např. negativních důsledků ekonomického růstu) a získávají tak klíčové společensko-politické postavení. Dochází k situaci kdy rizika, pokud nejsou vyčleněna z mediálního prostoru, jsou zahrnuta do samotného procesu modernizace, a to jako zdroj možných příležitostí, neboť je lze tržně

předpoklady jsou totiž součástí dominantní ideologie společnosti [Trampota 2006: 165]. Jak píše Lewis: dominantního ekonomického paradigmatu.

Všímám si opakovaného zdůrazňování nedostatku alternativních vizí³⁹, a to dokonce i u těch, kteří je tradičně (jak se má za to) v evropském prostoru nesli. Podobně se vyjadřuje i Mishana a Naess. Autorovi této práce je tento pohled blízký: všeobjímající akceptaci ekonomického růstu umožňuje právě absence alternativního cíle. Prázdnotu po velkých ideologiích minulých století zaplnil ekonomický růst – na něm je zřejmě snadné se shodnout. A nejde jen o ekonomický růst samotný, spíše o celý ekonomický kód, nabývající univerzálních rozměrů a stávající se stále abstraktnějším a všudypřítomným. Hovoří se dokonce o kolonizaci společnosti ekonomikou [Keller 2007: 97-100]. Jde o skutečnost možná natolik vzdálenou, že umožňuje bez větších konfliktů překonávat rozdíly kulturní, náboženské, politické. Právě ty rozdíly, jež velké myšlenkové systémy masových společností slibovaly překonat a rozpustit ve velkých bratrstvích trhu resp. proletariátu. Odmítám však lacinou kritiku ekonomického růstu, která v něm spatřuje veškeré zlo. Jde o kritiku nespravedlivou, neboť často hledá viníky a vědomý záměr tam, kde nebyl a není. Jak je parafrázován Daly na jiném místě této práce: současné ideové zabarvení ekonomického růstu se vyvinulo s ohledem na historický vývoj a problémy moderních společností ve dvacátém století.

Lze tedy popsat určité okruhy problémů ve vztazích médií a ekonomického růstu resp. hrubého domácího produktu. Jedním je problematika vztahu mezi hrubým domácím produktem a ekonomickým růstem. Nelze je od sebe oddělovat – každý určitým způsobem vypovídá o tom druhém, zároveň je však nelze směšovat. Přes různost odborností uvedených autorů (převážně ekonomů a sociologů) a odlišných důrazů (někteří se soustředí na environmentální aspekty ekonomického růstu, jiní spíše na společenské, někteří kombinují obojí), shodně představují hlas, který relativizuje hodnotu ekonomického růstu v očích jejich čtenářů. Vykročili za běžné definice ekonomického růstu, ve kterých je

využívat – což se nepřičí logice kapitalistického vývoje [Beck 2004: 26-29].

39 Dalším příkladem podobného uvažování jsou Beckovi pohledy na globalizaci. Triumf světového trhu měl přinést očekávaný mír, což legitimizovalo (zdánlivě) věčný růst, společnosti blahobytu, masového konzumu a sociálního bezpečí. „Globalismus redukuje novou komplexitu globality a globalizace na jednu – hospodářskou dimenzi (...). Světová společnost se tak zjednodušuje a zkresluje na světovou tržní společnost. V tomto smyslu je neoliberalní globalismus projevem jednodimenzionálního myšlení a jednání, variantou monokauzálního pohledu na svět, tedy ekonomismu. Kouzlo a nebezpečí této (...) dějinné metafyziky světového trhu mají stejný důvod: hledání, toužebné hledání jednoduchosti, abychom se vyznali ve světě, který se stal nepřehledným“ [Beck 2007:136].

garantem skutečností, které jsou moderní společnosti nuceny považovat za dobré: nárůst produkce, spotřeby, zaměstnanosti, apod.

2 VÝZKUM – TEORETICKÁ ČÁST

Mediální komunikace je proces, jehož jádrem je význam. Nejdůležitější složkou významu určitého sdělení je pak sdělení o hodnotě, hodnotové orientaci. [Burton, Jirák 2001: 68] Zdánlivě banální tvrzení, pro zaměření této práce však stěžejní. Hlavním zájmem této práce je právě tematizovat problematiku hodnoty v mediálních sděleních týkajících se ekonomického růstu.

Pokud „základem a východiskem pro studium médií je hledání toho, co je podle médií hodnotné, a zkoumání proč je to hodnotné a jaké účinky mají předkládané hodnoty na nás, publikum“ [Burton, Jirák 2001: 68], pak následující výzkum se snaží zodpovědět na první část předcházející definice. Tedy na otázku zda je ekonomický růst pro vybraná česká média hodnotou a jak se tato hodnota projevuje a odráží v podobě mediálního produktu. Některé odpovědi na druhou a třetí část definice lze nalézt v předcházející části rešerše.

Dle Burtona a Jiráka v samotných základech studia médií stojí poznání, že „ať sledujeme při studiu médií jakýkoliv rys jejich chování a ať použijeme kteroukoliv výzkumnou metodu, vždy skončíme u ideologie charakteristické pro danou dobu a danou společnost“ [Burton, Jirák 2001: 69].

Nelze nemít tento poznatek při našem zkoumání neustále na mysli – vždyť prostupuje celou touto prací a vymezuje samotný předmět výzkumu – věřím však, že neovlivní interpretaci výsledků výzkumu natolik, abych zbrkle a zjednodušeně pomíjel jeho skutečné výsledky.

V následujících kapitolách představuji některé teoretické koncepty z oblasti výzkumu médií (reprezentace, agenda-setting, framing, diskurzní zátka), jež považuji za podnětné pro zkoumání a budu je mít na paměti v průběhu předvýzkumu, tvorby proměnných i celého výzkumu.

2.1 Reprezentace (stereotypy)

V mediálním produktu lze odhalit jisté převažující reprezentace lidí, společenských skupin a institucí. Koncept re-reprezentace a reprezentace naznačuje, že obraz určitého člověka, skupiny lidí, nebo instituce není prostým zpřítomněním skutečnosti, ale reprezentací určitých pohledů na zobrazovanou skutečnost. Vypovídá tedy spíše o vztahu

medií resp. publika k danému jevu, než o jevu samotném. Při studiu reprezentací můžeme odhalit převládající ideologie té které společnosti, neboť dominantní hodnoty a přesvědčení se do nich promítají [Burton, Jiráček 2001: 185-8].

Při zkoumání mediálních sdělení si existence reprezentací v mediálních sděleních budu vědom zejména při operacionalizaci proměnných, jež se pokusí zachytit možné opakující se rámce, v nichž je obraz ekonomického růstu zasazen.

Jak je např. patrné z předcházející části rešerše literatury, slova ekonomický růst mohou znamenat mnohé: něco jiného v klasické, neoliberální a environmentální ekonomii, odlišných podob nabývají v ústech politiků a jiných představitelů společenských elit, a jinak s nimi pracují média. Tento způsob může mít pramálo společného s významem, jenž měl ekonomický růst na začátku minulého století. Pokud existuje nějaký stereotyp v medializaci ekonomického růstu, tato práce se snaží odpovědět na otázku jaké rysy má.

2.2 Agenda-setting

Způsob, jakým jsou určitá témata vybírána, aby se vůbec objevila v mediálním diskurzu, se nazývá nastolování témat – *agenda-setting*. Pod tímto souslovím si lze představit samotnou činnost médií při vybírání témat, zároveň i metodu, která se snaží toto odhalit a popsat. Takto je možné analyzovat dlouhodobější účinky mediální komunikace. Agendou se rozumí agregovaný vliv velkého množství sdělení s různým obsahem avšak stejným tématem. Výzkumy zabývající se zkoumáním nastolování témat vycházejí ze dvou základních předpokladů: média při tvorbě zpravodajství nejsou toliko zrcadlem reality, ale svoji moc a tvořivý přístup k ní uplatňují již v počátku při filtrování témat [Trampota 2006: 112].

Tato práce se sice primárně nevěnuje tomu, zda je v českém mediálním prostředí ekonomický růst častějším tématem, než témata jiná. Některé části výzkumu se však této problematice dotýkají: např. v případě srovnání frekvence článků týkajících se ekonomického růstu mezi odlišnými deníky a v případě snahy zjistit nakolik jsou do mediálního prostoru připuštěny pochybnosti týkající se vhodnosti růstu.

2.3 Rámování

Dalším kreativním vkladem médií, pokud je již nějaké téma vybráno, je způsob zpracování tématu – tedy způsob jakým popisovanou realitu vytvarují. Způsob, jakým je

určitá agenda zpracovaná, zarámovaná, je známý jako rámování - *framing*.

Podobně jako v případě obsahové analýzy (viz níže), lze nalézt i v případě výzkumů využívajících pro zodpovězení svých otázek studia rámců, širokou paletu přístupů. Od velmi obecných, až po propracované přístupy nabízející i konkrétní soubory a sady rámců.

Jde o „výběr některých aspektů vnímané reality a jejich zdůraznění v komunikovaném textu, čímž se popisuje určitá definice problému, kauzální interpretace, hodnocení, nebo doporučení řešení dané skutečnosti“ Entman cit. dle [Trampota 2006: 123]. Jinak řečeno: jde tedy o výběr určitých atributů a jejich zdůraznění.

Rámce jsou způsoby interpretace. V procesu rámování žurnalista vybírá určité aspekty skutečnosti, propůjčuje jim význam a smysluplnost, určité skutečnosti vyzdvihává (vyčnívají a snadno se zapamatují), jiné opomíjí. Dochází k úzkému a zjednodušenému pohledu na věc, prostor dostávají nepřesné interpretace, morální hodnocení, různé recepty a doporučení. Často jsou tato hodnocení ovlivněna převládajícími hodnotami ve společnosti. Tato podpora statu quo, jež je začleněna do způsobu mainstreamové mediální produkce často nepředpokládá uvědomění si této skutečnosti jednotlivci, kteří se podílejí na vytváření zpravodajského sdělení [McFarlane, Hay 2003: 216-7].

Rámují nejen média, ale i příjemci zprávy. Rámce však mohou čtenáře ovlivňovat v tom, jak vnímají a rozumí určitým tématům a mohou se tak podílet i na tvorbě postojů a přesvědčení příjemců mediálního sdělení. Rámce vlastně umožňují čtenářům snadněji porozumět sdělované informaci, neboť využívají určitých již existujících ideologických konstrukcí resp. myšlenkových postupů a vzorů [McFarlane, Hay 2003: 217].

Rámce můžeme odhalit zkoumáním jednotlivých témat, slov, popisů a označení, které se často objevují v textu a zprostředkovávají určitý význam a pohled na skutečnost. Je třeba kriticky přistupovat ke skutečnostem obsaženým v textu, k jejich četnosti, souvislosti s kulturně stereotypními symboly a s takovým konvenčním výběrem označení, slovníku a zdrojů informací [McFarlane, Hay 2003: 217- 218].

V případě ekonomického růstu, to může být v literatuře zmiňované tzv. růstové paradigma, popř. rozvojové paradigma, liberální optimistický pohled na člověka schopného řešit přicházející problémy, model ekonomického člověka racionálně se rozhodujícího v rámci trhu, technooptimistické paradigma (Jerry Mander: *V nepřítomnosti posvátného*), apod.

2.4 Diskurzivní zátka

Zabývám se otázkou, jakým způsobem vybrané české deníky zacházejí s pojmem ekonomický růst. Předmětem zájmu je medializace problematiky týkající se ekonomického růstu, zejména pak hodnotové aspekty jeho mediálního obrazu. Kladeny jsou tyto otázky: zda a nakolik vykazuje tato medializace určité rysy zaujatosti směrem k zobrazování ekonomického růstu jako pozitivní a žádoucí hodnoty a skutečnosti, o níž se nepochybuje. Tyto otázky mě napadly v souvislosti s termíny, jež užívá Anders Hansen - kulturní danost (*cultural given*) a diskurzivní zátkou (*discursive stopper*) - které popisují právě ty skutečnosti v mediálních sděleních, za nimiž lze odhalit silné ideologické pozadí, znesnadňující zpochybňování, v textu přítomných, apriorních soudů. Nesnažím se však o striktní dokázání této skutečnosti. S pojmy, které jsem objevil u Hansena zacházím poměrně volně, spíše jsem se jimi nechal inspirovat a práce se pak vyvinula vlastním směrem. Uvědomuji si, že Hansen je definoval na základě zkoumání možná podobných, avšak odlišných, problematik. Jeho zkoumání se týkalo role médií ve vztahu k environmentálnímu diskurzu, jak lze vidět v první části článku, věnujícímu se pojmu kulturní danost (*cultural given*). V druhém článku, kde uvádí pojem diskurzivní zátka (*discursive stopper*), autor popisuje své závěry z výzkumů medializace témat genetiky a biotechnologií.

Hansen v článku *The media and the social construction of environment* konstatuje jistou omezenost tradičních přístupů při studiu role médií v oblasti environmentální problematiky. Přestože je respektuje a uznává jejich důležitost, doporučuje využívání širší škály přístupů. Současné způsoby zkoumání označuje za příliš soustředěné na média (*media-centredness*) a proto neumožňují vysvětlit proč se některé environmentální otázky dostávají do mediálního prostoru a jiné (stejně závažné z hlediska environmentálního) nikoli. Vyzývá k obecnějšímu pohledu na roli médií při konstruování problémů ve společnosti a k soustředění se spíše na tyto společenské problémy než úzce na média. Považuje za důležité zjišťovat jak širší „kulturní danosti“ a „kulturní rezonance“ pomáhají upřednostňovat jedna témata před druhými [Hansen 1991: 454]. I z tohoto důvodu není první část této práce méně důležitá, naopak.

Definici diskurzivní zátky lze nalézt v Hansenově článku, jenž popisuje výzkum, který se zabýval medializací problematiky genetiky a biotechnologií. Závěrem výzkumu bylo zjištění, že diskurz přírody a přirozeného tvoří značnou část mediální nabídky v oblasti genetiky a biotechnologií. Pro naše účely je pozornosti hodné, jakým způsobem byly pojmy příroda (*nature*) a přirozený (*natural*) v Hansenem zkoumaném tisku použity.

Hansen konstatuje, že zatímco mnohé použití těchto slov lze označit za popisné a faktické a tedy ideologicky neškodné. Mnohá jiná použití se dovolávala hlubších a mocnějších ideologických významů [Hansen 2006: 831].

Hansen se u takového způsobu zacházení s pojmy příroda a přírodní zastavuje a více se mu věnuje. Píše, že toto užití se dovolává určité ideologie a je hodnotově zatíženo. Je tomu zvláště v těch případech, kdy je těchto pojmů užito k obhajobě statu quo, k regulaci vědeckého úsilí nebo při snaze o zabránění určitému způsobu vědeckého a medicínského rozvoje, postupu zkoumání a aplikace. Tento způsob užití pojmu nazývá diskurzí zátka a popisuje její vlastnosti: „Zabraňuje a odrazuje od dalších otázek a pečlivého zkoumání prostřednictvím vyjádření (dovolávání se) jakési ontologické, autonomní síly, něčeho čemu nelze zabránit, co nelze změnit“ [Hansen 2006: 823].

Hansen ve své práci zjišťuje, že přídavné jméno *natural* (přirozený) a příslovce *naturally* (přirozeně) mohou získávat silně ideologický náboj. Jejich ideologický náboj spočívá v možnosti jejich užití jako diskurzí zátky. Neumožňují diskusi, dovolávají se určité ontologické konstantnosti, která zabraňuje vystavit je otázkám a dalšímu zkoumání prostřednictvím všeobecného soudu nad určitým konkrétním jevem, situací, stavem. Vyjadřuje přesvědčení ve smyslu „všichni víme co toto znamená“ nebo „toto nepotřebuje vědecké potvrzení“.

Použití slov k popisu skutečnosti jako diskurzí zátky s sebou nese silný ideový náboj, který umožňuje propůjčit souhlas s určitou skutečností (nebo zabránit dalšímu dotazování a zkoumání) a naznačuje (a současně znemožňuje otázky týkající se vlastních tvrzení a předpokladů) dobrotu, legitimitu, všeobecnou akceptaci a stav, který neumožňuje otázky [Hansen 2006: 827- 829].

2.5 Výzkumné otázky a hypotézy

Formulace výzkumných otázek předchází dalším krokům výzkumu. Jak upozorňuje Hansen, i kdyby měl výzkumník k dispozici velmi sofistikovanou a propracovanou metodu, výzkum nebude nikdy lepší než otázky, které stojí na jeho počátku. Pokud otázky nejsou adekvátní zkoumanému předmětu, výsledky výzkumu nemohou být validní. Tato skutečnost často nastává, pokud praktický výzkum není podložen solidním teoretickým základem nebo koncepční vytříbeností. Teoretická příprava je tím nejlepším, co lze udělat pro formulaci užitečných otázek [Hansen et. al. 1998: 16].

Rešerše literatury a Hansenův atraktivní pojem diskurzivní zátky mě přivedl k otázce jak je ve společnosti, jež se hlásí k tržnímu ekonomickému modelu - jehož je ekonomický růst integrální součástí – tento růst vnímán. Jaký je mediální obraz ekonomického růstu? Není v médiích používán podobně jako pojmy příroda a přirozenost v textech, jež analyzoval Hansen? Není rovněž skutečností již nelze zabránit, kterou nelze změnit, jejíž základní kvalitou je existovat a stále růst?

Oblastí zkoumání je obsah mediálních sdělení, jež se týkají ekonomického růstu. Vlastním předmětem zájmu je obraz ekonomického růstu, hodnota (v tom nejjednodušším smyslu: pozitivní, negativní, neutrální), se kterou je v médiích spojován, a jak je tato hodnota vyjádřována. Také mě zajímá, zda je hodnota přiřazovaná ekonomickému růstu (ať už je jakákoli) nějakým způsobem vystavována otázkám a pochybnostem.

Ptám se zda je ekonomický růst prezentován jako pozitivní a žádoucí jev, oproti tomu pokles nebo ohrožení ekonomického růstu prezentováno jako negativní. Jsou zmiňovány pozitivní vlivy (na ekonomiku a širěji i na celou společnost) ekonomického růstu, zatímco negativní nikoli, popř. v menší míře? Je ekonomický růst spojován s příležitostmi, optimismem, rozvojem, vývojem, úspěchem ekonomickým i společenským, budoucností, nevyhnutelností, prosperitou, vysokou životní úrovní, blahobytem, apod.? Táže se, zda je ekonomický růst prezentován jako řešení ekonomických i společenských problémů (např. i environmentálních problémů), zda jsou ekonomické a společenské problémy vnímány jako důsledek nedostatečného ekonomického růstu.

Je hodnota, legitimita a vhodnost ekonomického růstu vystavována otázkám a pochybnostem? Je ekonomický růst hodnotou sám o sobě, bez ohledu na jeho reálné důsledky? Je ekonomický růst prezentován jako jev přirozený, žádoucí, výhodný a univerzální? Vyskytují se v médiích otázky zaobírající se vhodností ekonomického růstu a možných alternativ?

Nejprve jsem se domníval, že práce si vystačí s těmito otázkami. Nakonec se ukázalo praktičtější tyto obecné otázky konkrétněji definovat. Pro účely výzkumu jsem se na základě rešerše literatury, výzkumných otázek a provedeného předvýzkumu rozhodl pro formulaci těchto pracovních hypotéz.

1. Ekonomický růst (HDP) je ve zkoumaných denících zobrazen spíše jako jev pozitivní.
2. Pokud jsou ve zkoumaných denících zmíněny negativní důsledky ekonomického růstu, kladná hodnota ekonomického růstu zpochybněna není.

3. Ve zkoumaných denících jsou pohledy (zobrazení) odmítající ekonomický růst (a HDP) spíše okrajovým jevem.

2.6 Obsahová analýza

Slovník mediální komunikace považuje obsahovou analýzu za nejpoužívanější techniku výzkumu mediálních obsahů [Reifová 2004: 21]. Jde o metodu s dlouhou historií. Zatímco první výzkumy se zaměřovaly zejména na odhalování záměrů původce mediálního sdělení, později se tato metoda uplatňovala a uplatňuje při zkoumání způsobů jak média reflektují společnost a kulturu, její hodnoty a rozmanité oblasti jejího života [Hansen et al. 1998: 123]. Obsahová analýza byla rovněž využívána ke zkoumání působení médií na publikum, tedy jakým způsobem média spoluutvářejí a ovlivňují pohled na svět u příjemců mediálních sdělení. Uplatnění nachází i v rámci široké oblasti výzkumů nastolování agendy [Hansen et al. 1998: 93]. V této kapitole se budu teoreticky věnovat metodě obsahové analýzy, její kritice a některým konkrétním problémům souvisejících s volbou této metody.

2.6.1 Metoda a její kritika

Nejčastěji citovaná definice obsahové analýzy pochází z knihy Bernarda Berelsona, poprvé publikované v roce 1952: „Obsahová analýza je výzkumná metoda pro objektivní, systematický a kvantitativní popis zjevného obsahu komunikace“ [Berelson 1971: 18].

Základními třemi předpoklady, z nichž vychází Berelsonův pohled na metodu obsahové analýzy jsou za prvé: skutečnost souvislosti a vztahu mezi záměrem autora a obsahem sdělení. Druhým předpokladem je, že studium zjevného obsahu komunikace je smyslupné. Obsah sdělení je zde místem kde se setkává autor, příjemce a v neposlední řadě i výzkumník. Berelson zdůrazňuje zjevnost, fyzickou hmatatelnost obsahu. Doslova píše, že obsah existuje toliko v podobě „černého na bílém“. Posledním předpokladem je přesvědčení o smysluplnosti kvantitativního zpracování obsahu komunikace. Četnost nejrůznějších charakteristik obsahu je významným faktorem komunikačního procesu [Berelson 1971: 19-20].

Berelsonova definice i obsahová analýza samotná byly za více než půlstoletí existence předmětem kritiky z různých úhlů. Kritici často vycházejí buď ze samotné definice, nebo předpokladů, jež stojí za ní. Krippendorff je ve své kritice zaujat zejména

Berelsonovým důrazem na zkoumání zjevného obsahu komunikace. Chápe sice Berelsonův požadavek jako snahu omezovat lidskou schopnost číst selektivně a tak docházet spíše k očekávaným závěrům, přesto odmítá pohled, že obsah je nějakým způsobem uvězněn, zakonzervován v textu. Berelsonův pohled předpokládá, že obsah může být oddělen od textu a takto izolovaně popsán. Takový pohled na text, obsah textu a možnost jeho zkoumání označuje jako „metaforu bedny“. Zpochybňuje i čistě kvantitativní charakter obsahové analýzy, když upozorňuje, že samotné čtení určitého textu je kvalitativní činností [Krippendorff 2004: 19-20].

Krippendorff ve své definici zdůrazňuje zejména základní požadavky každého výzkumu – validitu a reliabilitu (jeho slovy replikabilitu⁴⁰): „Obsahová analýza je výzkumná metoda umožňující opakovaně vyvozovat validní závěry z textů (nebo jiného významového materiálu) o kontextu jejich užití“ [Krippendorff 2004: 18].

Oproti názoru, který vidí text jako bednu plnou obsahů, a častěji dokonce jako bednu s toliko jedním obsahem (významem), předkládá svůj pohled na vztah textu a obsahu. Obsah se objevuje v procesu čtení a analýzy textu v závislosti na určitém kontextu. Nelze tedy vycházet pouze z fyzické existence textu, z černého na bílém. Je třeba rozpoznat smysl a význam, tedy i číst mezi řádky. Nelze se obejít bez určitého stupně interpretace. Text nemá jeden jediný výnam, který lze najít, identifikovat a popsat. Text lze číst z mnoha perspektiv. Smysl bádání určuje způsob jakým se textem pracuje, jak se k němu přistupuje, jaký je kontext a účel výzkumníkova čtení a analýzy. Krippendorff tedy nevaruje před čtením mezi řádky, uvědomuje si mnohost přístupů k textu. Co však logicky zdůrazňuje, je nutnost kontext, v němž text zkoumám, jasně vymežit, a tím i vědomě omezit možné interpretace. Samozřejmostí pro požadavek reliability obsahové analýzy je nutnost vymezený kontext výslovně sdělit a popsat [Krippendorff 2004: 21-24].

Hansen ve svém popisu metody obsahové analýzy rovněž začíná s Berelsonovou definicí. Na rozdíl od Krippendorffa (ovšem se stejnými závěry) se soustřeďuje na požadavek objektivity, souhlasí s kritikou, která připouští, že objektivita ve vědeckém výzkumu je nerealizovatelným ideálem. Obsahová analýza nemůže být nikdy objektivní, neboť nelze nepřikládat určitým jevům větší důležitost. Nikdo si např. nemůže myslet, že ve své obsahové analýze analyzuje vše, co lze v textu analyzovat. Obsahová analýza začíná a musí začínat definováním určitých dimenzí a aspektů, které chceme analyzovat. Tento krok nelze udělat jinak než výběrem, tedy přiřkládáním relativní důležitosti pouze některým

40 V orig. replicability.

aspektům zkoumaného textu. Nakolik je tento výběr ovlivněn teoretickou přípravou a soustavným myšlenkovým „přednastavením“, spíše než nevyslovenou intuicí autora, natolik obsahová analýza může dostát požadavku reliability [Hansen et al.1998: 94-95].

Hansen, vzhledem ke kvantitativní povaze metody, připomíná, že ranné definice obsahové analýzy své závěry vyvozovaly přísně z četnosti určitých jevů, což zjednodušuje pohled na vztah mezi obsahem, jeho vnímáním a společenskými důsledky. Vztah mezi četností určitých charakteristik textu a jejich širším sociálním dopadem je velmi komplexní. Tato připomínka nemá být odmítnutím kvantitativní povahy obsahové analýzy, spíše jde o upozornění na nutnost teoretického ukotvení analýzy, teoretického zpracování významnosti a důležitosti zkoumaných jevů v rámci společnosti. Není třeba zpochybňovat smyslupnost kvantifikování určitých jevů, ale spíše zkoumat jaký význam mají jevy, které kvantifikujeme. Jinak řečeno, významné není opakování určitých jevů, spíše je důležité opakování významných jevů. Kritiku svoji i kritiku jiných autorů Hansen shrnuje spíše jako snahu upozornit na možné riziko nesprávného použití nebo dokonce zneužití metody, než jako odsouzení metody jako takové [Hansen et al.1998: 95-96].

Dle *Slovníku mediální komunikace* kritika obsahové analýzy a celého kvantitativního výzkumu jako skrytě autoritativního a falešně se vydávajícího za hodnotově neutrální, vychází z historického vývoje sociálních věd⁴¹. Žádná metoda však nemůže být neutrální. V případě obsahové analýzy je vklad výzkumníka patrný zejména v počáteční fázi během operacionalizace tématu a v závěru při interpretaci výsledků. McQuail upozorňuje na riziko, kdy badatel vkládá vlastní významový systém, spíše než by význam odvozoval z obsahu. Každý systém kategorií je selektivní a potenciálně deformovaný. Nezbyvá tedy než fázi „zmocnění se“ materiálu provést co nejpodrobněji a nejtransparentněji, aby bylo lze každý krok výzkumu sledovat, případně ověřit [Reifová 2004: 22-23].

Dle Hansena je obsahová analýza flexibilní výzkumná metoda umožňující analyzovat rozsáhlá množství textů. Jádro obsahové analýzy spočívá v jasně definovaném sledu kroků, daných pravidlech jak analyzovat a kvantifikovat mediální obsah systematicky, s možností toto zkoumání opakovat (reliabilně). Nabízí tuto definici: „Obsahová analýza je metoda pro systematickou a kvantitativní analýzu obsahu

41 Snad snahy vědců zejména v první polovině 20. století pracovat v rámci sociálních věd podobným způsobem jak je vlastní přírodním vědám – kontrolovaně, systematicky a objektivně. [Hansen et al. 1998: 92-93]

komunikace“ [Hansen et al.1998: 123].

Podobně Scherer definuje obsahovou analýzu jako vysoce strukturovaný a selektivní způsob výzkumu, umožňující obsahy, zkoumané s ohledem na několik vybraných znaků, kvantifikovat, přičemž každý krok podléhá explicitně formulovaným pravidlům. Výhoda metody spočívá v možnosti analyzovat velké množství textů a výsledky podrobit statistickým analýzám [Schulz 2004: 29-30] Jeho definice pak zní: „Obsahová analýza je kvantitativní výzkumnou metodou pro systematický a intersubjektivně ověřitelný popis komunikačních obsahů, vycházející z vědecky podloženého kladení otázek“ [Schulz 2004: 30].

Hansen zájemce o tuto metodu upozorňuje, že v zásadě je obsahová analýza jen o málo více než souhrnem kroků k systematickému a kvantitativnímu rozboru mediálního obsahu (viz. definice). Zdůrazňuje v této souvislosti svobodu a zodpovědnost výzkumníka při volbě kategorií k analýze, volbě interpretačního rámce, který umožní rozpoznat význam a smysl indikátorů, jež získáme prostřednictvím aplikace obsahové analýzy na zkoumaný předmět [Hansen et al.1998: 123].

Slovník mediální komunikace uvádí rozdělení Heinze Bonfadelliho na čtyři typy analýz, lišících se svými cíly: frekvenční, valenční, argumentační a elektronickou. Frekvenční analýza slouží k získání přehledu o četnosti výskytu témat nebo aktérů. Kritika tohoto typu spočívá v již zmiňovaném zpochybnění vztahu četnosti určitých znaků a jejich důležitosti. Valenční analýzy (analýzy hodnoty/významu) se orientují na hodnocení zkoumaných témat nebo aktérů (v nejjednodušší podobě pozitivní-neutrální-negativní), v některých případech i na intenzitu hodnocení nebo jeho autora. Bonfadelli upozorňuje na častý nedostatek, kdy se nerozlišují novinářská hodnocení a neutrální informování novinářů o hodnocení jiných subjektů. Hlubší kritika zpochybňuje samotnou možnost hodnotící soudy statisticky uchopit a zpracovat. Argumentační analýzy se zaměřují na kvalitu argumentace kontroverzních témat. Elektronické analýzy jsou typem frekvenční analýzy, kdy se pro zpracování rozsáhlých materiálů využívá počítačových programů, a to i během operacionalizace tématu [Reifová 2004: 22].

Nechal jsem zaznít více definic a pohledů. Některé důrazy se opakovali, těch se držím v této práci. Zvláštní pozornost jsem pak věnoval pohledům, které nezakrývají zatížení obsahové analýzy osobou autora, který ji navrhnul. Souhlasím s těmi, kteří spíše než by energii vyčerpali na tvorbě těch jediných správných indikátorů, respektují omezené možnosti výzkumníka v tomto směru, a bez nároku na objektivitu informují o svém

uchopení tématu a jeho analýze.

2.6.2 Diskuse metody

Ve chvíli, kdy jsem se rozhodl k zodpovězení otázek prostřednictvím studia médií, přirozeně jsem zjišťoval kdo a jakým způsobem se věnoval podobnému tématu. V průběhu rešerše relevantních zdrojů⁴² jsem nenarazil na mnoho prací, které by se věnovali podobnému tématu. Snahou bylo nalézt výzkum, jehož předmětem by podobně byl ekonomický růst a jeho obraz v médiích. Zatímco v teoretických pracech se lze setkat s odkazy na medializaci ekonomického růstu (viz rešerše), výzkumné práce se tématu medializace ekonomického růstu nevěnují, nebo se mi je nepodařilo objevit. Jedinou povzbuzující a relevantní výjimkou byl článek shrnující výsledky výzkumu mediální reprezentace udržitelného rozvoje v amerických denících [Lewis 2000], v němž autor zasazuje medializaci udržitelného rozvoje do širšího kontextu jím definovaného tzv. paradigmatu ekonomického růstu (viz. rešerše). Vzhledem k málo úspěšnému hledání prací, jež by, podobně jako tato, zkoumali mediální reprezentace ekonomického růstu s ohledem na jeho ideologický rozměr - napadla mě unáhlená myšlenka - že již samotný tento neúspěch je částečným zodpovězením otázek, jež jsem si kladl. Totiž, že ekonomický růst, obecně přijímaný a samozřejmý odolává pochybám i v rámci vědců studujících média⁴³. Střízlivě však tuším, že tento neúspěch byl způsobem spíše tím, že jsem relevantní práce neobjevil, než že by neexistovali. Jinou možností může být i přesvědčení vědců, že závěry podobného zkoumání jsou již předem jasné a odpovídali by některým myšlenkám uvedeným v části rešerše. Považuji však za legitimní se o toto zkoumání alespoň pokusit, i přesto, že tato práce může být usvědčena z objevování dávno známého. Jak ukázala snaha najít podobně zaměřené výzkumy, o nijak běžnou náplň výzkumů jít nemusí.

Vzhledem k absenci výzkumu medializace ekonomického růstu v tisku jsem stál před rozhodnutím zvolit vhodnou metodu. Jedním možným krokem v situaci, kdy je nějaké

42 Diplomové práce, články v odborných časopisech, apod. věnující se medializaci, reprezentaci ekonomického růstu v médiích.

43 Jak se píše v úvodu knihy *Mass communication research methods* žádný výzkum není objektivní a nepohybuje se v hodnotovém vákuu. Málo reflektovaný je vztah sociálního výzkumu a politiky. Výzkumy, které by identifikovaly skutečné problémy ve společnosti nejsou preferovány, neboť by mohli zpochybnit základní hodnoty panující ve společnosti, nebo ustálené způsoby uchopování problémů vědci [Hansen et al. 1998: 99].

téma nedostatečně zpracováno, padá volba na některou z kvalitativních metod, např. hermeneutickou analýzu. Výzkumník pracuje s malým vzorkem, snaží se odkrýt autorské záměry a specifické argumentační struktury. Několik málo textů lze analyzovat z mnoha různých aspektů. Nevýhodou metody je nemožnost zpracovat větší množství textů a navíc je tento způsob analýzy značně subjektivní. Možnosti jak ověřit výsledky výzkumu jsou značně omezené [Schulz 2004: 29].

Přes výhody, které poskytuje kvalitativní analýza, jsem se rozhodl pro kvantitativní obsahovou analýzu. Jak píše Krippendorff rovněž obsahová analýza může jako výzkumná metoda přinášet nové pohledy a umožňuje blíže porozumět určitému tématu, které případně vede k dalším krokům [Krippendorff 2004: 18].

Obsahová analýza se jevila jako vhodnější metoda, pro své výše uváděné vlastnosti: možnost systematicky a strukturovaně zkoumat větší množství textů, zároveň si na základě teoretických úvah svobodně určit podobu analýzy⁴⁴. Požadavek na explicitní popis jednotlivých fází výzkumu umožňuje mít neustále na paměti ideál intersubjektivní ověřitelnosti analýzy, čímž omezuje nesdělované (nesdělitelné) subjektivní a intuitivní kroky během pracovního postupu. Rovněž jsem si byl vědom častého omylu studentů, kterým se kvalitativní analýza jeví jako snazší a jednodušší metoda. Bral jsme v potaz své omezené schopnosti a zkušenosti v rámci společenskovedního výzkumu⁴⁵. Přestože nepokládám obsahovou analýzu za snadnou metodu – naopak - její povaha jasně strukturovaného procesu s možností kritického přezkoumání jednotlivých kroků, se jevila jako přínosnější. Jak pro zkoumání tématu, tak pro samotného autora práce.

Jednotlivé další pochybnosti týkající se zvolené metody, jsou uváděny v následujícím textu vždy na místě toho kterého kroku výzkumného procesu. Výsledky analýzy mohou pro budoucí zkoumání sloužit svým způsobem jako předvýzkum, který se vysloví ke smyslupnosti podobného uvažování.

44 „Obsahová analýza je metoda sloužící k analýze textů. Není teorií. Jako metoda nijak nenaznačuje *jaké* aspekty textu se měli analyzovat, nebo *jak* by měli být tyto skutečnosti interpretovány“ [Hansen et al. 1998: 99].

45 Téma i metoda bakalářské práce byli naprosto odlišné od této.

3 VÝZKUM – PRAKTICKÁ ČÁST

Obsahovou analýzu lze rozdělit na sled po sobě jdoucích kroků. Pracovní postup obsahové analýzy se v zásadě neliší od jiných výzkumů v oblasti sociálních věd⁴⁶. V této práci vyházím z rozdělení jež uvádějí Hansen a Scherer. Jejich popis metody se mi jevil jako nejsrozumitelnější.

Hansen popisuje následujících šest vzájemně propojených kroků: 1. Vymezení výzkumného problému. 2. Výběr relevantního média a vzorku. 3. Vytvoření kategorií k analýze. 4. Navržení kódovací knihy. 5. Testování kódovací knihy a zkouška reliability. 6. Příprava (sběr) dat a jejich analýza [Hansen et al.1998: 98-99].

Scherer uvádí výzkumné téma, které je počátečním krokem výzkumného procesu. Pro zodpovězení zvoleného zadání je třeba určit a vypracovat metodu - takovou fází nazývá operacionalizací. Následuje fáze plánování a organizace výzkumu. Po zajištění všech personálních, metodických a technických předpokladů je třeba ověřit vhodnost výzkumných metod, následuje přípravná a ověřovací fáze. Pokud se metody osvědčily, lze přistoupit k vlastnímu sběru dat a konečně k analýze - interpretaci dat a závěrečnému vyhodnocení výzkumného procesu. V praxi, jak se potvrdilo, nelze jednotlivé fáze šetření od sebe přísně oddělovat. Výzkumný zájem, předmět výzkumu a úkoly, které si odborník stanovil rozhodují o metodě analýzy, kterou k zodpovězení svých otázek použije [Schulz 2004: 29-31]. Definice výzkumného tématu je jednak prvním krokem obsahové analýzy, zároveň logicky předchází samotnému rozhodnutí se pro konkrétní metodu – v případě této práce obsahovou analýzu [Hansen et al.1998: 99].

Předmět zkoumání je vymezen na předcházejících stránkách prostřednictvím prezentace výsledků řešerše literatury jak z oblasti kritiky ekonomického růstu, tak teoretických poznatků z oblasti výzkumu médií. Tyto byly konkretizovány ve formě výzkumných otázek a pracovních hypotéz.

46 Nejprve je třeba vymežit oblast výzkumu, definovat výzkumný problém ať už v podobě výzkumných otázek nebo hypotéz. Následuje řešerše literatury, volba nejvhodnější metody resp. kombinace metod k zodpovězení otázek. Revize a hlubší rozpracování výzkumného tématu. Identifikace a výber vzorku k analýze a vytvoření nástrojů pro tuto analýzu. Testování a doladění těchto nástrojů. Sběr dat a jejich analýza vycházející z otázek kladených v úvodních částech výzkumu. Sepsání zprávy o výzkumu [Hansen 1998: 9-10].

3.1 Výběr vzorku

Výjimečně je žádoucí a vůbec možné zkoumat veškerou mediální produkci, týkající se výzkumného tématu. Přestože obsahová analýza umožňuje zahrnout do výzkumu rozsáhlý materiál, z koncepčních a praktických důvodů je často nutné jej zúžit [Hansen et al.1998: 100].

Vymezením výběrového souboru šetření, tedy rozhodnutím, které jednotky přicházejí v úvahu pro zahrnutí do výzkumu začíná fáze operacionalizace. Scherer tuto fázi rozděluje do čtyř kroků. Nejprve je třeba vymežit média k analýze. Následně rozhodnout, jaké obsahy ve vybraných médiích se budou rozebírat, a za jaké časové období. A následně je třeba specifikovat mediované obsahové jednotky. Při výběru médií jsem se řídil zejména požadavky zadání výzkumu. Druhým, klíčovým, a často limitujícím kritériem, je časová a finanční dostupnost zdrojů, jež bychom rádi zahrnuli do šetření. Vždy je třeba hledat „kompromis mezi požadavky na přiměřený a spolehlivý výzkum na jedné straně a omezenými prostředky na straně druhé“ [Schulz 2004: 35]. Hansen uvádí rozdělení, jež spojuje druhou a třetí fázi v jednu: výběr vzorku médií a titulů, výběr vzorku témat a období, výběr vzorku relevantního obsahu [Hansen et. al. 1998: 100].

Rozhodl jsme se zodpovědět výzkumné otázky prostřednictvím studia médií, konkrétně mediálních produktů. Zadání výzkumu otevírá možnost zahrnout do výzkumu značnou škálu médií. Jak je patrné z řešerše literatury, nevidím problematiku ekonomického růstu jako skutečnost spadající pouze do sféry ekonomiky. V opačném případě by bylo logické zabývat se zejména odborným ekonomickým tiskem. Vnímám přesah tohoto konceptu z oblasti makroekonomie do společnosti a jeho ideový význam. Chci tedy analyzovat média s co nejširším záběrem, neomezené tematicky a regionálně.

S ohledem na stále stabilní pozici tištěných médií a relativně snadnější možnost jejich zkoumání - ve srovnání např. s rozhlasem, televizí a internetem – jsem zúžil vzorek zkoumaného obsahu na tištěná média, konkrétně na deníky vycházející celorepublikově v českém jazyce.

Již od počátku výzkumu jsem byl přesvědčen o tom, že klíčovými ukazateli pro zahrnutí titulů do výzkumu bude jejich pozice na trhu (a tedy i rozšířenost a hypoteticky i větší význam), tedy že přednost mají prodávanější tituly. Dalším kritériem měla být jejich serióznost. Nakonec jsem se však rozhodl - s ohledem na cennou možnost srovnání - zahrnout do vzorku i titul tzv. bulvární. Další charakteristikou, kterou zohledňuji, jak při

výběru médií, tak v následné analýze, je povaha resp. zaměření titulu, tedy jakási jeho sebe prezentace, ať už je tato prezentace výslovná nebo ji spíše tuším z vnějšího pozorování. Rozhodl jsem se proto zahrnout do výzkumu deníky Mladá fronta Dnes (nejprodávanější), Hospodářské noviny (orientovaný na ekonomické otázky⁴⁷), Právo (orientován levicově) a Blesk (zástupce bulvárního tisku). V průběhu předvýzkumu jsem pracoval rovněž s deníkem Lidové noviny, nakonec jsem se s ohledem na relativně totožný obsahový a tematický profil s Mladou frontou Dnes, rozhodl, v zájmu omezení vzorku, tento titul z vlastní analýzy vypustit.

Aby texty, s kterými pracuji byly nejbližší termínu odevzdání práce, omezil jsem vzorek na texty publikované v období od 1. července 2007 do 30. června 2008. Tedy období, jež přináší mnohá témata dotýkající se problematiky ekonomického růstu: např. změny klimatu, hypoteční a finanční krize v USA, obavy o recesi americké (a evropské) ekonomiky, rozvíjející se ekonomiky Číny a Indie a podoby tohoto rozvoje, apod.

Téma práce, jak nasvědčuje i běžný kontakt s médii, je pravidelnou náplní mediálního prostoru. S problematikou ekonomického růstu se lze setkat ve zpravodajství z regionů, z domova i ze světa, a to nejen z oblasti ekonomiky, ale i politiky a dalších oblastí společenského života. V práci chci zachytit celou šíři mediální produkce týkající se ekonomického růstu, neomezují tedy obsah pouze na některé rubriky. Zavádím však proměnnou (viz. dále), která umožňuje rozlišovat pro účely případné analýzy konkrétní rubriku.

K fázi výběru vzorku náleží definice tzv. záznamové jednotky⁴⁸ jako „nejmenší části obsahu, v níž počítáme výskyt určitého znaku“⁴⁹ [Berelson 1971: 135], záznamové/kódovací jednotky⁵⁰ u Krippendorffa – jednotky rozlišené a určené k oddělenému popisu, přepisu, zaznamenávání a kódování [Krippendorff 2004: 99]. Dle Hansena, pokud již výzkumník zvolil médium, konkrétní tituly (kanály, stanice), časové období a druh obsahu, zbývá poslední, neméně důležitý, úkol – určit ty konkrétní skutečnosti (články, reportáže, programy, jejich části, atd.), které se týkají výzkumného tématu, které jsou „o něm“, nebo se k němu určitým způsobem vztahují. Takovouto „jednotkou analýzy“⁵¹ může být jednotlivé slovo, nebo věta, odstavec, článek, program,

47 Hospodářské noviny mají podtitul: „Prestížní deník s důrazem na ekonomiku.“

48 Recording unit.

49 V orig. „the smallest body of content in which the appearance of reference is counted“.

50 Recording/Coding Unit

51 Unit of analysis.

aktér, zdroj, scéna, apod. [Hansen et. al. 1998: 105]. Scherer používá termín kódovací jednotka, jež je „jednotkou mediovaného obsahu, k níž se váže naše měření obsahu. Tvoří základ pro pozdější vyhodnocování“ [Schulz 2004: 38]. Pro identifikaci kódovacích jednotek je třeba vypracovat podrobné pracovní postupy, určit začátek a konec. Doporučuje se vytvářet kódovací jednotky spíše na základě jednoduchých formálních členění, než složitých sémantických postupů (tedy raději rozlišovat jednotlivé články, než ohraničovat samotná témata či argumenty). Opět je třeba dbát jak na validitu tak na spolehlivost výzkumu. „Je poměrně výhodné stanovovat jednotky obsahové analýzy pokud možno tak, jak by to udělal i naprosto nezkušený laik. Dají se pak v pracovním popisu snadněji definovat a zvyšuje se tím i spolehlivost kódování“ [Schulz 2004: 40]. V této práci platí za kódovací jednotku článek, pouze v omezeném množství případů bylo nutné - s ohledem na přítomnost dvou a více protichůdných sdělení, užitých pojmů, hodnotových soudů apod. - článek rozdělit do několika jednotek⁵².

Problematika ekonomického růstu je značně široká. Jak stanovit vzorek, aby byl jeho obsah reprezentativní? Jistě není samozřejmé, že jsem se rozhodl omezit vzorek pouze na ty články, jež obsahují sousloví „ekonomický růst“⁵³ a „hrubý domácí produkt“ resp. „HDP“⁵⁴. Zvolit jiný způsob⁵⁵ by však neúměrně zkomplikovalo průběh fáze, v níž se lze spolehnout na jednoduchou úvahu, jak k ní výše nabádá i Scherer. Zahrnout do výzkumu články obsahující zmínku, popř. věnující se hrubému domácímu produktu, sice nezanedbatelně ovlivňuje výběr článků, a tím i rozsah sdělení, jež budeme analyzovat, nelze je však opominout. Hrubý domácí produkt, jakožto indikátor ekonomického růstu, o něm zcela jistě vypovídá. Alespoň v dnešním smyslu těchto slov⁵⁶. Alespoň z části tento

52 Výsledný počet okódovaných jednotek díky tomuto stoupl o 40 jednotek (z 567 článků na 607).

53 A jejich nejrůznější slovesné tvary, viz. příkaz k vyhledávání. Tak i v případě hrubého domácího produktu.

54 Gross National Product, tedy hrubý národní produkt resp. HNP nebyl zahrnut, používá se pouze okrajově.

55 Hledat v textech sdělení věnující se ekonomickému růstu, aniž by byla užita obě výše uvedená slova: ekonomika a růst. Tedy např. rozvoj ekonomiky, nárůst ekonomiky, rozmach ekonomiky, apod. Ale i mnohem jemnější výrazové prostředky, ve kterých se skutečnost ekonomického růstu opisuje jinými slovy.

56 Pokud bych se pokusil zodpovědět na otázku zda ekonomický růst předchází HDP, pak může být překvapujícím zjištěním (vzhledem k vývoji vnímání pojmů) skutečnost, že z hlediska ekonomické vědy je nejprve třeba hovořit o hrubém domácím produktu, jeho vzrůstu, popř. poklesu. Ztotožnění indikátoru růstu HDP s „ekonomickým“ růstem je významovým posunem, jež vůbec není samozřejmým, ač se nám dnes tak může jevit. Viz. např. [Daly 1999: 8-24] zmiňovaný v části rešerše.

rozdíl zohledňuji konstrukcí proměnné „pojem“ (viz. dále).⁵⁷

Původně mělo být do procesu kódování zahrnuto celkem 1172 článků, právě tolik jich obsahují zkoumané deníky⁵⁸. Vzhledem ke špatnému odhadu časové náročnosti kódování a v zájmu zachování původního plánu výzkumu, jako i spolehlivosti kódování, byl tento vzorek prostým náhodným výběrem za pomoci generátoru (pseudo)náhodných čísel omezen na 567 článků⁵⁹.

Vedle těchto jednotek definují Berelson i Krippendorff „kontextovou jednotku“⁶⁰ a to jako jednotku „textového materiálu, která ohraničuje informace, jež je třeba brát v úvahu při popisu záznamové jednotky“ [Krippendorff 2004: 101], nebo jako „největší část obsahu, která může být zkoumána při popisu záznamové jednotky“ [Berelson 1971: 135].

Jak výše uvádí Scherer, dostupnost materiálů k analýze je často limitujícím faktorem celého výzkumu. Nejinak tomu bylo i v případě této práce.

3.2 Výběr a popis proměnných

Pokud jsou vybrány jednotky, jež budu analyzovat, je třeba určit znaky, které budou zahrnuty do analýzy. Jednotlivé části předmětu výzkumu je třeba převést do podoby umožňující jejich měřitelnost, snadnou použitelnost, a v neposlední řadě přiměřenost výzkumnému tématu [Schulz 2004: 41]. Definice kategorií, jež budeme analyzovat vychází z konceptualizace výzkumného problému. Oboje by pak mělo být ukotveno teoretickou přípravou – rešerší relevantní literatury a studií podobného zaměření. Jde o klíčovou a zároveň nejobtížnější část výzkumu [Hansen et. al. 1998: 99-100].

Obsahová analýza by se dle Hansena neměla spokojit s tím, že se její účel omezí pouze na počítání toho, co lze spočítat, nebo toho co se snadno k počítání nabízí. Jakýkoli

57 V počátcích výzkumného procesu jsem uvažoval nad zahrnutím pojmu „hospodářský růst“ do výběru vzorku. Nakonec - s ohledem na nemožnost jasně určit nakolik toto sousloví nabývá vlastností synonyma „ekonomického růstu“ a dostatku námi zvoleného materiálu k analýze – jsem od této možnosti ustoupil.

58 V případě využití databáze Anopress IT a masky: „ekonomick růst* OR hrub domác produkt* OR hdp“.

59 Překvapením bylo pouhých 5 článků v průběhu jednoho roku u deníku Blesk. Hospodářské noviny naopak předvídatelně obsahovali nejvíce článků - 620. MF Dnes (271) téměř shodně s deníkem Právo (276).

60 Context Unit.

rozměr nebo charakteristiku analyzovaného textu lze kategorizovat a kvantifikovat. Abychom dosáhli toho, že se výzkum bude zaměřovat skutečně na ty aspekty textu, jež odpovídají zadání, znovu doporučuje jasně popsat předmět výzkumu. Charakteristiky textu, jež budou zahrnuty do analýzy musí striktně vycházet z výzkumných otázek resp. hypotéz. Vzhledem k časové náročnosti a pracnosti tvorby indikátorů je třeba zahrnout do analýzy pouze ty znaky a charakteristiky textu, od kterých lze očekávat, že nám poskytnou užitečné, tedy relevantní informace, potřebné k zodpovězení výzkumných otázek [Hansen et. al. 1998: 106].

Určí se tedy relevantní znaky, jejichž charakteristiky následně definujeme tak, aby byli při analýze jednoznačně identifikovatelné. Tyto charakteristiky se nazývají proměnné. Při analýze je třeba zanášet do kódovací knihy ve formě číselného kódu. Číselné hodnoty mohou sloužit jako ryzí pojmenování (nominální škála), mohou ukazovat na pořadí mezi určitými jevy (ordinální škála), nebo mohou být „pravými“ hodnotami (metrická škála) [Schulz 2004: 42-43].

Rozlišují se dva základní typy proměnných: identifikační proměnné a analytické proměnné. Identifikační proměnné slouží pro identifikaci příspěvků. Jejich prostřednictvím lze v médiích zpětně dohledat analyzované příspěvky, ať už během kontroly analýzy, vyjasňování sporných případů nebo při opravě chyb v kódování [Schulz 2004: 42-43].

Analytické proměnné slouží jako nástroje umožňující zodpovědět výzkumné otázky. Vzhledem k abstraktnímu formulování tématu je třeba je převést na viditelnější znaky. Tuato část výzkumu se nazývá operacionalizací nebo tvorbou indikátorů. Přitom, jak již bylo několikrát zmiňováno, je třeba dbát na to zda jsou analytické proměnné validní, tedy zda jsou navrženy skutečně tak, aby měřili to, co chceme [Schulz 2004: 44].

Tato práce se zaměřuje na hodnotové charakteristiky medializace ekonomického růstu. Jde o častý námět výzkumů mediálního obsahu, snažící se zachytit hodnotové soudy, ideologické postoje, popř. přesnost a kvalitu mediální produkce. Nejčastějšími a základními dichotomiemi, z nichž vycházejí kategorie obsahové analýzy jsou příznivý – nepříznivý, pozitivní – negativní, správný – nesprávný, kritický – nekritický, apod. Možností je však samozřejmě více. Snaha zkoumat hodnotové dimenze mediálního obsahu není bezproblémová. Zásadní skutečností, jež je třeba brát na vědomí je značná úroveň interpretace. „Lze je jen výjimečně vyvodit z jednotlivých slov a vět. Vyžadují zvážit celkové vyznění⁶¹ novinového článku (...)“ [Hansen et. al. 1998: 115]. Jinými slovy je třeba

61 V originále overall tone.

respektovat zvolenou kontextovou jednotku. Pro dosažení co největší reliability výzkumu je třeba vypracovat velmi podrobné pokyny jak analyzovaný obsah interpretovat [Hansen et. al. 1998: 115].

Zvolil jsem následující identifikační proměnné (přehledný a podrobný seznam je uveden v kódovací knize):

Pořadové číslo kódování jednotky (1): Ve většině případů platí za kódovanou jednotku sdělení o ekonomickém růstu obsažené v konkrétním článku. Článek pak odpovídá i kódované jednotce. V některých případech bylo nutné rozlišit protichůdné obsahy textu rozdělením článku na dvě až tři jednotky. Tuto skutečnost je třeba mít na paměti při závěrečné analýze sesbíraných dat.

Deník (2): Blesk (kód 1), Hospodářské noviny (kód 2), MF Dnes (kód 3), Právo (kód 4).

Datum (3) zaznamenává datum, kdy byl článek publikován.

Strana (4) zaznamenává stranu a slouží zejména pro budoucí snadnější citování příkladů ze zkoumaných šláneků.

Proměnnou **Název článku (5)** bylo nutné zvést vzhledem k četnosti článků i v rámci jednoho vydání deníku. Zejména v Hospodářských novinách byly v některých vydáních na jedné straně otištěny dva a více relevantních článků.

Analytické proměnné jsou tyto:

Rubrika (6): kóduje v jaké kategorii článků resp. oddílu novin se článek nacházel:

Titulní strana (kód 1), Zpravodajství (kód 2), Z domova (kód 3), Ze světa resp. Ze zahraničí, apod. (kód 4), Ekonomika resp. Trhy a Ekonomika, Finanční noviny, Podniky a trhy, Moje peníze (kód 5), Publicistika (kód 6), Názory (kód 7), Rozhovor (kód 8), regionální příloha (kód 9), Kavárna – příloha, Salon - příloha (kód 10), Téma (kód 11) a v případě jiné rubriky, kód 12.

Proměnná **Pojem (7)** umožňuje rozlišit, kdy bylo v článku použito sousloví „ekonomický růst“ (kód 1), a kdy „hrubý domácí produkt“, popř. „HDP“ (kód 2). Rozlišení umožňuje postihnout rozdílnost obou termínů. Během kódování a v průběhu analýzy tak bude možné činit závěry nakolik lze tato slova - každé s poněkud jiným významem a způsobem užití, a přesto se vyjadřujících k podobným skutečnostem – považovat za synonyma.

Proměnná **Relevance (8)**: kóduje zda byl některý pojem (7) hlavním resp. jedním z hlavních témat článku (kód 1), tzn. jedno (nebo více) z klíčových slov bylo použito v titulku, perexu, popř. v prvních 5 větách článku. Pokud bylo klíčové slovo použito pouze jako doplnění a jeho užití mělo sekundární význam (kód 2), tzn. nesplňuje podmínky pro kód 1. V případě, že umístění pojmu nesplňuje podmínku pro kód 1, je však oprávněné - vzhledem k charakteru článku - jej považovat za významně se věnující ekonomickému růstu, rovněž je třeba kódovat jako 1. Takto neuniknou články, v nichž se težiště sdělení neprojevuje v bezprostředním úvodu článku. Podobně je třeba postupovat i v opačném případě. Tato proměnná byla navržena jako možný ukazatel toho, nakolik se ekonomický růst objevuje jako hlavní náplň mediálních sdělení a nakolik je spíše vedlejší součástí textu.

V proměnné **Užití pojmu (9)** se kóduje jak se o pojmu mluvilo: zda v souvislosti s jeho růstem, poklesem, recesí, napětím mezi růstem a jeho zpomalením, zda se pojmem poměřovaly určité skutečnosti, nebo bylo jiné než předchozí užití⁶². Vzhledem k této proměnné je pak vedlejší zda šlo o reálné skutečnosti nebo jejich předzvěst, obavy z možného vývoje, apod.

Následující soubor proměnných chce zaznamenat určité opakující se atributy, s nimiž je ekonomický růst spojen. Zmapovat zda jsou určité skutečnosti, na něž se při informování, nebo využívání informace o ekonomickém růstu, klade důraz. Takovýto „výběr některých aspektů vnímané reality a jejich zdůraznění v komunikovaném textu, čímž se popisuje určitá definice problému, kauzální interpretace, hodnocení, nebo doporučení řešení dané skutečnosti“ [Trampota 2006: 123] se nazývá rámování, a bylo již zmíněno výše v textu.

Přestože se v této práci nechci primárně zabývat rámováním ekonomického růstu – úkol značně náročný – pokusím se nalézt ve zkoumaných textech určité opakující se způsoby nakládání s problematikou ekonomického růstu. Tyto způsoby, budou sloužit jako pomůcka pro získání plastičtějšího obrazu ekonomického růstu v médiích, než jaký by poskytlo kódování mnoha různých kvalit. Půjde totiž o předem připravené⁶³ kategorie. Významnou úlohu sehrála přípravná fáze před vlastní kvantitativní analýzou. V průběhu předvýzkumu byly opakovaně pročitány texty určené k analýze. Existují v zásadě dva

62 Např. v názvu výstavy Hrubý domácí produkt (HDP), nebo použití jako určitého symbolu a jevu bez vztahu k jeho kvantitativním změnám.

63 Před začátkem vlastní kvantitativní obsahové analýzy.

možné způsoby, kterými se může analýza rámců ubírat: induktivní a deduktivní. Induktivní přístup zachází s textem velmi svobodně, snaží se odhalit rozsah možných rámců s velmi hrubě stanovenými předpoklady na podobu rámců. Tento způsob umožňuje odhalit množství způsobů zarámování, jde však o velmi pracnou metodu zaměřenou spíše na velmi malý rozsah zkoumaných textů. Deduktivní přístup využívá již předem definovaných rámců jako analytických proměnných během obsahové analýzy a zjišťuje jejich četnost. Tento přístup vyžaduje jasně popsané rámce [Franzosi 2008: 374]. V případě této práce tedy jde spíše o první přístup. S jistou teoretickou přípravou, obsaženou v části rešerše, byly pročitány relevantní články a definovány následující rámce jako analytické proměnné. Při jejich tvorbě jsem se soustředil zejména na skutečnosti, které se často opakovaly, a jež byly různými komunikačními prostředky (argumentace, přirovnání, ocenění, znevažování, apod.) v textu zdůrazněny.

Rámec **Ekonomie (10)** je určen k zaznamenání jednoduchého ekonomického kontextu⁶⁴. V tomto rámci je ekonomický růst/HDP prezentován jako jeden z makroekonomických ukazatelů. Sdělení nepřekračují úzce ekonomický význam. Jde o takový způsob sdělení, které má ráz zpravodajství/komentáře z oblasti ekonomiky. Jde o sdělení např. o vzrůstu/poklesu HDP, obvykle bez výraznějších hodnotových zabarvení⁶⁵. Tato proměnná resp. články jež reprezentuje slouží i jako určitý příklad neutrálního informování o ekonomickém růstu. Typicky se pojí s neutrální hodnotou (viz. dále). Nejde o bezvýznamnou skutečnost s ohledem na výsledky výzkumu.

Rámec **Poměru (11)**: Kóduje ty způsoby užití pojmu, ve kterých se ekonomickým růstem (hrubým domácím produktem) poměřují určité skutečnosti (např. státy mezi sebou, regiony, zadlužení, objem financí, výdajů, schodku veřejných financí, apod.). Pojem slouží jako ukazatel objemu financí, bohatství, apod.⁶⁶

64 „Ruská ekonomika rostla i ve druhém čtvrtletí silným tempem téměř osmi procent. Hrubý domácí produkt se zvýšil v meziročním srovnání o 7,8 procenta po tempu 7,9 % v prvním čtvrtletí, oznámil včera ruský statistický úřad.(...) Japonský HDP se naopak ve druhém čtvrtletí snížil o 0,3 procenta proti předchozím třem měsícům, kdy vzrostl o 0,7 %. Oznámila to včera vláda. Opravila tak svůj předběžný odhad, podle kterého ekonomika stoupla o 0,1 procenta. V meziročním srovnání se HDP propadl o 1,2 procenta.“ ČTK. *Ruská ekonomika silně rostla, japonská klesla*. Hospodářské noviny, 11.9.2007, s. 22.

65 Možný další výzkum by se mohl věnovat hodnotovému vyznění samotného pojmu „růst“, lze se domnívat, že vzbuzuje spíše pozitivní než negativní pocity. V tomto výzkumu nepovažují samotný pojem růst za jakkoli hodnotově zatížený.

66 „Význam největších tuzemských firem v ekonomice stále roste. Loni přispěly k tvorbě hrubého domácího produktu dvanácti procenty a utržily téměř dva a půl bilionu korun.“ Mašek, J. *Foxconn už je třetí mezi*

Rámec Argumentace (12): V tomto rámci jde o dynamiku zdůvodnění určitého zájmu (hodnoty), přičemž kritériem je zde mj. ekonomický růst. Ekonomický růst je hodnotou, která legitimizuje určité přesvědčení, jednání, zájem resp. jinou hodnotu, která je často primární náplní sdělení. Ekonomický růst se používá jako argument v debatě o určitém problému⁶⁷. Obhajuje se tak určitý zájem mluvčího. Ekonomickým růstem je argumentováno v (ne)prospěch určité věci.⁶⁸

V rámci **Prosperity (13)** je ekonomický růst spojen s obrazy prosperity, rozvoje⁶⁹,

obry. Mladá fronta DNES, 20.6.2008, 2. „Kabinet zároveň v pátek Kalouskovi schválil základní obrysy rozpočtu na příští rok. Schodek má být oproti letošimu roku poloviční - 38 miliard korun. Stát se celkově chystá utratit 1,053 bilionu korun. Celkový schodek veřejných financí má však být nejnižší za poslední roky - pouhých 1,1 procenta HDP. Schodek klesá navzdory tomu, že kabinet zatím nepřišel se žádnou zásadní reformou výdajů, především těch povinných, které spotřebovávají většinu rozpočtu.“ Zlámalová, L. *Vláda poprvé navrhla snížit sociální pojištění.* Hospodářské noviny, 30.6.2008, s. 3.

67 V debatě o stávce odborů píše Jiří Paroubek: „Proč se lidé zlobí? Protože je čím dál jasnější, že pod blíživými hesly reformy je sobecký zájem malých privilegovaných skupin. Dokonce i zpráva OECD musela potvrdit, že reforma veřejných financí s nástroji jako je rovná daň, nebo stropy pojistného, je především podporou soukromých kont nejbohatší vrstvy. Ostatně jak jinak si vysvětlit skutečnost, že na konci prvního čtvrtletí maloobchodní spotřeba poklesla, přestože hrubý domácí produkt rostl? V nových podmínkách už většina lidí nemá z hospodářského růstu nic.“ Hospodářské noviny 14.4.2008, s. 7. Ženy hrají poprvé prim v nové španělské vládě: „Zapatero zdůraznil význam nového ministerstva pro vědu a inovace, které povede Cristina Carmendiaová. „Mělo by pomoci naší ekonomice k většímu a především lepšímu růstu,“ řekl Zapatero o novém úřadu, který má především podporovat růst nových technologií.“ Paroubek, J. *Proč jsou občané rozzlobeni.* Právo, 20.6.2008, s. 6.

68 Specificky např.: ekonomický růst je vnímán jako řešení určitého (nejen ekonomického) problému (např. globální oteplování, společenská stagnace). Může odvrátit hrozby a vývoj negativním směrem. Je třeba více ekonomického růstu. Jindy může jít např. výzvu k určité aktivitě. V článku o rozhodnutí banky Goldman Sachs podporovat vzdělání žen v Africe není toto zdůvodňováno např. právem žen na rovné příležitosti a vzdělání, ale ekonomickým přínosem takového kroku. „Cílem programu je, aby se ženy po studiu vrátili do svých komunit, nové znalosti zavedly do praxe a obohatily tak místní ekonomiku. (...) Ekonomové Goldman Sachs dodávají, že vzděláním žen by se zvýšil HDP v rozvojových zemích o 0,2 procenta.“ ČTK. *Banka chce financovat vzdělávání žen ve světě.* Hospodářské noviny, 6.3.2008, 15.

69 „Nebývalou poptávku po pozemcích na stavbu rodinných domů zažívá Ostravice na Frýdecko-Místecku. „Podhorská vesnice s 2 300 obyvateli a velmi dobrou dopravní dostupností láká k trvalému bydlení lidi z Ostravy a dalších míst kraje. Obec má před sebou ekonomický růst, který přinese stovky pracovních míst,“ řekl starosta Jaromír Dobrozemský. „Dříve se ročně povolovalo 20 až 25 stavebních povolení na stavby rodinného domu, dneska tady máme 50, 60 žádostí, lidé by chtěli okamžitě stavět a trvale tady bydlet.“ ČTK. *V Ostravici roste zájem o pozemky.* MF Dnes, 2.6.2008, s. 2

zvyšování produkce, úspěchu⁷⁰, příležitostí⁷¹, blahobytu, vitality, dynamiky, rozmachu, naděje, stability, optimismu, šťastného období, apod. Je více či méně patrné – jak již vyplývá z klíčových slov - že jde o uspokojivý vývoj. Ekonomický růst je např. zobrazen jako nositel (pozitivních) změn. Buď je samotný ekonomický růst vnímán jako příčina a záruka prosperity, nebo je v článku s motivy prosperity spojen, uveden v souvislosti s nimi, nebo je jedním z faktorů, jež prosperitu přinášejí. Ekonomický růst je může být prezentován jako řešení ekonomických a společenských problémů. Určitý problém (nezaměstnanost, znečišťování ŽP, chudoba, apod.) bude vyřešen pokud se bude rozvíjet ekonomika. Je třeba více růstu⁷².

Rámec Stagnace (14): zjednodušeně opak rámce Prosperity. Článek zmiňuje potíže s růstem. Objevují se motivy reálného zpomalení růstu, jeho snížení, recese⁷³ ekonomiky nebo hrozby, obavy z takového vývoje⁷⁴. Je více či méně patrné, že tento stav je vnímán

70 „Nechci posuzovat svou předchozí práci, přestože si myslím, že jsem pracoval svědomitě, poctivě a hodně jsem toho docílil. Počínaje obnovením územní integrity země a ústavní legality až po zajištění rychlého ekonomického růstu a snížení chudoby.“ Jégo, M., Ourdan, R., Smolar, P. *Já, skromný služebník*. MF Dnes, 14. 6. 2008, s. 25.

71 „Naše strategie je zaměřena na střední třídu obyvatel, která v regionu střední a východní Evropy, díky ekonomickému růstu, vzniká velmi rychle. Zajímají nás trhy, kde roste poptávka po produktech dobré kvality za výhodnou cenu. Přesně tuto charakteristiku zmíněný region splňuje. Vidíme zde celou řadu možností, ať již v oděvech, nebo potravinách, které hodláme plně využít (...).“ Baumruková, J. *Marks & Spencer expanduje na Východ*. Hospodářské noviny, 30. 5. 2008, s. 26.

72 „(...)To ale neznamena, že by francouzský trh práce neměl problémy. Míra nezaměstnanosti ve výši 8,1 % totiž stále převyšuje unijní průměr. Nápadně mnoho nezaměstnaných je navíc mezi lidmi mladšími 25 let a staršími 50 let. Pokud chce Francie tyto problémy vyřešit, potřebuje vyšší ekonomický růst. Lagardeová je optimistická. Pro příští rok počítá s plusem kolem 2,5 procenta, pro letošek chce vláda docílit 2,25 - 2,5 %. OECD odhaduje 2,2 % jak pro letošní, tak příští rok. A to je výrazně pod průměrem unie.“ Hb, bb. *Francie hledá cestu jak dohnat eurozónu*. Hospodářské noviny, 4.7.2007, 20.

73 „Nad světovou ekonomikou se stahují černá mračna. Alespoň podle Mezinárodního měnového fondu. Ten včera výrazně zhoršil předpověď pro světový ekonomický růst ze 4,1 na 3,7 procenta. K tomu prohlásil, že v současnosti existuje pětadvacetiprocentní pravděpodobnost, že světové hospodářství čeká recese - tedy záporný ekonomický růst.“ Soc, lav. *MMF varuje před světovou recesí. Česko zatím v klidu*. Hospodářské noviny, 3.4.2008, s. 15.

74 „Za posledních deset let se Česko vyspělé Evropě přiblížilo o pořádný kus. V roce 1998 byla naše životní úroveň zhruba na 70 procentech průměru nynějších sedmadvaceti zemí EU. Letos už šplhá k 82 procentům. Jenže ekonomové upozorňují, že tempo, kterým česká ekonomika roste, se zpomaluje. „Růst je však stále velmi slušný,“ uklidňuje analytik Raiffeisenbank Michal Brožka.“ Špačková, I. *Česku se daří. Ale už ne tolik*. MF Dnes, 16.5.2008, s. 1.

jako neuspokojivý. Někdy se vyvozují závěry typu: nedostatek růstu může znamenat pokles výkonu ekonomiky, stagnaci, možné problémy, zaostalost, chudobu, menší příležitosti, apod⁷⁵. Podobně jako u rámce prosperity je buď samotný ekonomický růst vnímán jako příčina stagnace, nebo je v článku s motivy stagnace spojen, uveden v souvislosti s nimi, nebo je jedním z faktorů, jež k ní přispívají.

Rámec **Pochyb (15)**. Navzdory růstu ekonomiky, není vše v pořádku⁷⁶. Je zde zpochybněn bezproblémový obraz růstu jako nejdůležitější hodnoty⁷⁷. Terčem pochybností přitom nemusí být samotný ekonomický růst a jeho dopady. Jde o případy, v nichž se objevují určitá negativa, přičemž nemusí být výslovně reflektován jejich vztah k ekonomickému růstu. Tato proměnná je nastavena tak, aby zaznamenávala případy, kdy se informuje o (rostoucím) růstu a zároveň o společenských, ekonomických, environmentálních, aj. problémech, aniž by se nabízel další růst jako lék. Ekonomický růst však není ani odmítnut.

75 Některá klíčová slova: recese, obavy z recese, krize, zpomalení, ohrožení ekonomického růstu, oslabování ekonomik, finanční otřesy, atd. V souvislosti s těmito jevy pak zdražování potravin, zboží, zvyšování nezaměstnanosti, apod.

76 Např. se i tak nedaří ekonomice, nebo to tak pociťují občané, nebo část lidí, apod. Objevuje se chudoba, snižuje se životní úroveň, narůstá sociální nespravedlnost, snižuje se kvalita života, zneužívá se sociální systém, dochází k degradaci životního prostředí, atd. „Co tedy Putin Rusku a Rusům přinesl? Za zmínku jistě stojí trvalý 7-8 procentní růst HDP posledních let. (...) To je v absolutních číslech samozřejmě pravda, ale je třeba si uvědomit díky čemu se tak stalo. Jsou to především mimořádně vysoké a stále se zvyšující ceny ropy a plynu na světových trzích. Jak řekl jeden americký ekonom, něco takového nelze dost dobře považovat za ekonomický úspěch v zemi, která na druhé straně dokáže výrobky typu dejme tomu mobilního telefonu nebo mikrovlnné trouby vyrobit jen na takové úrovni, že se dají prodat výhradně na domácím trhu, či v takových zemích jako je Kuba.“ Dvořák, L. *Z mlhy do mlhy*. MF DNES, 29.11.2007, s. 10.

77 „Kritici přehrady Tří soutěsky, největšího hydroelektrického projektu na světě, jsou už dlouho přesvědčeni o tom, že stavba způsobí potíže v oblasti kolem nádrže. V září se zdálo, že jejich obavy jsou potvrzeny, když na vládou organizované konferenci zaznělo varování před "katastrofou". Ti, kteří tehdy pronášeli projevy, by měli vědět, o čem mluví. Řada z nich jsou státní úředníci, kteří jsou s projektem přímo spojeni. Wang Siao-feng, zástupce ředitele vládního Výboru pro stavbu Tří soutěsek, na konferenci řekl: "Nemůžeme mít užitek z velkého ekonomického růstu za cenu obětování životního prostředí.“ HN 10.3.2008, s. 15. Češi šlapou Evropě na paty: „Podle Navrátila však není růst HDP to nejdůležitější. "My můžeme růst rychleji, ale to neznamená, že budeme bohatnout," vysvětluje. Znamená to, že ekonomiku nepotáhne stavba montoven, jako je automobilka Hyundai v Nošovicích na Moravě, ale budeme víc utrácet za služby a firmy investovat do výzkumu.“ Bristow, M. *Čína se bojí Tří soutěsek*. Hospodářské noviny, 4.12.2007, s. 6.

Proměnná rámeč **Opozice (16)** je určená k tomu, aby zaznamenávala ta sdělení, v nichž jsou – podobně jako u rámeč Pochyb – představeny i jiné hodnoty než ekonomický růst. Kóduje případy, v nichž se objevují alternativní koncepce řešící otázku blahobytu popř. kvality života ve společnosti. Více či méně otevřeně jsou odmítnuty nebo relativizovány ekonomiky (ekonomické názory) založené na ekonomickém růstu. Je odmítnut nebo relativizován ekonomický růst jako záruka blahobytu, bohatství, kvalitního života, apod.⁷⁸ V extrémní podobě může jít o výzvy k proměně současného způsobu ekonomické organizace založeného na růstu HDP. V méně vyhocené podobě jde o sdělení, v nichž přes nízký HDP tím život netrpí, naopak.

Rozmanitost rámečů, v nichž je ekonomický růst mediován, byla na základě předvýzkumu a opakovaného testování možných rámečů omezena na těchto několik. Uvedené rámeč nelze při čtení konkrétního článku vždy zcela přísně oddělit jedny od druhých. V některých případech se jich objevuje více, prolínají se, některé převažují, jiné mají spíše dokreslující charakter.⁷⁹

Soubor těchto proměnných umožňuje velmi hrubě zaznamenat jakým způsobem se o ekonomickém růstu v článku hovořilo. Konkrétní rámeč nelze zcela oprostit od hodnotových konotací (např. u rámeč Prosperity a Stagnace lze předpokládat jaká asi bude). Primárně nebyly tyto rámeč navrženy tak, aby se beze zbytku pojili s určitou hodnotou, přestože by to těmto proměnným dodalo na určité integritě. Teoreticky by mělo platit, že

78 „Keelingova teorie byla ve své době – a vlastně ještě donedávna – přijímána ostatními vědci rezervovaně.

V průmyslových a politických kruzích nemá vyhráno dodnes – jak přiznat, že ekonomický růst, zvyšující se spotřeba, blahobyt, jež přináší zisk, s sebou nesou hrozivé nebezpečí.“ Petrželka, A. *Před 50 lety vznikl hokejový graf*. Právo 21.12. 2007, s. 5.

79 Příklad z interview jež otiskly Hospodářské noviny: „HN: Proč je podle vás nebezpečná? Nebezpečná není samotná ústava, ale centralizace. Evropě prospívá, že tu funguje konkurence samostatných států. Mezi nimi by měl existovat volný pohyb pracovních sil a kapitálu. Pokud se ovšem něco začne řídit z centra, je to vždycky špatně. Jako třeba ve staré Číně. Ta do třináctého století zažívala obrovský ekonomický růst. Čína stejně jako Evropa byla rozdělena na samostatné konkurující si státy. Pak přišla dynastie Ming a vládu v Číně centralizovala. Okamžitě se dostavil ekonomický úpadek. HN: Jak tedy předejít tomu, abychom neskončili jako "za vlády dynastie Ming"? Nechat kompetence v rukou národních vlád. Nesnažit se všechno řídit z Bruselu. Konkurence je zdravá. Včetně třeba daňové konkurence, která vlastně v současnosti nutí evropské vlády daně snižovat.“ Sochor, J. *Praha může být finančním centrem*. Hospodářské noviny, 2.7.2007, 21. Jsou zde zmíněny jak motivy prosperity („obrovský ekonomický růst“), stagnace („ekonomický úpadek“, „jak předejít tomu abychom neskončili jako „za vlády dynastie Ming““). Prosperita resp. stagnace zde slouží spíše jako podpůrný argument v autorově zájmu vyslovit se k problematice centralizace resp. konkurence v rámci EU (rámeč argumentace).

jakýkoli rámeček se může pojit s jakoukoli hodnotou, tak jak ji zaznamenává příslušná proměnná. Tato volnost jednak snižuje počet rámců, jež je třeba sledovat a zároveň umožňuje postihnout jistou plastičnost toho jak intenzivně se konkrétní hodnota projevuje v případě toho kterého rámečku. Zároveň platí, že ve zkoumaném článku nemusí být obsažen žádný z výše uvedených rámců.

Některé rámce by bylo možné podrobněji rozpracovat a samozřejmě vytvořit i rámce jiné. Výsledná podoba proměnných je konečným kompromisem, v němž se setkává jak snaha věrně zachytit obsah textu s ohledem na kladené otázky, tak požadavek na jasnost a srozumitelnost proměnných. Jak bylo v průběhu (před)výzkumu ověřeno, příliš početné a detailní proměnné výrazně snižují reliabilitu kódování. V konečné podobě jsou rámce velmi obecné, vyzývají k hlubšímu zkoumání dalších možných podob zobrazování ekonomického růstu některou z kvalitativních metod. Jejich přínosem je kvantifikace určitých hrubých rysů opakujících se v rámci prezentace ekonomického růstu. Ve své podstatě jsou tyto rámce určité vybrané a identifikované skutečnosti, které jsem se rozhodl počítat. Jsou definované kombinací určitých prvků, které se společně relativně často vyskytují. Ideo určité opakující se základní podoby, s nimiž se informace o ekonomickém růstu (hrubém domácím produktu) ve zkoumaných textech spojovala. K označení těchto proměnných jako rámeček autora snad opravňuje skutečnost - že podobně jako v případě metody obsahové analýzy – existuje více možných přístupů k metodě rámcové analýzy. Od velmi konkrétních až po relativně otevřené přístupy, shodující se v několika základních bodech.

Proměnná **Hodnota (17)** je nejdůležitější a zřejmě nejspornější proměnnou tohoto souboru. S její pomocí chci zaznamenat hodnotu (ideový náboj, ideové pozadí), jež je v článku přiřazena ekonomickému růstu. Jak jsem již uváděl v části, věnující se metodě obsahové analýzy, není tato ambice bezproblémová – někteří autoři se vyslovují proti zkoumání hodnotových charakteristik textů prostřednictvím obsahové analýzy. Rovněž ale vnímám skutečnost, že i přes tuto kritiku je právě zkoumání hodnotových dimenzí a charakteristik atraktivní a častou náplní obsahových analýz. Jak jsem již uváděl, nelze se při kódování této proměnné obejít bez uplatnění interpretačních schopností kódovače. Skutečnosti, jež je třeba brát v úvahu při interpretaci textů jsou teoretické úvahy představené v rešerši a následující pokyny.

Nejprve jsem se domníval, že tato proměnná bude zachycovat pouze jasná explicitní vyjádření týkající se hodnotových dimenzí ekonomického růstu. Bylo to

způsobeno obavou z rizika nemožnosti dostatečně popsat jednotlivé kroky analýzy a tedy nízké reliability výzkumu. V průběhu předvýzkumu a postupného seznamování se s teorií a metodou obsahové analýzy jsem došel k závěru, že větší smysl - než kódovat pouze skrovně se vyskytující explicitní⁸⁰ vyjádření ohledně hodnoty ekonomického růstu (což teorie i předvýzkum potvrzují) - má snaha kódovat i hodnotu, jež více či méně skrytě, avšak rozpoznatelně, stojí za fyzicky viditelnými sděleními v textu⁸¹.

Vzhledem k teorii i předvýzkumu nelze očekávat, že média hodnotu ekonomického růstu prezentují jasnými prohlášeními typu: „Ekonomický růst je dobrý.“⁸², „Ekonomický růst přináší blahobyt.“ A naopak. Setkat se s takto jasnými reklamními prohlášeními nelze (popř. v malé míře). Lze je však objevit v méně výrazné podobě. Při kódování je třeba nesoustředit se pouze na bezprostřední okolí pojmu, ale i na odstavec a celý článek, jak odpovídá zvolené kontextové jednotce, kterou je právě celý článek. Všimáme si *co*, ve smyslu hodnotovém, článek říká o ekonomickém růstu. Mnohé lze odvodit již při kódování předchozích proměnných (Rámců), přestože teoreticky mohou oba druhy proměnných nabývat nezávisle na sobě různých hodnot. I proto je tato proměnná následuje. Je třeba zkoumat jakého hodnotového zabarvení pojem nabýval, jakými hodnotícími adjektivy a jinými výrazovými prostředky a narativními postupy byla tato hodnota (přímo i nepřímo) vyjadřována, jaké bylo celkové hodnotové vyznění článku, v němž byl pojem užit⁸³. Hansen uvádí příklad výzkumu, jenž se věnoval medializaci vědy a technologií. Einsiedel v něm analyzoval celkové vyznění článku – zda bylo pozitivní, negativní, neutrální, popř.

80 Navíc, i kdybychom se rozhodli zkoumat pouze explicitní hodnocení ekonomického růstu, nevyhnuli bychom se nutnosti je vymezit. V tomto případě určit, co je to výslovné hodnocení a jak vypadá.

81 Pokud zkoumáme hodnotu musíme se soustředíme i na to, co se v textu pokládá za samozřejmé, a co text implikuje van Dijk cit. dle [Trampota 2006: 74]. Ideové poselství se v textu vyskytuje zejména v nevyřčené podobě jako to, co je prezentováno jako samozřejmé a nezpochybnitelné. Mnohé předpoklady, často nevyslovované, bývají součástí dominantní ideologie společnosti. van Dijk 1998 dle [Trampota 2006: 165].

82 Existují však výjimky, např. článek v Lidových novinách: „O ČESKÉ EKONOMICE [Václav Klaus:]Ekonomický růst v roce 2008 asi nebude začínat - jako v posledních třech letech - číslicí šest. Bude nižší, ale ne o mnoho. Už teď náš ekonomický růst pravděpodobně přesahuje „potenciální růst“. [Jan Švejnar:]Já myslím, že dojde ke zpomalení tak o jeden až dva procentní body hospodářského růstu. Doufám, že nedojde k většímu zpomalení, protože kdyby to zpomalení bylo větší, tak pak by to bylo velmi špatné a vážné.“ *Klaus a Švejnar vlastními slovy*. Lidové noviny, 7. 2. 2008, s. 32.

83 Kóduje se nejen hodnota ve své nejjednodušší formě na škále pozitivní-neutrální-negativní, ale i soudy, jež se nějakým způsobem vyjadřují v dimeziích žádoucí-nežádoucí, vhodný-nevhodný, správný-nesprávný, apod.

smíšené. Kódovači měli za úkol soustředit se na zdůraznění, vyváženost prezentovaných účinků, typ informace, apod. a na základě těchto pravidel přiřazovat jednotlivé kódy. [Hansen et al. 1998: 114]

Postup při kódování této proměnné je kompromisem mezi Berelsonovým požadavkem soustředit se pouze na černé na bílém a hlubším záběrem, ke kterému vyzývá Trampota, když cituje van Dijka. Pro výsledky výzkumu a jeho interpretaci je tato skutečnost důležitá. Přestože k textům bylo přistupováno tak, že hodnota nemusí být vidět na první pohled, veškeré kódování podléhalo podmínce, že na druhý, případně třetí pohled toto hodnocení spatřit lze.

Hodnota se zaznamenává ve formě pořadové (ordinální) škály, tak jak je uvedeno v kódovací knize. Jednotlivé stupně postupují od velmi pozitivního, přes spíše pozitivní, neutrální, spíše negativní až po velmi negativní hodnocení. Takto navržená škála na jednu stranu umožňuje pružně reagovat na rozmanité způsoby jakými je hodnota v textech prezentována nebo přítomna, její nevýhodou však může být větší či menší míra zapojení subjektivního přístupu kódujícího. Na kódování intenzity hodnotových soudů se podílejí dva základní faktory. Jednak jak výrazně je hodnota v textu vyjádřena, a zároveň nakolik je hodnota přímo vztažena k ekonomickému růstu (může být uvedena pouze v jeho souvislosti, apod.)⁸⁴.

Platí pravidlo, že nejistota ohledně hodnoty přiřazené ekonomickému růstu přibližuje při kódování tuto hodnotu neutrálnímu hodnocení, tedy nule. Vzhledem k této skutečnosti je třeba brát s rezervou kategorii neutrálního hodnocení. Nejde jen o případy kdy se „střízlivě“ hovořilo o ekonomickém růstu (a HDP), jde i o případy, v nichž se jednoduše neobjevilo pozitivní nebo negativní ohodnocení, a to buď z důvodu, že v textu opravdu přítomno nebylo, anebo proto, že navržený způsob analýzy, je neumožnil rozeznat. Zcela jistě by bylo přínosem rozlišit tyto dva možné rozměry kategorie neutrální. Z různých způsobů jak kódovat tuto proměnnou se použití této škály jevílo jako nejvýhodnější – zejména pro jasnost zadání i možnost pružně reagovat na konkrétní texty. Dělením kategorie neutrální by narůstala nespolehlivost kódování.

84 Jasné stanovisko může vypadat např. takto: „Jestli se na nečem shodnou v této zemi úplně všichni, tak je to teze, že se výkon české ekonomiky má co nejrychleji přibližovat výkonu ekonomik nejvyspělejších evropských, ale i dalších světových ekonomik. Když se sblíží výkon měřený hrubým domácím produktem na hlavu, sblíží se i cenová hladina. Nejde o to, zda se to někomu líbí nebo ne, ale je to ekonomický zákon a je nevyvratitelný jako ten o zachování hmoty.“ Páral, P. *Politika eurem zmatená*. MF DNES, 20.11.2007, 10.

Pozitivní ohodnocení ekonomického růstu, nárůstu hrubého domácího produktu, apod. může být vyjadřováno tak, že je kladný, správný, žádoucí, ale i ve své negativní formě - nežádoucí je pokles, možnost poklesu, ohrožení, nízký nárůst ekonomického růstu, atd.⁸⁵ Platí to i při zaznamenávání negativních soudů. Při kódování této proměnné se nebere v úvahu hodnota vlivů ekonomického růstu, pokud jsou v článku zmíněny, ty se snaží řešit následující proměnná.

Vlivy (18): Umožňuje postihnout zda a jaké vlivy, dopady, důsledky, popř. efekty ekonomického růstu jsou v článku uváděny. Zaznamenává přínos ekonomického růstu pro ekonomiku a společnost, pokud byl tento přínos nějak konkrétně popsán, přesněji hodnotovou dimenzi těchto přínosů⁸⁶. Kódování využívá podobnou ordinální škálu jako předchozí proměnná a podléhá podobným pravidlům. Podobně jako v případě výše uvedené proměnné do kategorie neutrálního hodnocení spadají jak „nezaujaté“ postoje k vlivům ekonomického růstu, tak i prostá jejich nepřítomnost. Otázka vztahu obou proměnných může být dalším sporným bodem této práce. Lze vůbec oddělovat obě

85 Viz. např. článek Kohout, P. *Nová sezóna zkracování*. Lidové noviny, 8. 10. 2007, s. 1.: „A protože Amerika příští rok zřejmě půjde buď do recese, anebo přinejmenším do výrazného zpomalení růstu, sezóna zkracování za Atlantikem je jistá. (...) Evropa je na tom v bledě modrém téměř stejně. Ačkoli v roce 2008 růst ekonomiky EU patrně převyší americký růst - poprvé od roku 2001 - Evropané nejsou šťastni z přílišného posilování eura. V poslední době přicházejí takřka denně zprávy o snížených odhadech růstu v evropských ekonomikách. Německo poroste jen asi o 1,6 procenta namísto původně očekávaných 2,5 procenta. Francie je na tom podobně. Dynamika růstu úvěrů, zejména hypotečních, signalizuje brzké oslabení ekonomiky.“ Přestože jde o ekonomický komentář k budoucímu vývoji úrokových sazeb, najdeme zde i hodnotové soudy, které se k otázce růstu nestaví neutrálně. Recese, zpomalení růstu značí zkracování. Evropané nejsou šťastni i když by mohli a měli – jejich ekonomika předstihne americkou. Ekonomika poroste „jen o 1,6 procenta“. Takové a podobné texty kódujeme jako spíše pozitivní: potíže jsou uváděny pouze v souvislosti se zpomalením růstu a pozitivní hodnota není ostře zdůrazňována.

86 „Vysoká inflace je dílem souhry mnoha faktorů. K vysokým cenám potravin, ropy a energií se připojily změny regulovaných cen, reforma daní, poplatky ve zdravotnictví, rychlý růst ekonomiky a klesající nezaměstnanost. Proti české inflaci se snad nemohlo spiknout více faktorů,“ prohlásil hlavní ekonom Patria Finance David Marek. (...) Inflace bude podle analytiků během roku zpomalovat a na konci roku by mohla dosahovat hodnot okolo pěti procent. Podle některých odborníků však bude ještě hůře.“ Francová, P. *Inflace je nejvyšší za 10 let*. Lidové noviny, 9. 2. 2008, s. 8. Jiný příklad: „Pro přesvědčení, že obžernou politikou ekonomického růstu ničíme prostředí nezbytné pro kvalitní život, nepotřebujeme vědecké zdůvodnění. Kdo má oči, ten to vidí, kdo má čich, ten to cítí. Podle mnoha odborníků bude například Čína brzy na pokraji ekologické katastrofy, jejíž politické důsledky jsou těžko odhadnutelné, však každopádně temné.“ Verner, P. *Prezident jasnozřivý i zaslepený*. Právo, 9.7.2007, s. 6.

skutečnosti – hodnotu ekonomického růstu (HDP) jako takového a jeho důsledků? Zcela jistě se objevily články, v nichž mohlo být konkrétní okódování obtížné a lze zde identifikovat zdroj možné nereliability výzkumu. Lákavá možnost srovnání obou skutečností však toto riziko převažuje – umožní více porozumět způsobu jakým je hodnota zobrazována - a proto jsem se pro ně rozhodl.

Proměnná **Téma (19)** je navržena, aby postihla různost témat, v jejichž souvislosti se hovoří o jednom nebo druhém pojmu. S ohledem na hypotézy nejde o stěžejní kategorii tohoto souboru, může však pomoci více porozumět tomu jak je hodnota vyjadřována – s jakými tématickými okruhy se spojuje. V průběhu předvýzkumu byly stanoveny následující kategorie. Proměnná však byla otevřená dalšímu doplnění.

Mluvčí (20): určuje, kdo se k pojmu vyjadřoval nebo ho použil. Kategorie zaznamenává identifikovatelný subjekt, který s informací o ekonomickém růstu určitým způsobem nakládá. Zaznamenává také jaká hodnota je v článku spojena s kterým mluvčím. Zda šlo o novináře, tiskovou zprávu ČTK, ekonoma, ekonomickou (finanční) instituci, instituci Evropské unie, instituci zpracovávající a poskytující statistická data, podnikatele, ředitele nebo majitele firmy, politika, politickou instituci, úřad nebo jeho představitele, (nevládní) neziskovou organizaci, představitele občanské společnosti, občana, čtenáře. V textech lze pouze s obtížemi rozlišovat, která hodnocení padají za vrub konkrétním materiálům, zdrojům a mluvčím s nimiž novinář (autor sdělení) pracuje a jež přináší do textu sám autor. Vzhledem k podružnosti této proměnné (s ohledem na hypotézy) se tímto problémem není třeba dále zabývat a výsledky kódování je třeba interpretovat s rezervami.

Identifikační a analytické kategorie navržené v průběhu operacionalizace vytvářejí kódovací knihu. Každá proměnná má svůj název, definici, pracovní návod a hodnoty s příslušnými číselnými kódy. Proměnné jsou v kódovací knize logicky uspořádány tak, aby jejich posloupnost odpovídala jednotlivým krokům analýzy. Kniha neslouží pouze jako pracovní návod pro kódovače, v tomto případě autora práce, ale i jako dokumentace umožňující zpětné ověření a případnou kontrolu výsledků výzkumu. Získaná data se při kódování zanášela do připravené masky v počítači⁸⁷ [Schulz 2004: 45-46].

87 Byl využit svobodný software OpenOffice.org, program Calc.

3.3 Hodnota ekonomického růstu ⁸⁸

Na začátku výzkumu stály otázky týkající se mediálního obrazu ekonomického růstu, jeho hodnoty a způsobu jakým je tato hodnota vyjádřována.

Ještě před vlastní analýzou, mající zodpovědět zejména hypotézy, představím některé dílčí výsledky sběru dat.

Pojem	Cetnost
Ekonomický růst	34%
Hrubý domácí produkt	66%

Tabulka 1: Podíl obou pojmů (607=100%).

Relevance	Cetnost
Primární	26%
Sekundární	73%

Tabulka 2: Relevance (607=100%).

Zhruba ve třetině analyzovaných textů se objevil pojem ekonomický růst. Ve zbylých dvou třetinách hrubý domácí produkt (HDP).

Užití pojmu	Cetnost
Růst, dynamika růstu	44%
Zpomalení, nízký růst	13%
Dynamika růst/pokles	5%
Ukazatel poměru	35%
Recese	1%
Jiné užití	2%

Tabulka 3: Užití pojmu (607=100%).

O obou pojmech se hovořilo zejména v souvislosti s jejich nárůstem (44%), výrazné bylo též užití pojmu jako určitého ukazatele poměru (35%).

⁸⁸ A hrubého domácího produktu.

Deník	Četnost
Blesk	0,5%
Hospodářské noviny	54%
MF Dnes	22%
Právo	24%

Tabulka 4: Rozsah zkoumané problematiky u jednotlivých deníků (607=100%).

Více než polovina kódovaných textů byla otištěna v Hospodářských novinách (54%). MF Dnes (22%) a Právo (24%) vykazují téměř shodný počet obsahů věnujících se ekonomickému růstu (HDP). V případě deníku Blesk je problematika ekonomického růstu a HDP naprosto okrajovou záležitostí. Šlo o několik málo článků (0,5%) a ve většině případů bude deník Blesk z následující analýzy vypuštěn.

Rubrika	Četnost
Titulní strana	4%
Zpravodajství	3%
Z domova	5%
Ze světa, apod.	21%
Ekonomika, apod.	27%
Publicistika	4%
Názory	13%
Rozhovor	2%
regionální příloha	8%
Kavárna, Salon – přílohy	1%
Téma	2%
Jiná rubrika	10%

Tabulka 5: Distribuce zkoumaných textů z hlediska rubriky (607=100%).

Jak již odpovídá samotnému tématu, nejčastěji se zkoumané problematice věnovaly ekonomické rubriky (27%), dále zpravodajství ze světa (21%), výrazněji i rubriky věnující se názorům (13%). Na titulní strany se ekonomický růst (HDP) dostal ve 4% případech.

Je ve zkoumaných denících ekonomický růst prezentován jako pozitivní a žádoucí jev? Základními údaji, které mohou zodpovědět tyto otázky jsou proměnné Hodnota, Vlivy a rámce. Proměnná hodnota říká něco o hodnotě pojmu jako takového, jeho celkovému

vyznění - jaká je hodnota ekonomického růstu. Podobně proměnná vlivy zaznamenávala jaká je hodnota vlivů ekonomického růstu. Jestliže tyto proměnné zaznamenávají *jaká* tato hodnota *je*, proměnné rámce vypovídají něco o tom, *jak je* tato hodnota ve zkoumaných textem zobrazena.

	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Hodnota	26%	24%	49%	1%	0,5%
Vlivy	10%	13%	72%	2,3%	1,6%

Tabulka 6: Hodnota a vlivy (607=100%).

Pokud se získaná data zaokrouhlí a hodnotí jako celek (ekonomický růst společně s HDP), pak nejčastěji, téměř v polovině případů, je přítomno kladné hodnocení - velmi pozitivní (26%) a spíše pozitivní (24%). Velmi těsně následuje neutrální hodnocení (49%). Soudy na opačné straně spektra byly zastoupeny v minimální míře - spíše negativní (1%) a velmi negativní (0,5%). Distribuce hodnocení je rozdělena zhruba na polovinu mezi neutrální a pozitivní hodnocení, s velmi malou převahou na pozitivní straně spektra.

V případě vlivů ekonomického růstu (a HDP) ještě výrazněji, z více než dvou třetin, převládá neutrální hodnocení (72%). Následuje spíše pozitivní (13%) a velmi pozitivní hodnocení (10%). Negativní ohodnocení ekonomického růstu, oproti výše zmíněné proměnné v případě vlivů nepatrně narůstají - spíše negativní (2,3%) a velmi negativní (1,6%).

Do výzkumu byly zařazeny jak články týkající se ekonomického růstu, tak i texty, v nichž se objevuje termín hrubý domácí produkt. Jak ukazují sesbíraná data - rozdělit obě skupiny je pro některé části analýzy zřejmě nezbytné. Oba pojmy totiž vykazují poněkud odlišné vlastnosti.

Hodnota	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Ekonomický růst	40%	30%	27%	1,4%	1,0%
Hrubý domácí produkt	19%	21%	60%	0,8%	0,3%

Tabulka 7: Hodnota a pojmy (ekonomický růst 207=100%, HDP 400=100%).

V případě pojmu ekonomický růst se objevuje nejčastěji pozitivní hodnocení: velmi pozitivní (40%) a spíše pozitivní (30%). Články, v nichž bylo přítomno neutrální hodnocení (27%) tvoří zhruba třetinu. Negativní hodnocení s necelými dvěma a půl

procenty jsou opět v menšině: spíše negativní (1,4%) a velmi negativní (1%). Jiná situace nastává pokud se počítá pouze s články, které se věnují hrubému domácímu produktu. Jasně převažuje neutrální hodnocení (60%), na kladná připadá celkem kolem 40%.

Vlivy	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Ekonomický růst	17%	19%	55%	5%	4%
Hrubý domácí produkt	7%	11%	82%	0,8%	0,3%

Tabulka 8: Vlivy (ekonomický růst 207=100%, HDP 400=100%).

Při zkoumání hodnoty ekonomického růstu (HDP) nelze pominout ani případné dopady. Jak v prvním, tak druhém případě, co se týče vlivů, převládají neutrálně laděné obsahy (resp. pozitivní a negativní jsou v menšině). Ovšem v případě hrubého domácího produktu s mnohem větší dominancí (55% a 82%). Tuto skutečnost možná z části objasní pohled na rámec Poměru dále v textu. V případě pozitivních vlivů ekonomického růstu lze pozovat menší četnost takovýchto soudů, než pokud šlo o vyznění ekonomického růstu jako takového (36% oproti 70%). Výraznějšího podílu se zde dostává negativním hodnocením vlivů ekonomického růstu - obsahovala je téměř desetina zkoumaných textů – spíše negativní (5%) a velmi negativní (4%).

Ze získaných údajů není snadné vyslovit se k existenci jasné převahy pozitivního zobrazení ekonomického růstu resp. hrubého domácího produktu. Hypotézu lze pozměnit, např. takto: ekonomický růst (*růst* HDP) je ve zkoumaných denících zobrazen spíše jako jev pozitivní. Víceznačnost pojmu ekonomický růst jeho zkoumání ztěžuje. Může i nemusí vypovídat o skutečném kvantitativním nárůstu zboží a služeb uvnitř ekonomiky. Pokusím se tedy ještě o následující srovnání. Takové, které bere v úvahu pouze růst zkoumaných pojmu (viz. proměnná Užití pojmu).

Hodnota (pouze nárůst)	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Ekonomický růst	44%	24%	31%	1,3%	0,6%
Hrubý domácí produkt	30%	30%	36%	3%	0,9%

Tabulka 9: Hodnota v případě růstu zkoumaných pojmů (ek. růst: 154=100%, HDP: 115=100%).

Pokud jde o články, které hovořily pouze o kvantitativním nárůstu prvního nebo druhého pojmu, je možné následující srovnání. Zatímco v případě ekonomického růstu

zůstává distribuce mezi různými stupni hodnocení podobná tomu z tabulky 7 (pouze se zvyšuje četnost velmi pozitivního hodnocení a snižuje spíše pozitivního), hrubý domácí produkt nabývá pozměněných podob - v hrubých obrysech se přibližuje vlastnostem, které vykazuje ekonomický růst, neutrální hodnocení ustupuje (36% namísto 60% v tabulce 7) a převládá pozitivní hodnocení (60%).

Vlivy (pouze nárůst)	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Ekonomický růst	18%	18%	52%	7%	5%
Hrubý domácí produkt	12%	19%	65%	3%	0,9%

Tabulka 10: Vlivy v případě růstu (ek. růst: 154=100%, HDP: 115=100%).

Vlivy růstu ekonomické aktivity si zachovávají téměř schodné rozvržení, jako když jsou brány v úvahu všechny zkoumané podoby užití pojmu (pokles, recese, ukazatel, apod.). Pouze pohled na výsledky dat u růstu hrubého domácího produktu odhalí poněkud kladnější (31% oproti 18%) a méně neutrální (65% oproti 82%) soudy. V případě ekonomického růstu pak nepatrně narůstají negativní hodnocení (celkem 12% oproti 9%), a jde tak o nejvyšší přítomnost negativních hodnocení ve výzkumu vůbec (zde zmíněných).

Kladná odpověď na otázku zda je ekonomický růst (HDP) zobrazen spíše jako jev pozitivní by velmi těsně (rozdíl necelé 1%) platila v případě porovnání všech sesbíraných dat. Hypotéza by byla potvrzena i v případě samotného ekonomického růstu (70% všechna užití pojmu, 68% při *růstu*), ovšem s výraznějším odstupem. Méně jasnou (60%), i když reálnou, převahu vykazuje i kladné hodnocení *růstu* hrubého domácího produktu. Obecně je hrubý domácí produkt zobrazován spíše jako neutrální (60%). V případě medializace vlivů ekonomického růstu (HDP) pak převládá neutrální hodnocení (u HDP výrazněji). Jak se k sobě mají proměnné Hodnota a Vlivy?

Vlivy/Hodnota	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Velmi pozitivní	39%	2%	4%	0%	0%
Spíše pozitivní	7%	46%	7%	0%	0%
Neutrální	49%	51%	70%	0%	0%
Spíše negativní	4%	0%	9%	100%	50%
Velmi negativní	1%	2%	11%	0%	50%

Tabulka 11: Hodnota a Vlivy (pouze ek. růst: 207=100%).

V případě, že se počítá pouze s pojmem ekonomický růstem lze říci, že v některých případech neplatí, že určité ohodnocení ekonomického růstu rovná se i totožné ohodnocení jeho vlivů. Velmi pozitivní hodnota se např. nejčastěji pojí s neutrálním soudem na straně vlivů (49%). Podobně i v případě spíše pozitivních zobrazení ekonomického růstu je nejčastějším neutrální ohodnocení (51%). Podobně není na překážku pozitivnímu pohledu na ekonomický růst přítomnost zmínek o jeho negativních důsledcích. Neutrální hodnota, znamená i nejvyšší četnost prezentace neutrálních vlivů (70%). Spíše negativní hodnota růstu se pojí i s podobným ohodnocením vlivů. Velmi negativní soudy, pak vždy znamenají i přítomnost více či méně zdůrazněných negativních důsledků.

Vlivy/Hodnota	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Velmi pozitivní	33%	1%	0%	0%	0%
Spíše pozitivní	8%	43%	0%	0%	0%
Neutrální	59%	56%	99%	0%	0%
Spíše negativní	0%	0%	0%	100%	0%
Velmi negativní	0%	0%	0%	0%	100%

Tabulka 12: Hodnota a vlivy (pouze HDP: 400=100%).

Obsahy věnující se hrubému domácímu produktu představují podobné základní tendence ve vztahu hodnoty HDP jako takového a jeho vlivů na ekonomiku, společnost, apod. Tyto tendence jsou však více zdůrazněny – v případě kladných obrazů HDP v ještě větší četnosti neutrálního obrazu jeho vlivů (59% a 56%), zřejmě na úkor prezentace negativních vlivů. Neutrální a negativní soudy pak, obrazně řečeno, ctí barvu.

Hodnota	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Blesk	0%	0%	100%	0%	0%
Hospodářské noviny	26%	22%	51%	0,3%	0,3%
MF Dnes	23%	31%	43%	2,3%	0,8%
Právo	29%	21%	48%	1,4%	0,7%
Celkem	26%	24%	49%	1%	0,5%

Tabulka 13: Deníky a hodnota (Blesk 3, HN 326, MF Dnes 131, Právo 147=100%).

Rozdíly lze nalézt pokud se srovnávají jednotlivé deníky, které byly prodrobeny analýze. Vzhledem k nízkému počtu článků (3) se dále ve výpočtech nebudu věnovat deníku Blesk. Hospodářské noviny vykazují nejnižší procento výskytu negativních

hodnocení a nejvíce neutrálních. MF Dnes vykazuje jak největší procento (54%) kladných pohledů na zkoumané pojmy a tak i těch negativních (3,1%). Právo obsahovalo největší podíl velmi pozitivních hodnocení (29%).

Hodnota (ek. růst)	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Hospodářské noviny	41%	30%	29%	0%	0%
MF Dnes	34%	34%	26%	4%	2%
Právo	46%	28%	22%	2%	2%

Tabulka 14: Deníky a hodnota (pouze ekonomický růst: HN 106, MF Dnes 50, Právo 50=100%).

Pokud jde pouze o ekonomický růst, největší podíl kladných hodnocení lze nalézt v Právu (74%), které zároveň obsahuje nejvíce výrazně pozitivních pohledů. Následují Hospodářské noviny (71%), které na rozdíl od obou ostatních deníků neobsahují žádné negativní zmínky ohledně ekonomického růstu. MF Dnes pak představuje deník s relativně nejvyšším obsahem negativních hodnotících soudů (6%). Pro srovnání je distribuce hodnotových soudů v případě hrubého domácího produktu uvedena níže.

Hodnota (HDP)	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Hospodářské noviny	20%	19%	61%	0,5%	0,5%
MF Dnes	16%	30%	52%	1%	0%
Právo	20%	18%	62%	1%	0%

Tabulka 15: Deníky a hodnota (pouze HDP: HN 220, MF Dnes 81, Právo 97=100%).

Proměnné rámce se sice výlučně nepojí s určitou hodnotou, jak však vyplývá již z jejich definice, lze předpokládat, že s některými se pojí častěji než s jinými. Vzájemný vztah rámců a hodnoty v případě ekonomického růstu je patrný z tabulky uvedené níže. Vzhledem k tomu, že článek mohl obsahovat i více než jeden rámeček, byly do tohoto výpočtu zahrnuty pouze ty případy, kdy se v kódovaném textu objevuje pouze jeden konkrétní rámeček.

Hodnota/Rámec	Ekonomie	Poměru	Argumentace	Prosperity	Stagnace	Pochyb	Opozice
Velmi pozitivní	8%	0%	59%	43%	27%	17%	0%
Spíše pozitivní	25%	0%	32%	35%	60%	6%	0%
Neutrální	67%	0%	9%	22%	13%	72%	33%
Spíše negativní	0%	0%	0%	0%	0%	6%	0%
Velmi negativní	0%	0%	0%	0%	0%	0%	67%
100%	12	0	22	46	14	18	3

Tabulka 16: Vztah rámců a hodnoty (pouze ekonomický růst:).

Rámec ekonomie se nejčastěji pojí s neutrálním hodnocením (67%), nikoli však beze zbytku - objevuje se i spíše pozitivní (25%) a velmi pozitivní (8%) hodnocení. Rámec Poměru se nevyskytuje vůbec. Rámec Argumentace je pak rámcem, jež s sebou nejčastěji nese pozitivní vztah k ekonomickému růstu: velmi pozitivní (59%), spíše pozitivní (32%), případy spadající pod neutrální hodnocení tvoří menšinu (9%). Podobně se i rámec Prosperity velmi často objevuje v souvislosti s kladným hodnocením ekonomického růstu, ovšem s méně výraznou převahou ostrých soudů. Rámec Stagnace je pak posledním rámcem, jehož přítomnost odkazuje spíše k pozitivnímu ohodnocení. Rámec Pochyb vychází ze srovnání jako nejrozmanitější, nevyskytují se pouze jasně negativní stanoviska a převažují neutrální soudy (72%). Rámec Opozice pak má dvěma třetinami své těžiště ve velmi negativním pohledu na ekonomický růst.

Hodnota/Rámec	Ekonomie	Poměru	Argumentace	Prosperity	Stagnace	Pochyb	Opozice
Velmi pozitivní	9%	1%	45%	67%	56%	0%	0%
Spíše pozitivní	13%	3%	27%	28%	33%	13%	0%
Neutrální	79%	96%	27%	6%	11%	88%	67%
Spíše negativní	0%	0%	0%	0%	0%	0%	33%
Velmi negativní	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
100%	47	115	11	18	9	7	3

Tabulka 17: Vztah rámců a hodnoty (pouze hrubý domácí produkt)

V případě hrubého domácího produktu vystupuje opět do popředí odlišnost zobrazování a užití pojmu od ekonomického růstu. Rámec Ekonomie nabývá jasně neutrálních podob (79%). Stejně tak i rámec Poměru, ovšem ještě výrazněji (96%). Podobně i rámec Stagnace (88%) a Opozice (67%). Rámce Prosperity, Stagnace a Argumentace se opět pojí převážně s kladnými hodnotícími soudy. Znovu se ukazuje skutečnost, že hrubý domácí produkt má mnohem menší hodnotový náboj než ekonomický růst.

Hodnota/Rám	Ekonomie	Poměru	Argumentace	Prosperity	Stagnace	Pochyb	Opozice
Velmi pozitivní	19%	0%	62%	51%	43%	26%	0%
Spíše pozitivní	36%	0%	31%	30%	43%	14%	0%
Neutrální	44%	0%	8%	17%	13%	51%	33%
Spíše negativní	0%	0%	0%	1%	0%	9%	33%
Velmi negativní	0%	0%	0%	0%	0%	0%	33%
100%	36	0	65	86	45	35	6

Tabulka 18: Vztah rámců a hodnoty (pouze ekonomický růst - ne solitérní)

Pokud se vztahuje hodnota k rámcům - aniž by byl ve sledovaném obsahu přítomen pouze jeden rámeček, ke kterému hodnotu vztahují – základní hodnotový charakter rámců zůstává zachován. Některé změny jsou však patrné. Rámeček Ekonomie se v takovém srovnání jeví jako mnohem bližší pozitivním ohodnocením (55% oproti 33%) na úkor těch neutrálních. Rámce Prosperity, Stagnace a Pochyb se posouvají více k velmi pozitivním hodnotovému pólu.

Hodnota/Rám	Ekonomie	Poměru	Argumentace	Prosperity	Stagnace	Pochyb	Opozice
Velmi pozitivní	19%	8%	31%	53%	38%	11%	0%
Spíše pozitivní	32%	13%	26%	32%	45%	21%	0%
Neutrální	50%	80%	43%	15%	17%	61%	50%
Spíše negativní	0%	0%	0%	0%	0%	4%	33%
Velmi negativní	0%	0%	0%	0%	0%	4%	17%
100%	117	206	96	78	58	27	6

Tabulka 19: Vztah rámců a hodnoty (pouze HDP - ne solitérní)

Rovněž v případě HDP se rámeček Ekonomie více pojí s pozitivní hodnotou (51% oproti 22%). Stejně tak i rámeček Poměru (21% oproti 4%) a Pochyb (32% oproti 13%). Rámeček Argumentace naopak vykazuje menší souvislost s pozitivními hodnoceními.

Vlivy/Rámeček	Ekonomie	Poměru	Argumentace	Prosperity	Stagnace	Pochyb	Opozice
Velmi pozitivní	0%	0%	5%	24%	13%	0%	0%
Spíše pozitivní	17%	0%	5%	37%	27%	0%	0%
Neutrální	83%	0%	86%	39%	60%	39%	0%
Spíše negativní	0%	0%	5%	0%	0%	22%	33%
Velmi negativní	0%	0%	0%	0%	0%	39%	67%
100%	36	0	65	86	45	35	6

Tabulka 20: Vztah rámců a vlivů (pouze ekonomický růst).

V případě vlivů ekonomického růstu a jejich vztahu k rámcům zůstává zachován

základní model: rámec Ekonomie se pojí nejčastěji s neutrálním hodnocením, rámec Prosperity s pozitivním, rámec Pochyb a Opozice s jasně negativním. Pouze rámec Argumentace, opouští pozitivní pól škály a vykazuje spíše neutrální soudy.

Rámec	Ekonomie	Poměru	Argumentace	Prosperity	Stagnace	Pochyb	Opozice
Celkem	25%	34%	27%	27%	17%	10%	2%
Ekonomický růst	17%	0%	31%	42%	22%	17%	3%
Hrubý domácí produkt	29%	52%	24%	20%	15%	7%	2%

Tabulka 21: Pojem a rámce (Celkem 607=100%, ek. růst 207=100%, HDP: 400=100%).

Jakým způsobem tedy byly zastoupeny jednotlivé rámce ve zkoumaných denících? V případě ekonomického růstu šlo nejčastěji o rámec Prosperity (42%), následovaný rámcem Argumentace (31%) a Stagnace (22%). Lze tedy říci, že v článcích se objevovaly spíše ty rámce, které se pojí převážně s kladnými hodnotícími soudy. Kladná hodnota se vyjadřuje zejména těmito třemi rámci: Prosperity, Argumentace a Stagnace. Pojem hrubý domácí produkt se naopak nejčastěji pojí s rámci Poměru (52%) a Ekonomie (29%).

Deník/Rámec	Ekonomie	Poměru	Argumentace	Prosperity	Stagnace	Pochyb	Opozice
Celkem	25%	34%	27%	27%	17%	10%	2%
HN	32%	33%	22%	25%	21%	12%	1%
MF Dnes	13%	34%	33%	34%	15%	8%	3%
Právo	22%	37%	31%	24%	11%	9%	3%

Tabulka 22: Deníky a rámce (Celkem: 607=100%, HN 326, MF Dnes 131, Právo 147 =100%).

Ve výše uvedené tabulce je uvedeno jakým způsobem jsou jednotlivé rámce obsaženy ve zkoumaných denících.

Deník/Rámec	Ekonomie	Poměru	Argumentace	Prosperity	Stagnace	Pochyb	Opozice
HN	21%	0%	30%	42%	22%	19%	1%
MF Dnes	8%	0%	38%	48%	22%	16%	4%
Právo	20%	0%	28%	34%	22%	14%	6%

Tabulka 23: Deníky a rámce (pouze ekonomický růst: HN 106, MF Dnes 50, Právo 50=100%).

Smysluplnější bude komentář k této tabulce. Postihuje jak četné jsou jednotlivé rámce v jednotlivých denících, pokud do výpočtu zahrnu pouze ty obsahy, které se věnovaly ekonomickému růstu. Výraznější odlišnosti lze spatřovat např. v případě MF Dnes s nejmenší četností rámce Ekonomie (8%) a největší četností rámce Prosperity (42%) Argumentace (30%).

Deník/Rámec	Ekonomie	Poměru	Argumentace	Prosperity	Stagnace	Pochyb	Opozice
HN	37%	49%	18%	17%	20%	8%	1%
MF Dnes	16%	56%	30%	27%	11%	4%	3%
Právo	24%	57%	33%	20%	5%	6%	1%

Tabulka 24: Deníky a rámce (pouze HDP: HN 220, MF Dnes 81, Právo 97=100%).

Při srovnání obsahů věnujících se hrubému domácímu produktu a odlišností v četnosti jednotlivých rámců, je patrná větší četnost rámce Ekonomie (37%) a Stagnace (20%) v případě HN a nižší četnost rámce Argumentace (18%). MF Dnes opět vyniká v četnosti rámce Prosperity (27%) a nejmenší četnosti rámce Ekonomie (16%).

Téma/ Deník	Celkem	HN	MF Dnes	Právo
Ekonomika CR	11%	10%	8%	14%
Hospodaření státu	9%	7%	8%	15%
Zavádění Eura – CR, SR	3%	4%	4%	2%
Zdravotní a sociální témata	6%	4%	5%	11%
Rozvoj firem, trhů	9%	11%	9%	4%
Politický boj	3%	1%	5%	4%
Regionální rozvoj	6%	2%	15%	5%
Země EU	14%	17%	12%	10%
Evropská unie	2%	2%	3%	3%
Země mimo EU	5%	6%	2%	3%
Rusko	3%	3%	3%	1%
Čína	6%	6%	4%	7%
USA	4%	6%	2%	1%
Hypoteční krize USA	3%	4%	1%	3%
Globální ekonomika a politika	1%	2%	1%	1%
Ceny ropy, komodit, energetika	4%	4%	2%	4%
Změny klimatu, životní prostředí	4%	2%	2%	7%
Alternativní témata	3%	2%	5%	1%
Vzdělávání, věda	3%	4%	2%	1%
Sport	1%	0%	5%	1%
Kultura	1%	0%	2%	1%

Tabulka 25: Témata a jednotlivé deníky (HN 326, MF Dnes 131, Právo 147 =100%).

Při pohledu do tabulky, kde jsou porovnány jednotlivé deníky s ohledem na témata se kterými byla problematika ekonomického růstu (a HDP) spojována lze činit zajímavé závěry. Obecně bylo nejčastějším tematickým okruhem problematika zemí Evropské unie (14%), následovaná ekonomikou ČR (11%), hospodařením českého státu (9%), rozvojem trhů, firem a podniků (9%), zdravotními a sociálními otázkami, regionálním rozvojem a situací v Číně (shodně 6%). Obsah Hospodářských novin vyniká četnější přítomností tématu rozvoje firem (11%). Pokud se spojí téma USA a tzv. hypoteční krize – půjde o další časté téma (10%). V MF Dnes se problematika ekonomického růstu nejčastěji pojí s informováním o regionálním rozvoji (15%), relativně větší četnost vykazují i alternativní témata⁸⁹ (5%). Právo, pokud zmiňuje ekonomický růst, nejčastěji píše o hospodaření státu (15%), ale také zdravotních a sociálních tématech (11%), změnách klimatu (environmentálních otázkách) a Číně (shodně 7%).

Mluvčí/Deník	Celkem	HN	MF Dnes	Právo
Novinář	29%	33%	25%	22%
CTK	5%	7%	2%	3%
Ekonomická (finanční) instituce, ekonom	16%	21%	11%	10%
CNB	3%	5%	2%	1%
Evropská unie	4%	3%	5%	7%
Statistický úřad	3%	2%	2%	4%
Podnikatelská sféra	6%	7%	5%	5%
Politik, politická instituce	13%	9%	12%	22%
Úřad, představitel	2%	2%	2%	3%
NGO, občanská společnost	3%	2%	5%	2%
Jiný odborník	7%	4%	11%	10%
Ctenář	1%	0%	4%	0%
Pavel Páral	1%	0%	7%	0%
Pavel Kohout	1%	1%	2%	0%
David Marek, Patria Finance	2%	2%	1%	2%
Pavel Sobíšek, Unicredit Bank	1%	1%	1%	3%
Aleš Michl, Raiffeisenbank	1%	2%	1%	1%
Jiří Paroubek	1%	0%	1%	4%
Václav Klaus	1%	0%	1%	1%
Dokument	0%	0%	1%	1%

Tabulka 26: Mluvčí a deníky (HN 326, MF Dnes 131, Právo 147 =100%).

Při pohledu na výsledky kategorie mluvčí nepřekvapí, že nejčastěji šlo o novináře, ekonoma, politika nebo podnikatele. Srovnání mezi deníky poskytne zjištění, že HN na rozdíl od MF Dnes a Práva méně využívá hledisek jiných než ekonomických odborníků.

⁸⁹ Lidská práva, ochrana zvířat, apod.

V případě MF Dnes pak nejvíce dominuje jedno z konkrétních kódovaných jmen – ekonom Pavel Páral. Právo pak častěji než ostatní deníky prezentuje politiky hovořící o ekonomickém růstu, dokonce i jednoho konkrétního – předsedu ČSSD Jiřího Paroubka.

Závěrem lze říci, že ekonomický růst je zobrazován spíše pozitivně, mj. prostřednictvím rámců Argumentace, Prosperity a Stagnace. Paradoxem je, že tuto, spíše pozitivní, hodnotu nabývá i bez ohledu na zobrazování pozitivních vlivů ekonomického růstu. Problematice vlivů se věnuje i následující kapitola.

3.4 Vlivy ekonomického růstu

Druhá hypotéza vycházela z předpokladu, že ekonomický růst je natolik kladně vnímanou skutečností, že případné zmínky o negativních důsledcích ekonomického růstu neohrozí převládající kladný obraz ekonomického růstu (hrubého domácího produktu). Hypotéza přesně zněla: pokud jsou ve zkoumaných denících zmíněny negativní důsledky ekonomického růstu, kladná hodnota ekonomického růstu zpochybněna není. Tedy, že současná přítomnost negativních soudů (v případě vlivů) neohrožuje celkové pozitivní vyznění. A ještě jinak: zmínky o negativních dopadech ekonomického růstu automaticky naznamenají negativní ohodnocení pojmů a jejich obrazu jako takových. Problematice vlivů byla do značné míry věnována předchozí kapitola. Tato se věnuje již jen zodpovězení druhé z hypotéz.

Vlivy (100%) / Hodnota	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Spíše negativní (11)	27%	0%	45%	18%	9%
Velmi negativní (9)	11%	11%	67%	0%	11%
Negativní (20)	20%	5%	55%	10%	10%

Tabulka 27: Negativní důsledky ekonomického růstu a jeho hodnota.

Vlivy(100%) / Hodnota	Velmi pozitivní	Spíše pozitivní	Neutrální	Spíše negativní	Velmi negativní
Spíše negativní (3)	0%	0%	33%	67%	0%
Velmi negativní (1)	0%	0%	0%	0%	100%
Negativní (4)	0%	0%	25%	50%	25%

Tabulka 28: Negativní důsledky hrubého domácího produktu a jeho hodnota.

Obecně platí, že negativní vlivy jsou v analyzovaných obsazích zastoupeny ve velmi malé míře (většinou jde o několik málo procent). Čísla, která následují jsou proto poměrně části malého počtu případů. S výjimkou negativních důsledků u pojmu ekonomický růst (u ekonomického růstu obecně 10%, u *růstu* ekonomického růstu 12%; viz tabulka č. 2 a 3). Jak nasvědčují zjištění uvedené v tabulkách výše, hypotéza se nepotvrdila. Dokonce, v případě hrubého domácího produktu, jasně převládají negativní ohodnocení hrubého domácího produktu, pokud jsou současně v textu zmíněny negativní důsledky ekonomického růstu. Pokud jde o ekonomický růst, převažuje neutrální hodnocení (55%), pozitivní ohodnocení ekonomického růstu (i přes negativní důsledky) však převládá nad těmi negativními (20%).

3.5 Pochyby a ekonomický růst

Posledním okruhem otázek, na něž měla obsahová analýza odpovědět, bylo zda je hodnota, legitimita a vhodnost ekonomického růstu nějakým způsobem vystavována otázkám a pochybnostem? Hypotéza přesně zněla: Ve zkoumaných denících jsou pohledy (zobrazení) odmítající ekonomický růst (a HDP) spíše okrajovým jevem. Lze tedy v rámci jeho zobrazování objevit vůči němu výhrady? Existuje něco jako debata (zvažování pro a proti) nad ekonomickým růstem?

	Hodnota		Vlivy	
	Pochyb	Opozice	Pochyb	Opozice
Velmi pozitivní	17%	0%	0%	0%
Spíše pozitivní	6%	0%	0%	0%
Neutrální	72%	33%	39%	0%
Spíše negativní	6%	0%	22%	33%
Velmi negativní	0%	67%	39%	67%
100%	35	6	35	6

Tabulka 29: Hodnota a vlivy (pouze ekonomický růst).

S ohledem na tyto otázky byly jako možné zdroje odpovědí identifikovány rámce Pochyb a Opozice. První rámec spočíval v zaznamenávání těch případů, kdy je z pohledu růstu ekonomiky vše v pořádku – ekonomika roste, prosperuje, zároveň jsou přítomna sdělení o společenských/ekonomických problémech. Je zde zpochybněna výlučnost růstu jako nejdůležitější hodnoty – nedoporučuje se další růst – ať už vědomě nebo nevědomě se odhaluje, že ekonomický růst není řešením všech problémů. Další charakteristikou tohoto

rámce je, že se zde neuvažuje nad tím, nakolik se na zobrazovaných problémech podílí rovněž požadavek růstu ekonomik. Řečeno jedním slovem: v rámci Pochyb je odmítnutí ekonomického růstu jako celku spíše tabu. Otevřené reflektování skutečnosti, že ekonomický růst není zárukou prosperity, bohatství, apod. je naopak vlastní rámci Opozice. Jak se tyto jejich charakteristiky odráží v zaznamenané hodnotě samotného ekonomického růstu a jeho vlivů je patrné z tabulky uvedené výše.

Rámec	Ekonomie	Poměru	Argumentace	Prosperity	Stagnace	Pochyb	Opozice
Celkem	25%	34%	27%	27%	17%	10%	2%
Ekonomický růst	17%	0%	31%	42%	22%	17%	3%
Hrubý domácí produkt	29%	52%	24%	20%	15%	7%	2%

Tabulka 30: Pojem a rámce (Celkem: 607=100%, ek. růst: 207=100%, HDP 400=100%).

Jak je již uvedeno na místě, kde se řeší první hypotéza, oba rámce jsou zastoupeny ze všech rámců nejméně. V případě rámce Pochyb jde o desetinu zkoumaných textů, rámec Opozice je pak naprosto okrajovým jevem (2%). Další částí odpovědi na tuto poslední hypotézu mohou být i další výsledky kapitoly věnující se zodpovězení první hypotézy. Zkoumaná problematika je zobrazována téměř výhradně v pozitivních, popř. neutrálních hodnotových rovinách. Negativní soudy jsou rovněž naprosto okrajovým jevem. S výjimkou hodnocení vlivů ekonomického růstu (a HDP). Jak je však uvedeno na jiném místě - pozitivnímu pohledu na ekonomický růst není na překážku přítomnost zmínek o jeho negativních důsledcích.

Téma	Rámec pochyb	Rámec opozice	Téma
Čína	25%	50%	Alternativní témata
Země mimo EU	11%	8%	Kultura
Rusko	11%	8%	Země mimo EU
Alternativní témata	11%	8%	Evropská unie
Ekonomika ČR	8%	8%	Změny klimatu, životní prostředí
Ceny ropy, komodit, energetika	8%	8%	Ceny ropy, komodit, energetika
Globální ekonomika a politika	3%	8%	Politický boj
Politický boj	3%	0%	Zavádění Eura – CR, SR
Změny klimatu, životní prostředí	3%	0%	Ekonomika ČR
Rozvoj firem, trhů	3%	0%	Zdravotní a sociální témata
Zdravotní a sociální témata	3%	0%	Globální ekonomika a politika
Země EU	3%	0%	Sport
Regionální rozvoj	3%	0%	Vzdělávání, věda
Vzdělávání, věda	2%	0%	Hospodaření státu
Hypoteční krize USA	2%	0%	Hypoteční krize USA
Sport	0%	0%	Rozvoj firem, trhů
Kultura	0%	0%	Země EU
Zavádění Eura – CR, SR	0%	0%	Regionální rozvoj
Hospodaření státu	0%	0%	USA
USA	0%	0%	Čína
Evropská unie	0%	0%	Rusko

Tabulka 31: Témata u rámců pochyb a opozice (607=100%).

Nejčastějším tématem, se kterým se pojí rámec Pochyb jsou články věnující se Číně⁹⁰ (rozvoj, okupaci Tibetu a olympijské hry a obecně o lidská a sociální práva). I celkově je Čína relativně častou náplní článků věnujících se ekonomickému rozvoji - jde o jednu z nejrychleji se rozvíjejících ekonomik světa (s největší dynamikou růstu – v případě HDP na hlavu jde stále o jednu z nejchudších zemí světa). Tato skutečnost mě zaujala, budu se jí proto krátce věnovat. Proč jsou v souvislosti s Čínou a informováním o jejím ekonomického růstu tak často proječovány pochybnosti? Západní svět může pohled na Čínu prožívat jako jakýsi pohled do vlastní minulosti. Současná „vyspělost“ se budovala a stále buduje (alespoň co se týče dopadů na životní prostředí) za podobných obětí, jako nyní v Číně. Někdy může čtenář vnímat i určitou výčitku vůči Číně stojící

90 „Dvě věci však vyzdvihnout lze: Za prvé chce Peking udržet rychlý ekonomický růst, avšak zabránit jeho negativním důsledkům. Za druhé, strana zůstane dominantní silou v zemi a politické reformy bude případně zavádět jen v omezených dávkách a ve vymezených sférách - na místní úrovni či uvnitř strany. Tedy rozhodně nepůjde o kopírování západního modelu demokracie. Negativním důsledkem hospodářského růstu je korupce. Jejím symbolem se loni stal šéf komunistů v Šanghaji Čchen Liang-jü. "Část stranických kádrů není čestná a poctivá," prohlásil prezident v televizí přenášeném projevu. "Jejich výstřednosti, plýtvání, korupce jsou vážným problémem.“⁴⁵⁴: „Varováním, že navzdory rapidnímu ekonomickému růstu Čína čelí stále mnoha sociálním těžkostem a problémům se životním prostředím, zahájil včera prezident a šéf strany Chu Ťin-tchao 17. sjezd KS Číny.“ Nedvěd, R. *Čína chce růst. Ale ne za každou cenu*. Hospodářské noviny, 16.10.2007, s. 6.

v pozadí sdělení⁹¹. Západní svět si dovolí rozčarování nad negativními důsledky čínského rozvoje, a rozvoje dalších zemí (viz. další častá témata v případě rámce pochyb – Rusko a mimoevropské země obecně). Není za tímto pohledem skryto přesvědčení, že negativní důsledky ekonomického růstu jsou problémem těch druhých? Jednoduché srovnání materiálové náročnosti tzv. postmateriálních a postindustriálních společností by muselo takové pohledy usvědčit z omylu.

Jakým tématům se věnovaly články, v nichž se objevil rámeček Opozice? Celkem bylo takto okódováno jedenáct článků. Ve dvou případech šlo o články Václava Bělohradského, jehož názory v nich se neodchylovaly od těch představených v části rešerše a oba otisklo Právo. Čtyři se věnovaly rozvojovým zemím (jeden vítězi v indexu štěstí zemi Vanuatu⁹², druhý Bhútánu a jeho koncepci hrubého národního štěstí⁹³, třetí osobnosti Mahátmy Gándhího a jeho ekonomickým názorům⁹⁴, a poslední degradaci přírodního i lidského kulturního bohatství v Amazonii). Zřejmě nejobsáhlejší a nejucelenější polemikou s problematikou ekonomického růstu a ukazatele hrubého domácího produktu pak představoval „předvánoční“ článek pražského biskupa Václava Malého⁹⁵. Článek vykazuje přítomnost mnoha motivů, jež se objevily v části rešerše. Další

91 Např. že spotřebovává příliš mnoho nerostných surovin, a bude spotřebovávat ještě více, občanům nejsou zaručena základní lidská práva, bohatství je ve společnosti nerovnoměrně rozděleno, apod.

92 „Tichomořské ostrovní Vanuatu je první na seznamu 178 zemí světa seřazených podle indexu štěstí. Žebříček se sestavuje porovnáním průměrné délky života, lidské pohody a toho, do jaké míry země poškozují nebo nepoškozují životní prostředí. Vanuatu je první, i když podle hrubého domácího produktu stojí světově až na 121. místě. Nebo možná právě proto.“ BBC, ČTK. *Vanuatu zná recept na štěstí*. Hospodářské noviny, 6.6.2008, s. 7.

93 „Pokrok země definuje jako "hrubé národní štěstí", jehož hlavním propagátorem, ale i intelektuálním původcem je vítěz voleb a budoucí premiér Džigmi Thinley. Obě dvě strany, z nichž Bhútánci vybírali, měly téměř identický program - úctu ke králi a oddanost jeho představám o rozvoji, včetně konceptu štěstí. Tato teorie stojí na buddhistické myšlence, že sám ekonomický růst nezajistí lidu spokojenost. K té je zapotřebí i příroda a klid.“ Beranová, L. *Bhútánci vyslyšeli krále, mají demokracii*. Hospodářské noviny, 26.3.2008, s. 9.

94 „Východiskem pozdějšího Gándhího ekonomického myšlení není ekonomický růst či „prosperita“, ale především lidé, jimž by měly stroje sloužit, jako to činí třeba čistá tekoucí voda, kolovrátek a šicí stroj.“ Zacpal, Z. *Gándhí, milosrdenství a politika*. MD DNES, 26.1.2008, s. 25.

95 „Pro relativně chudé země platí, že vzestup HDP vede k silnějšímu pocitu štěstí. Ve skupině bohatých zemí se však růst HDP do růstu pocíťovaného štěstí přímočaře nepromítá. Hypotéza "čím více, tím lépe" vykazuje v konfrontaci s empirickou zkušeností prokazatelné trhliny. Kde tkví příčiny těchto trhlin? Nezanedbatelným faktorem narušujícím harmonii mezi štěstím a výší příjmu jsou v bohatých zemích především tzv. "environmentální" negativní externality. Stručně řečeno, cena tržní produkce mnohdy

z článků se zmínil o určitých vědeckých předpokladech (hokejový graf) hodnocení změn klimatu a podílu ekonomického růstu na této skutečnosti. Dalším článkem pak byl rozhovor s Nad'ou Johanisovou, která se snaží propagovat tzv. environmentální ekonomii, a posledním příkladem byl dopis čtenáře, ve kterém ironicky hodnotí politiku společnosti ČEZ s ohledem na stav severočeské krajiny. S trochou nadsázky lze říci, že některé články označené za opoziční měly určitý exotický charakter – Vanuatu, Bhútán, Gándhí, Amazonie, předvánoční čas, apod. Bylo by např. možné, aby Hospodářské noviny Malého článku otiskly v méně „ohleduplné“ době? Domnívám se, že by mohlo jít o dobrý námět na další výzkum – pokusit se zaměřit na okrajový charakter těchto opozičních hlasů, jež může vést k vnímání názorů v nich uvedených jako podružných, poněkud exotických a svátečních.

S určitým přiznáním skutečnosti, že by si zasloužila zřejmě podrobnější rozpracování z hlediska proměnných, lze třetí hypotézu považovat za potvrzenou. Zpochybňující pohledy vůči ekonomickému růstu (v rámci jeho zobrazování ve zkoumaných denících) skutečně spíše nejsou zmiňovány a patří na okraj zkoumané problematiky⁹⁶.

vůbec, mnohdy nepřiměřeně málo zohledňuje náklady na obnovu výrobou a distribucí poškozovaného životního prostředí. Ve společnostech nadbytku, kde je další zvyšování produkce zákonitě doprovázeno znehodnocováním kvality života (exhalacemi, odpady, hlukem), bývá uspokojení plynoucí z dodatečných příjmů přirozeně nižší než v relativně chudých regionech, kde je prioritou číslo jedna starost o zajištění základních životních potřeb. Enormní a trvalý tlak na produktivitu práce, jehož jsme v posledních desetiletích v naší civilizaci svědky, nepochybně vylepšuje hospodářské výsledky firem a těší jejich majitele. V dlouhodobé perspektivě však v sobě skrývá nemalá rizika. (...) K čemu je dlouhodobě nezaměstnanému zjištění, že HDP v jeho zemi roste rekordním tempem? V jakém rozsahu znehodnocují přínos vyššího HDP pro štěstí lidí hospodářským růstem vyvolané dodatečné výdaje na potírání kriminality, sociální a zdravotní péči?“ Malý, V. *Ekonomika a štěstí: více není vždy lépe*. Hospodářské noviny, 21.12.2007, s. 1.

96 Výjimkou jsou rovněž i články v nichž jsou čtenáři informováni o tom, co vlastně hrubý domácí produkt je. Podobného článku jsem si všiml až v průběhu kódování. Vzhledem k tomu, že nebyla jistota, že se již dříve nějaký neobjevil, nelze se tomuto tématu věnovat podrobněji. „Co vlastně hrubý domácí produkt je? „Když roste, většina lidí intuitivně tuší, že je to dobrá zpráva, ale konkrétní význam jim uniká,“ tvrdí řada odborníků. Zjednodušeně řečeno jde o jakousi společnou ekonomickou vizitku obyvatel určitého regionu. Ukazatel zahrnuje vše, co se v daném roce vytvořilo a vyrobilo. Popisuje jak se obyvatelé mají a čeho dosáhli. V hrubém domácím produktu nejsou započítány služby, které lidé dělají mimo oficiální trh, jako je třeba práce na zahradě, vaření a také ilegální produkce – výroba a prodej drog a prostituce.“ Hošna, J. Vávra, J. *Kraj v Unii: 955. místo*. MF DNES, Kraj Hradecký, 28.2.2008, 1.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zodpovědět otázku, nakolik je ve vybraných českých denících ekonomický růst zobrazovaný jako pozitivní hodnota. Nakolik jsou v rámci jeho zobrazování přítomny i hlasy, které ekonomický růst odmítají, zpochybňují, popř. upozorňují na jeho negativní důsledky.

První hypotéza, že ekonomický růst (hrubý domácí produkt) je ve zkoumaných denících zobrazen spíše jako pozitivní skutečnost, byla velmi těsně (rozdíl necelého 1%) potvrzena. Užitečnější je proto hodnotit pojem ekonomický růst a hrubý domácí produkt zvlášť. Hypotéza byla potvrzena i v případě samotného pojmu ekonomický růst, ovšem s výraznější dominancí (70%). Naopak hrubý domácí produkt je zobrazován spíše jako neutrální (60%), hypotéza by tak nebyla potvrzena. Pouze pokud se analyzují ty podoby užití obou pojmů kdy se jedná o jejich kvantitativní nárůst, vykazuje hrubý domácí produkt podobné směřování ke kladnému hodnocení jako ekonomický růst (*růst HDP – 60%, růst ekonomického růstu 68%*).

Hospodářské noviny vykazují nejnižší procento výskytu negativních hodnocení a nejvíce neutrálních. MF Dnes vykazuje jak největší procento (54%) kladných pohledů na zkoumané pojmy, tak i těch negativních (3,1%). Právo obsahovalo největší podíl velmi pozitivních hodnocení (29%).

V případě zobrazení vlivů ekonomického růstu převládají v celém vzorku spíše neutrální hodnocení (52%), v případě vlivů hrubého domácího produktu rovněž, avšak s větší dominancí (82%). Neutrální hodnocení však v této práci neznamená jen „nezaujatý“ postoj, zahrnuje i případy kdy se o vlivech a dopadech vůbec nehovořilo. Oproti zobrazení celkové hodnoty se ve větší míře objevují i negativní hodnocení (ekonomický růst 9%, HDP 1,2%).

V souvislosti s ekonomickým růstem se nejčastěji objevoval rámec Prosperity (42%), následovaný rámcem Argumentace (31%) a Stagnace (22%). Tyto rámce se nejčastěji pojí s kladnými hodnotovými soudy. Lze tedy říci, že ekonomický růst je zobrazován spíše pozitivně, mimo jiné prostřednictvím rámců Argumentace, Prosperity a Stagnace. Tedy používáním ekonomického růstu jako jistého argumentu pro dodání váhy určitým zájmům, prezentováním ekonomického růstu jako záruky prosperity a rozvoje a vykreslováním nízkého růstu jako určitého rizika pro žádoucí vývoj společnosti, apod. Paradoxem je, že svou, spíše pozitivní, hodnotu ekonomický růst nabývá i bez ohledu na

současné zobrazení negativních (a neutrálních) vlivů ekonomického růstu. Pojem hrubý domácí produkt se naopak nejčastěji pojí s rámci Poměru (52%) a Ekonomie (29%), které bývají spojeny spíše s neutrální hodnotou.

Jednoznačnost zodpovězení první hypotézy tedy může komplikovat skutečnost, že pojmy ekonomický růst a hrubý domácí produkt vykazují poněkud odlišné výsledky. Zároveň je otázkou jakou váhu přiložit zobrazení vlivů při zodpovídání otázky nakolik je ekonomický růst (a HDP) pozitivní hodnotou.

Druhá hypotéza přesně zněla: pokud jsou ve zkoumaných denících zmíněny negativní důsledky ekonomického růstu, kladná hodnota ekonomického růstu zpochybněna není. Tedy, že současná přítomnost negativních soudů (v případě vlivů) neohrožuje celkové pozitivní vyznění obou zkoumaných pojmů. Pokud jde o ekonomický růst, převažuje jeho neutrální ohodnocení (55%). Pozitivní hodnota ekonomického růstu však převládá (25%) nad tou negativní (20%). V případě hrubého domácího produktu, jasně převládají negativní ohodnocení hrubého domácího produktu (75%), pokud jsou současně v textu zmíněny jeho negativní dopady. Hypotéza se nepotvrdila. Pokud by se však nebrali v úvahu neutrální hodnotové soudy, tak přinejmenším pokud jde o ekonomický růst převažuje jeho kladná hodnota pokud se hovoří o jeho negativních dopadech.

Třetí hypotéza se snažila reflektovat nakolik jsou do mediálního prostoru vpuštěny názory relativizující hodnotu ekonomickému růstu. Předpoklad byl, že ve zkoumaných denících jsou pohledy (zobrazení) odmítající ekonomický růst (a HDP) spíše okrajovým jevem. Jako jeden z možných zdrojů odpovědí byly stanoveny rámce Pochyb a Opozice. Oba, každý vlastním způsobem, zpochybňují bezproblémový obraz ekonomického růstu. První zobrazuje růst ekonomiky a zároveň společenské a ekonomické problémy, aniž by to vedlo k odmítnutí růstu jako takového, druhý otevřeně připouští, že vnímat ekonomický růst jako záruku prosperity, bohatství a kvalitního života je irelevantní. Oba rámce jsou zastoupeny ze všech rámců nejméně. V případě rámce Pochyb jde o desetinu zkoumaných textů, rámec Opozice je pak zcela okrajovým jevem (2%). Další částí odpovědi na tuto poslední hypotézu mohou být i další výsledky popsané v kapitole věnující se zodpovězení první hypotézy. Ekonomický růst (a HDP) je zobrazován téměř výhradně v pozitivních, popř. neutrálních hodnotových rovinách. Negativní soudy jsou naprosto okrajovým jevem, s výjimkou hodnocení vlivů ekonomického růstu (a HDP). Jak je však uvedeno na jiném místě - pozitivnímu pohledu na ekonomický růst není na překážku ani přítomnost zmínek o jeho negativních důsledcích. Hypotéza byla potvrzena.

Práce přinesla několik základních poznatků a podnětů pro možné budoucí

zkoumání. Pojmy ekonomický růst a hrubý domácí produkt nabývají poněkud odlišných hodnotových dimenzí, nelze je tedy jednoduše považovat za synonyma. Ekonomický růst vykazuje poněkud větší pozitivní hodnotový potenciál. Hrubý domácí produkt pak častěji slouží jako určitý doplněk sdělení. Má více popisný a věcný charakter. Rovnítko mezi oba pojmy lze klást snad jen v případech, kdy se hovoří o jejich kvantitativním nárůstu. Odpovídá to teoretickému vymezení pojmů a odrazilo se to i ve zkoumaných textech. Budoucí zkoumání by se proto mohlo více zaměřit na zjišťování hodnotového rozměru samotného slova *růst* v souvislosti s ekonomickými otázkami.

Zajímavým tématem je vztah mezi celkovou hodnotou ekonomického růstu a zobrazováním jeho vlivů. Skutečnost, že pozitivní ohodnocení ekonomického růstu nebývá vždy spojeno i se zobrazením pozitivních dopadů může podporovat přesvědčení, že tuto hodnotu není třeba nijak dokazovat, dokládat a bere se za samozřejmou (viz. pojem diskurzivní zátka).

Jak si vysvětlit disproporci mezi četností negativních ohodnocení ekonomického růstu jako celku na jedné straně a jeho vlivů na druhé? Zdá se, že jakékoli problematizující skutečnosti nemají šanci pozitivní obraz ekonomického růstu narušit. Bez větších dopadů na převažující kladný obraz ekonomického růstu obývají mediální prostor, aniž by vyvolaly významnější diskusi nad jeho legitimitou. Odsoudit ekonomický růst jako takový je totiž téměř zapovězeno.

Je otázkou z jakých motivů pramení tento neotřesitelný obraz ekonomického růstu. Vždyť z ekonomického pohledu je střídání fází poklesu a růstu ekonomické výkonnosti běžnou součástí cyklu tržních ekonomik.

Příloha č. 1 – Seznam použitých zdrojů

Beck, U. *Co je to globalizace?: omyly a odpovědi*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2007. ISBN 978-80-7325-123-9.

Beck, U. *Riziková společnost: na cestě k jiné modernitě*. Praha: Sociologické nakladatelství 2004. ISBN 80-86429-32-6.

Bělohradský, V. *Společnost nevolnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství 2007. ISBN 978-80-86429-80-9.

Berelson, B. *Content analysis in communication research*. 2. vyd. New York: Hafner 1971

Black, J. *A dictionary of economics*. 2. oprav. a uprav. vyd. Oxford: Oxford University Press 2003. ISBN 0-19-860767-9.

Burdová, M. *Jakým způsobem informují radnice o udržitelném rozvoji? (obsahová analýza radničních listů vybraných měst)*. Diplomová práce. Praha: Fakulta humanitních studií UK 2007.

Daly, H. E. *Ecological economics and the ecology of economics: essays in criticism*. Cheltenham, UK: Edward Elgar 1999. ISBN 1-85898-968-X.

Disman, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum 2005. ISBN 80-246-0139-7.

Eco, U. *Jak napsat diplomovou práci*. přel. Ivan Seidl, Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-173-7.

Burton, G., Jiráček, J. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal 2001. ISBN 80-85947-67-6.

Fialová, H. *Malý ekonomický výkladový slovník*. 8. upr. vyd. Praha: A plus 2007. ISBN 978-80-903-804-0-0.

Franzosi, R. *Content analysis. Volume IV*. Los Angeles: Sage 2008. ISBN 978-1-4129-3399-5.

Hansen, A. et al. *Mass communication research methods*. Basingstoke: Macmillan 1998. ISBN 0-333-61710-X.

Hansen, A. *Tampering with nature: „nature“ and „natural“ in media coverage of genetics and biotechnology*. In: *Media, culture and society*. Vol. 28(6): 811-834 London, Thousand Oaks and New Dehli: Sage 2006.

Hansen, A. *The media and social construction of the environment*. In: *Media, culture and society*. Vol. 13: 443-458. London, Newbury Park and New Dehli, Sage 1991.

- Hay, P. *Main currents in Western environmental thought*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press 2000.
- Fisher, J. et al. *Měříme správně HDP?: sborník textů*. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku 2005. ISBN 80-86547-43-4.
- Schulz, W. et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum 2004. ISBN 80-246-0827-8
- Jiráček, J., Köpplová, B. *Média a společnost*. Praha: Portál 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.
- Keller, J. *Abeceda prosperity*. 2. rozš. a oprav. vyd. Brno: Doplněk 2003. ISBN 80-7239-125-9.
- Keller, J. *Až na dno blahobytu*. 2. vyd. Brno: Hnutí Duha 1995. ISBN 80-902056-0-7.
- Keller, J. *Sociologie a ekologie*. Praha: Sociologické nakladatelství 1997, ISBN 80-85850-42-7.
- Keller, J. *Teorie modernizace*. Praha: Sociologické nakladatelství 2007. ISBN 978-80-86429-66-3.
- Krippendorff, K. *Content analysis: an introduction to its methodology*. 2. vyd. Thousand Oaks: Sage 2004. ISBN 0-7619-1545-1.
- Lewis, T. L. *Media Representations of „Sustainable Development“: Sustaining the Status Quo?* In: *Science Communication*. Vol. 21: 244-273. Sage Publications 2000.
- Librová, H. *Vlažní a váhaví: (kapitoly o ekologickém luxusu)*. Brno: Doplněk 2003. ISBN 80-7239-149-6.
- McFarlane, T., Hay, I.: *The Battle for Seattle: protest and popular geopolitics in The Australian newspaper*. In: *Political Geography*. Vol. 22: 211-232. Pergamon 2003.
- McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál 2002. ISBN 80-7178-714-0.
- Mishan, E. J. *Spor o ekonomický růst*. Praha: Sociologické nakladatelství 1994, ISBN 80-901424-3-5.
- Naess, A. *Ekologie, pospolitost a životní styl*. Tulčák: Abies 1996, ISBN 80-88699-09-6.
- Rankin, A. *The elephant in the room*. In: *The Ecologist* 24-25, 2005.
- Reifová, I. a kol. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.
- Šanderová, J. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. ISBN 80-86429-40-7.
- Trampota, T. *Zpravodajství*. Praha: Portál 2006. ISBN 80-7367-096-8.

Příloha č. 2 – Kódovací kniha

1	Pořadové číslo	kód	
		1-...	Pořadové číslo kódované jednotky

2	Deník	kód	
		1	Blesk
		2	Hospodářské noviny
		3	MF Dnes
		4	Právo

3	Datum	kód	
		...	Vypsát datum vydání článku (07/2007-06/2008)

4	Strana	kód	
		1-...	Vypsát číslo strany

5	Název článku	kód	
		...	Vypsát název článku

6	Rubrika	kód	
		1	Titulní strana
		2	Zpravodajství
		3	Z domova, Česko
		4	Ze světa, Ze zahraničí, Brusel, Svět
		5	Ekonomika, Trhy a ekonomika, Finanční noviny, Podniky a trhy
		6	Publicistika
		7	Názory
		8	Rozhovor
		9	Regionální příloha
		10	Kavárna – příloha, Salon – příloha
		11	Téma
		12	Jiná rubrika

7	Pojem	kód	
		1	Ekonomický růst
		2	Hrubý domácí produkt, HDP

8	Relevance	kód	
		1	Primární
		2	Sekundární

9	Růst nebo pokles		
		1	Růst, dynamika růstu
		2	Zpomalení, nízký růst
		3	Dynamika růst x pokles
		4	Ukazatel poměru
		5	Recese
		6	Jiné užití

10	Rámcová ekonomie	kód	
		1	Prítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

11	Rámec Poměru	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

12	Rámec Argumentace	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

13	Rámec Prosperity	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

14	Rámec Stagnace		
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

15	Rámec Pochyb	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

16	Rámec Opozice	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

17	Hodnota	kód	
		2	Velmi pozitivní
		1	Spíše pozitivní
		0	Neutrální
		-1	Spíše negativní
		-2	Velmi negativní

18	Vlivy	kód	
		2	Velmi pozitivní
		1	Spíše pozitivní
		0	Neutrální
		-1	Spíše negativní
		-2	Velmi negativní

19	Téma	kód	
		1	Ekonomika ČR (růst, inflace, apod.)
		2	Hospodaření státu (schodek rozpočtu, daně,...)
		3	Zavádění Eura – ČR, SR
		4	Zdravotní a sociální témata (reformy důchod. syst., zdravot.)
		5	Rozvoj firem, sektorů, trhů
		6	Politický boj (volby, apod.)
		7	Regionální rozvoj
		8	Ekonomika (politika, společnost) země/zemí EU
		9	Evropská unie
		10	Ekonomická a společenská situace mimo EU
		11	Rusko
		12	Čína
		13	USA
		14	Hypoteční/ úvěrová/ finanční krize USA
		15	Globální ekonomika, mezinárodní politika
		16	Růst cen ropy, komodit, energetika
		17	Změny klimatu/ ŽP
		18	Alternativní témata: indexy, amazonie
		19	Vzdělávání, inovace, věda
		20	Sport
		21	Kultura

20	Mluvčí	kód	
		1	Novinář, médium
		2	ČTK
		3	Ekonom, ekonomická (finanční) instituce
		4	ČNB
		5	Evropská unie
		6	Statistický úřad
		7	Podnikatel, majitel, manažer, zástupce průmyslu
		8	Politik, politická instituce
		9	Úředník, úřad
		10	NGO, občanská společnost
		11	Jiný odborník, odborná instituce
		12	Čtenář
		13	Pavel Páral
		14	Pavel Kohout
		15	David Marek, Patria Finance
		16	Pavel Sobíšek, Unicredit Bank
		17	Aleš Michl, Raiffeisenbank
		18	Jiří Paroubek
		19	Václav Klaus
		20	Dokument

Příloha č. 1 – Seznam použitých zdrojů

- Beck, U. *Co je to globalizace?: omyly a odpovědi*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2007. ISBN 978-80-7325-123-9.
- Beck, U. *Riziková společnost: na cestě k jiné modernitě*. Praha: Sociologické nakladatelství 2004. ISBN 80-86429-32-6.
- Bělohradský, V. *Společnost nevolnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství 2007. ISBN 978-80-86429-80-9.
- Berelson, B. *Content analysis in communication research*. 2. vyd. New York: Hafner 1971
- Black, J. *A dictionary of economics*. 2. oprav. a uprav. vyd. Oxford: Oxford University Press 2003. ISBN 0-19-860767-9.
- Daly, H. E. *Ecological economics and the ecology of economics: essays in criticism*. Cheltenham, UK: Edward Elgar 1999. ISBN 1-85898-968-X.
- Disman, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vyd. Praha: Karolinum 2005. ISBN 80-246-0139-7.
- Eco, U. *Jak napsat diplomovou práci*. přel. Ivan Seidl, Olomouc: Votobia, 1997. ISBN 80-7198-173-7.
- Burton, G., Jiráček, J. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal 2001. ISBN 80-85947-67-6
- Fialová, H. *Malý ekonomický výkladový slovník*. 8. upr. vyd. Praha: A plus 2007. ISBN 978-80-903-804-0-0.
- Franzosi, R. *Content analysis. Volume IV*. Los Angeles: Sage 2008. ISBN 978-1-4129-3399-5.
- Hansen, A. et al. *Mass communication research methods*. Basingstoke: Macmillan 1998. ISBN 0-333-61710-X
- Hansen, A. *Tampering with nature: „nature“ and „natural“ in media coverage of genetics and biotechnology*. In: *Media, culture and society*. Vol. 28(6): 811-834 London, Thousand Oaks and New Dehli: Sage 2006
- Hansen, A. *The media and social construction of the environment*. In: *Media, culture and society*. Vol. 13: 443-458. London, Newbury Park and New Dehli, Sage 1991.
- Hay, P. *Main currents in Western environmental thought*. Bloomington and Indianapolis: Indiana University Press 2000.
- Fisher, J. et al. *Měříme správně HDP?: sborník textů*. Praha: CEP – Centrum pro ekonomiku a politiku 2005. ISBN 80-86547-43-4.
- Schulz, W. et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum 2004. ISBN 80-246-0827-8
- Jiráček, J., Köpplová, B. *Média a společnost*. Praha: Portál 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.
- Keller, J. *Abeceda prosperity*. 2. rozš. a oprav. vyd. Brno: Doplněk 2003. ISBN 80-7239-125-9.

- Keller, J. *Až na dno blahobytu*. 2. vyd. Brno: Hnutí Duha 1995. ISBN 80-902056-0-7.
- Keller, J. *Sociologie a ekologie*. Praha: Sociologické nakladatelství 1997, ISBN 80-85850-42-7.
- Keller, J. *Teorie modernizace*. Praha: Sociologické nakladatelství 2007. ISBN 978-80-86429-66-3.
- Krippendorff, K. *Content analysis: an introduction to its methodology*. 2. vyd. Thousand Oaks: Sage 2004. ISBN 0-7619-1545-1
- Lewis, T. L. *Media Representations of „Sustainable Development“: Sustaining the Status Quo?* In: *Science Communication*. Vol. 21: 244-273. Sage Publications 2000.
- Librová, H. *Vlažní a váhaví: (kapitoly o ekologickém luxusu)*. Brno: Doplněk 2003. ISBN 80-7239-149-6.
- McFarlane, T., Hay, I.: *The Battle for Seattle: protest and popular geopolitics in The Australian newspaper*. In: *Political Geography*. Vol. 22: 211-232. Pergamon 2003.
- McQuail, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál 2002. ISBN 80-7178-714-0.
- Mishan, E. J. *Spor o ekonomický růst*. Praha: Sociologické nakladatelství 1994, ISBN 80-901424-3-5.
- Naess, A. *Ekologie, pospolitost a životní styl*. Tulčík: Abies 1996, ISBN 80-88699-09-6.
- Rankin, A. *The elephant in the room*. In: *The Ecologist* 24-25 . 2005
- Reifová, I. a kol. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7
- Šanderová, J. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. ISBN 80-86429-40-7.
- Trampota, T. *Zpravodajství*. Praha: Portál 2006. ISBN 80-7367-096-8.

1	Pořadové číslo	kód	
		1-...	Pořadové číslo kódované jednotky

2	Deník	kód	
		1	Blesk
		2	Hospodářské noviny
		3	MF Dnes
		4	Právo

3	Datum	kód	
		...	Vypsát datum vydání článku (07/2007-06/2008)

4	Strana	kód	
		1-...	Vypsát číslo strany

5	Název článku	kód	
		...	Vypsát název článku

6	Rubrika	kód	
		1	Titulní strana
		2	Zpravodajství
		3	Z domova, Česko
		4	Ze světa, Ze zahraničí, Brusel, Svět
		5	Ekonomika, Trhy a ekonomika, Finanční noviny, Podniky a trhy
		6	Publicistika
		7	Názory
		8	Rozhovor
		9	Regionální příloha
		10	Kavárna – příloha, Salon – příloha
		11	Téma
		12	Jiná rubrika

7	Pojem	kód	
		1	Ekonomický růst
		2	Hrubý domácí produkt, HDP

8	Relevance	kód	
		1	Primární
		2	Sekundární

9	Růst nebo pokles		
		1	Růst, dynamika růstu
		2	Zpomalení, nízký růst
		3	Dynamika růst x pokles
		4	Ukazatel poměru
		5	Recese
		6	Jiné užití

10	Rámec Ekonomie	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

11	Rámec Poměru	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

12	Rámec Argumentace	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

13	Rámec Prosperity	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

14	Rámec Stagnace		
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

15	Rámec Pochyb	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

16	Rámec Opozice	kód	
		1	Přítomnost rámce
		0	Nepřítomnost rámce

17	Hodnota	kód	
		2	Velmi pozitivní
		1	Spíše pozitivní
		0	Neutrální
		-1	Spíše negativní
		-2	Velmi negativní

18	Vlivy	kód	
		2	Velmi pozitivní
		1	Spíše pozitivní
		0	Neutrální
		-1	Spíše negativní
		-2	Velmi negativní

19	Téma	kód	
		1	Ekonomika ČR (růst, inflace, apod.)
		2	Hospodaření státu (schodek rozpočtu, daně,...)
		3	Zavádění Eura – ČR, SR
		4	Zdravotní a sociální témata (reformy důchod. syst., zdravot.)
		5	Rozvoj firem, sektorů, trhů
		6	Politický boj (volby, apod.)
		7	Regionální rozvoj
		8	Ekonomika (politika, společnost) země/zemí EU
		9	Evropská unie
		10	Ekonomická a společenská situace mimo EU
		11	Rusko
		12	Čína
		13	USA

14	Hypoteční/ úvěrová/ finanční krize USA
15	Globální ekonomika, mezinárodní politika
16	Růst cen ropy, komodit, energetika
17	Změny klimatu/ ŽP
18	Alternativní témata: indexy, amazonie
19	Vzdělávání, inovace, věda
20	Sport
21	Kultura

20	Mluvčí	kód	
		1	Novinář, médium
		2	ČTK
		3	Ekonom, ekonomická (finanční) instituce
		4	ČNB
		5	Evropská unie
		6	Statistický úřad
		7	Podnikatel, majitel, manažer, zástupce průmyslu
		8	Politik, politická instituce
		9	Úředník, úřad
		10	NGO, občanská společnost
		11	Jiný odborník, odborná instituce
		12	Čtenář
		13	Pavel Páral
		14	Pavel Kohout
		15	David Marek, Patria Finance
		16	Pavel Sobíšek, Unicredit Bank
		17	Aleš Michl, Raiffeisenbank
		18	Jiří Paroubek
		19	Václav Klaus
		20	Dokument

List1

Kódovací formulář																			
Identifikační proměnné					Analytické proměnné														
Pořadové číslo (1)	Deník (2)	Datum (3)	Strana (4)	Název článku (5)	Rubrika (6)	Pojem (7)	Relevance (8)	Užití pojmu (9)	Rámec ekonomie (10)	Rámec poměru (11)	Rámec argumentace (12)	Rámec prosperity (13)	Rámec stagnace (14)	Rámec pochyby (15)	Rámec opozice (16)	Hodnota (17)	Vlivy (18)	Téma (19)	Mluví (20)
1	2	2007-07-02	7	Honkong 10 let „poté“: Čína drží slovo	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	12	1
2	2	2007-07-02	21	Praha může být finančním centrem	8	1	2	3	0	0	1	1	1	0	0	2	0	9	3
3	3	2007-07-03	8	Unii vládne duo Portugalců	4	1	2	2	0	0	0	0	1	0	0	2	2	8	1
4	2	2007-07-03	18	Zázrak, který před 10 lety špatně skončil, poučil bankéře i státy	4	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	10	1
5	2	2007-07-04	20	Francie hledá cestu, jak dohnat eurozónu	11	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	8	1
6	2	2007-07-04	20	V Německu se daří průmyslu, nezaměstnanost rychle klesá	11	2	2	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	3
7	4	2007-07-04	8	Fillon sází na nulový deficit	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8	8
8	4	2007-07-04	17	Česko láká další zahraniční odborníky	12	2	2	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	4	1
9	3	2007-07-09	2	Tlustý: Nouzová varianta? Neměnit teď daně	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	8
10	3	2007-07-10	13	...ale není na místě dělat z eura strašáka	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	3
11	4	2007-07-11	15	Komise opět kritizuje Česko za stav veřejných financí	5	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	2	5
12	4	2007-07-11	15	Komise opět kritizuje Česko za stav veřejných financí	5	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	5
13	3	2007-07-11	9	EU znovu kritizovalo Česko za stav financí	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	5
14	2	2007-07-12	19	STALO SE	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	12	2
15	4	2007-07-13	9	Žebříčku francouzských boháčů vévodí výrobci luxusního zboží	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8	1
16	3	2007-07-13	12	Stanou se Češi největšími gamblery v Evropě?	6	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8	11
17	4	2007-07-17	12	Čínská města vydírají migranty z venkova	4	1	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	-2	12	10
18	3	2007-07-18	12	HONKONGU SE STÁLE DAŘÍ	6	2	2	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	12	1
19	2	2007-07-18	8	O slabinách německé síly	7	2	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	8	1
20	2	2007-07-18	13	Florida, země, již USA získaly „za babku“	5	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	13	1
21	1	2007-07-19	4	Jsmo hodně smutní Evropané...	3	2	2	6	0	0	0	0	0	1	0	0	0	18	11
22	4	2007-07-19	8	OECD: výdaje na zdravotnictví rostou rychleji, než činí přírůstek v ekonomice	4	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	3

List1

23	4	2007-07-19	17	České firmy stále více investují v zahraničí	5	2	2	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	5	7
24	2	2007-07-19	9	Náš neověřený lék za 5 miliard	7	1	2	2	1	0	0	0	1	0	0	2	2	4	3
25	2	2007-07-20	9	Občan neví, o čem politik mluví	7	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	4
26	4	2007-07-21	6	Rakousko nedostižným cílem?	6	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	16	11
27	2	2007-07-23	5	Jak Turci volili	4	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	10	1
28	2	2007-07-24	19	Fitch zlepšila výhled Slovenska	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	3
29	2	2007-07-26	14	Až v cizině poznáte, kdo vlastně jste	12	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	2	5	7
30	4	2007-07-26	15	Zapomětlivý kritik Jiří Havel	5	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	2	9
31	2	2007-07-26	9	Poučení z asijského krizového vývoje	7	2	2	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	10	14
32	2	2007-07-26	19	MMF zvýšil odhad růstu ekonomiky na 5,2 procenta	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	15	2
33	4	2007-07-26	1	Levice kontra pravice	10	1	2	1	0	0	0	0	0	0	1	0	-2	6	11
34	2	2007-07-27	10	Mýlil jsem se, Schwarzenberg je dobrý	8	2	2	4	0	1	0	1	0	0	0	0	0	12	1
35	4	2007-07-27	10	Zóny nastartovaly nový život Ostravy	9	2	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	7	8
36	4	2007-07-28	9	Ekonomika Spojených států zrychlila na 3,4 procenta	4	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	13	2
37	3	2007-07-31	4	Exministr Šedivá se dostal do nejvyššího velení NATO	3	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	11
38	3	2007-08-01	11	Když jsou u vlády schizofrenici...	7	2	2	2	0	0	1	0	1	0	0	2	0	3	18
39	4	2007-08-03	9	Hon velmocí za penězi a vlivem žene Blizký východ do krizí	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	1
40	2	2007-08-03	2	Expert: Rusko se opět cítí jako mocnost	12	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	1	11	11
41	2	2007-08-03	1	Nezaměstnanost klesá k českému rekordů desetiletí	1	2	2	1	1	0	0	1	0	0	0	2	2	4	1
42	2	2007-08-06	9	*DOPISY A E-MAILY*	12	2	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	0	5	10
43	2	2007-08-06	2	Mladé vědce láká byznys a zahraniční výzkum	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	19	1
44	4	2007-08-07	12	Do deseti let chtějí být dvojkou	4	2	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	12	1
45	2	2007-08-07	9	Hypoteční krize klepe na dveře	7	2	1	1	1	0	0	1	1	0	0	2	0	14	3
46	4	2007-08-09	6	Reforma nesmí poškodit kraje	6	2	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	4	8
47	4	2007-08-09	17	Nezaměstnanost stoupla na 6,4 procenta	5	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	2	4	17
48	4	2007-08-10	17	Nedostatek surovin je pro svět hrozbou	5	1	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	-1	16	1
49	2	2007-08-10	19	Burza následuje zahraniční vzory	5	2	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
50	2	2007-08-13	3	Koalice se stále nedohodla na reformě	3	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	8
51	2	2007-08-15	8	Maďarské zdravotnictví je poprvé v plusu	4	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	2	0	8	1
52	2	2007-08-15	6	Indie se chystá na roli světové velmoci	4	1	2	1	1	0	0	1	0	1	0	2	1	10	1

List1

53	2	2007-08-16	18	Slovensko přiznalo, že euro v roce 2009 nemá jisté	5	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	3	3
54	2	2007-08-16	2	Na skutečně zásadní reformy se teprve čeká	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	8
55	2	2007-08-17	8	Vláda má velmi dobré instinkty, ale...	8	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	2	4
56	2	2007-08-17	8	Vláda má velmi dobré instinkty, ale...	8	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	4
57	4	2007-08-20	1	Kalousek: dohoda může vyvolat další škrty	1	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	8
58	4	2007-08-21	2	Odmítáme sociální a ekonomický hazard	2	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	4	18
59	2	2007-08-22	20	Starý kontinent, nová vitalita	11	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	19	3
60	2	2007-08-22	1	Vláda vyhrála, reforma je tu	1	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1
61	2	2007-08-22	3	Kalousek: nechci měnit daň 15 procent	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	8
62	3	2007-08-23	11	Když akcie padají	6	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	13	14
63	2	2007-08-24	10	Harvard nám nedá recept na reformu	8	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	8
64	2	2007-08-30	19	Krize ohrožuje uvolnění hypoték	5	2	2	4	0	1	1	1	0	0	0	1	1	5	3
65	2	2007-08-30	19	Rok 2012 již není pro přijetí eura závazný	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	8
66	3	2007-08-30	12	Dluhy fungují jako tvrdé drogy	7	2	1	4	0	1	0	0	1	0	0	1	1	2	10
67	4	2007-08-30	11	SRN: veřejné finance prvně od sjednocení v přebytku	4	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8	6
68	2	2007-08-31	20	STALO SE	4	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	13	2
69	3	2007-08-31	1	Platy v kraji rostou	9	2	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	1	7	8
70	4	2007-09-01	2	Vláda: Na vyšší růst platů už nejsou peníze	2	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	8
71	2	2007-09-03	6	Rusko čeká nové dělení bohatství	4	1	2	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	11	1
72	2	2007-09-03	6	Rusko čeká nové dělení bohatství	4	1	2	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	11	1
73	2	2007-09-04	11	Abdullah Gül – nezvaný pán v Atatürkově říši	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	1
74	2	2007-09-05	23	Slovensko si udržuje vysoký růst	5	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	8	1
75	2	2007-09-05	23	Slovensko si udržuje vysoký růst	5	2	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	8	1
76	4	2007-09-05	19	Slovensko si drží pozici nejrychleji rostoucí ekonomiky	5	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	1
77	4	2007-09-05	19	Slovensko si drží pozici nejrychleji rostoucí ekonomiky	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	1
78	4	2007-09-06	3	Lomborg: Nepříjemné tajemství globálního oteplování	12	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	17	11
79	2	2007-09-06	23	OECD snížila odhad růstu nejvyspělejších ekonomik	5	2	1	3	1	0	0	0	1	0	0	2	0	15	2
80	3	2007-09-07	10	Proč pozorovat volby v Polsku a jinde	7	2	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	6	3
81	2	2007-09-07	23	Průmyslové zakázky v Německu prudce poklesly	4	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2

List1

82	2	2007-09-07	11 Olympiáda bude levnější, než se zdálo	8	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	20	8
83	3	2007-09-08	9 Ekonomika má nový motor: nákupy	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8	5
84	1	2007-09-08	4 Koruna prolomila rekord k dolaru	12	1	1	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	13	1
85	3	2007-09-08	4 Výrok soudu o taxikářích rozčílil ministerstva	2	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	2	0	5	7
86	2	2007-09-10	8 Maďarský premier opět čelí velkým protestům	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8	2
87	2	2007-09-10	1 Kaczyňští míří k druhému vítězství	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	6	10
88	2	2007-09-10	21 STALO SE	5	2	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2
89	2	2007-09-10	21 Americký trh práce vyděsil investory	5	1	2	2	1	0	0	0	1	0	0	2	2	13	3
90	2	2007-09-10	10 Vítěz Jaroslav K.	7	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	6	1
91	3	2007-09-10	15 Potvrzeno: i s nižšími daněmi vybíráme víc	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1
92	3	2007-09-10	9 Maďaři vyšli do ulic, nechtějí platit u lékaře	4	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2
93	2	2007-09-11	22 Ruská ekonomika silně rostla, japonská klesla	5	2	1	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	10	2
94	2	2007-09-12	23 Bublina na trhu se pozná, až splaskne	12	1	2	3	0	0	0	0	1	0	0	1	1	5	4
95	2	2007-09-13	11 DOPISY A E-MAILY	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	19	11
96	2	2007-09-13	7 Jižní Itálie zaostává, odcházejí vzdělání lidé	4	2	2	4	0	1	0	0	1	0	0	1	1	7	1
97	4	2007-09-13	20 Brusel doporučil Česku snížit deficit	5	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	2	3
98	4	2007-09-13	2 Schválení rozpočtu vláda o týden odložila	2	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1
99	4	2007-09-13	20 Brusel doporučil Česku snížit deficit	5	2	1	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	5
100	4	2007-09-14	6 Second Life Na síti se žije líp!	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	18	1
101	2	2007-09-14	21 Zahraniční investoři vyčkávají	5	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0	5	3
102	4	2007-09-15	9 Řekové v neděli rozhodnou: Karamanlis, nebo Papandreu	4	2	2	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	8	1
103	2	2007-09-17	10 Zachraňme si své soukromí	7	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	1	19	7
104	2	2007-09-17	6 Karamanlis, reformátor Řecka	4	2	2	4	1	1	0	1	0	0	0	2	1	8	1
105	3	2007-09-17	16 Na pokutu Microsoftu doplatí lidé	7	1	2	1	0	0	1	0	1	0	0	2	2	9	3
106	2	2007-09-18	11 Nizozemská inspirace pro české zdravotnictví	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	1
107	3	2007-09-19	14 Pražák nebo vesničan, teď jsme zajedno	7	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	20	1
108	2	2007-09-19	11 Jsou Číňané svobodní? Ano: nejmíc, co kdy byli	7	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	12	3
109	3	2007-09-20	14 Teď sundat batoh a začít s reformami	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	13
110	2	2007-09-20	6 Východ Německa stále zaostává	4	2	2	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	7	1
111	3	2007-09-21	15 Starostové bojují proti olympiádě. Lhaním	7	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	20	8
112	2	2007-09-21	22 Euro je na rekordu, burzy klesaly	5	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1

List1

113	2	2007-09-21	9 Co ušetříte,snědí „američané“	7	1	2	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	16	3
114	3	2007-09-21	10 „Co měsíc umře někdo, koho znám“	4	1	2	1	0	0	0	1	0	1	0	2	0	18	1
115	2	2007-09-21	9 Co ušetříte,snědí „američané“	7	1	2	1	0	0	0	0	0	1	0	1	-2	16	3
116	2	2007-09-24	10 Stát se příští rok o něco zvěšší	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	3
117	3	2007-09-24	10 Dálniční obsese ministerstva dopravy	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	13
118	2	2007-09-25	11 Změna klimatu už je tady, jak na ní odpovímě?	7	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	17	8
119	3	2007-09-25	16 PUTINOVA VELMOC	6	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	11	1
120	3	2007-09-25	16 Dobré ráno, Rusko	6	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	11	11
121	2	2007-09-25	22 Polsko přijme euro nejdříve v roce 2012	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	1
122	2	2007-09-25	18 Zisky v průmyslu vzrostly loni na 237 miliard	3	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5	17
123	2	2007-09-26	9 Proč mají být zrušeny záchranné prapory? ČNB: Otřesy ve světě nás nepostihnou, úroky	7	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	15	1
124	3	2007-09-26	9 porostou Klaus zdůraznil zájem ČR o práci v Radě	5	1	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	4
125	4	2007-09-27	9 bezpečnosti	4	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	17	19
126	2	2007-09-27	2 Kalendář nové politické sezóny v Česku	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1
127	2	2007-09-27	10 Obdivujete Tonyho Blaira, nebo mě?	8	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	8
128	3	2007-09-29	31 Firmám chybějí odborníci	12	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	1	7	1
129	4	2007-09-29	8 Bush: změny klimatu bere Washington vážně	4	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	17	8
130	4	2007-09-29	6 Co by řekli chlapi v hospodě Česká republika je spolehlivým obchodním	6	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	6	1
131	2	2007-10-01	6 partnerem	12	2	2	4	1	1	0	1	0	0	0	2	0	5	9
132	2	2007-10-01	22 Zahraniční dluh stoupl na 1,3 bilionu Nenechme se opít olympijským rohlíke.	5	2	1	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	4
133	3	2007-10-01	11 Primátorským	7	2	2	4	0	1	1	1	0	0	0	2	1	20	8
134	3	2007-10-02	4 Nadace Dalkie vytvořila 110 míst	9	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	5	7
135	2	2007-10-02	22 Deficit loni klesl na 2,69 procenta HDP	5	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	6
136	4	2007-10-03	2 Dvě třetiny Čechů dýchají špinavý vzduch	2	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	17	9
137	2	2007-10-04	5 Polovinu výzkumu a vývoje v ČR financují firmy	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	19	1
138	2	2007-10-04	11 Když zapomenete, kdo vám dluží... Zájem o factoring stoupá, i když se ekonomice	7	1	2	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	1	8
139	2	2007-10-04	16 daří	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	1

List1

140	2	2007-10-04	3 Ekonomický růst a rozvoj pojišťovnictví jdou ruku v ruce	12	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	5	3
141	2	2007-10-05	10 Země vycházejícího premiéra	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	1
142	3	2007-10-05	6 Z činnosti Okresní hospodářské komory Plzeňsko	12	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	17	8	
143	3	2007-10-05	8 Dominiku, užij si to s tím Fondem!	7	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	15	3	
144	2	2007-10-08	4 Brusel dnes nařídí Česku spravit rozpočet	3	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	2	5	
145	2	2007-10-09	9 Peníze v rukou rozmazlených	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	2	14	
146	3	2007-10-09	1 Unie Řekům seškrtila růst HDP	5	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	8	5	
147	2	2007-10-10	2 Unie doporučuje Česku snížení deficitu	3	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	2	5	
148	2	2007-10-11	6 Občanská válka znovu dělí Španěly	4	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	8	1	
149	3	2007-10-12	31 Důvodů k investování do podílových fondů přibývá	12	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	5	3	
150	2	2007-10-12	9 Střední Evropa vyhazuje peníze oknem	8	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	4	3	
151	2	2007-10-12	16 Když se odbory umírní, inflaci lze udržet	8	2	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	4	
152	2	2007-10-15	8 Indové slavili ocenění pro Pačauriho	4	1	2	1	0	0	0	0	1	0	0	-2	17	1	
153	2	2007-10-15	8 Indové slavili ocenění pro Pačauriho	4	1	2	1	0	0	0	1	0	0	2	2	17	1	
154	2	2007-10-16	6 Čína chce růst. Ale ne za každou cenu	4	1	1	1	0	0	0	0	1	0	2	-2	12	8	
155	4	2007-10-16	10 Prezident Chu: korupce ohrožuje KS Číny	4	1	1	1	0	0	0	0	1	0	2	-1	12	8	
156	2	2007-10-16	6 Čína chce růst. Ale ne za každou cenu	4	2	1	4	0	1	0	1	0	1	0	2	0	12	8
157	2	2007-10-17	22 Spekulanti ženou ceny ropy vzhůru	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	16	1	
158	4	2007-10-17	17 Reforma financí ohrožuje hospodářský růst	5	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	2	0	4	7
159	4	2007-10-17	17 Reforma financí ohrožuje hospodářský růst	5	2	1	4	0	1	1	0	0	0	2	0	4	7	
160	2	2007-10-18	10 Když Putin recituje ruské básníky	7	1	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	11	11	
161	2	2007-10-18	16 Bez vědy se Česko stane montovnou	3	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	19	1	
162	4	2007-10-18	4 Jednání o rozpočtu nečekaně přerušeno	2	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	2	18	
163	2	2007-10-18	35 Středovýchodní Evropa v unii rozkvetne	12	1	2	1	1	0	0	1	0	0	1	1	19	1	
164	2	2007-10-18	6 Britská ekonomika těžší z imigrantů	4	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	8	1	
165	2	2007-10-18	21 Prognóza: Růst německého hospodářství nic neohroží	5	2	1	1	1	0	0	1	0	0	2	2	8	1	
166	4	2007-10-18	4 Jednání o rozpočtu nečekaně přerušeno	2	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	2	8	
167	2	2007-10-18	1 Čínské počítačové firmy bodují v Evropě	1	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	5	1	
168	3	2007-10-19	10 Jeszcze Polska...	6	1	2	1	0	0	1	1	0	0	1	1	8	11	
169	2	2007-10-19	9 Superfond – táchra nebo superprůšvih	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	13	1	
170	3	2007-10-19	2 Studenti píšou noviny: bojovat, či ne?	9	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	6	12	
171	4	2007-10-22	6 Lidé si umějí věci přebrat	6	1	2	1	0	0	1	0	0	0	2	0	8	18	
172	2	2007-10-22	8 Čínský prezident se zbavil svého rivala	4	1	2	1	0	0	0	0	0	1	0	2	-1	12	8

List1

173	2	2007-10-22	8 Čínský prezident se zbavil svého rivala	4	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	12	8
174	2	2007-10-24	26 Metropole nad Vislou zažívá boom	12	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	7	3
175	2	2007-10-25	20 Největší italský podnikatel? Mafie	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8	7
176	2	2007-10-26	20 Čína prudce roste a dere se před Německo	4	2	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	12	8
177	3	2007-10-26	3 Čínská ekonomika jede, přerůstá Německo	5	2	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	12	8
178	3	2007-10-26	3 Je vůbec důležité vědět, kam patříme?	9	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	18	12
179	2	2007-10-29	6 Německá sociální demokracie míří více doleva	4	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	8	1
180	4	2007-11-02	15 Vláda se připravuje na zpomalení růstu	5	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	1	7
181	2	2007-11-02	1 Podmínky zvyšování kvality života	12	2	2	4	0	1	0	1	0	1	0	2	0	18	20
182	4	2007-11-02	15 Vláda se připravuje na zpomalení růstu	5	2	1	3	1	0	0	1	1	0	0	1	0	1	1
183	4	2007-11-02	15 Vláda se připravuje na zpomalení růstu	5	2	1	2	0	0	1	0	1	0	0	2	0	1	8
184	2	2007-11-02	22 Domácí průmyslové firmy žádají po vládě přesné datum přijetí eura	3	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	4
185	2	2007-11-05	10 O pravé ceně čínských medailí a osedlané šelmě	7	1	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	12	1
186	3	2007-11-05	12 Bankovní kandidát	6	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	6	14
187	4	2007-11-06	2 Co říká možná Klausův vyzývatel Švejnar	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	8
188	4	2007-11-06	7 Středoamerický Salvador sází na investice a turistiku	2	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	8
189	4	2007-11-06	6 Vymítání profesora profesorem	6	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	6	1
190	4	2007-11-06	9 Kaczyński rezignoval na post premiéra	4	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	8	8
191	2	2007-11-08	20 Brazílie „jde“ po švýcarských bankách	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	7
192	4	2007-11-08	20 Na rozvoj cestovního ruchu dostanou kraje 23 miliard	5	2	1	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	7	8
193	3	2007-11-09	1 Ekonomika po sprintu zpomaluje	5	1	2	2	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1
194	4	2007-11-09	6 Díky Čunkovi konečně jasno	6	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	11
195	2	2007-11-09	25 Bernanke varoval, dolar pak oslabil	5	1	2	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	13	3
196	2	2007-11-09	10 Můžeme růst i bez plynutí energií	7	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	0	17	8
197	2	2007-11-09	14 Umění mezi filmovou instruktáží a prolézačkou	12	2	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	1
198	3	2007-11-12	3 Místo Balatonu Baleáry	9	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	7	6
199	3	2007-11-13	5 Češi prý vydají za vánoční dárky více než Němci	5	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	3
200	2	2007-11-14	10 Alchymisté energetické politiky, zamyslete se	12	2	2	4	0	1	0	0	0	1	0	0	0	16	3
201	3	2007-11-14	4 Ekonomie podceňuje přírodu	9	1	2	1	0	0	0	0	0	1	1	-1	-1	18	11

List1

202	2	2007-11-14	10	Dánové ve volbách podrželi vládu pravice	4	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	1	8	11
203	2	2007-11-14	9	Tusk změní image, ale ne ekonomiku	4	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	8	1
204	3	2007-11-15	1	Od ledna budeme žít draž	1	2	2	2	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	
205	2	2007-11-15	6	Vědci chválí Brazílii za boj s AIDS	4	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	18	1	
206	2	2007-11-16	10	Koukali jsme kolem a říkali si: Naší jedou!	7	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	8	11
207	3	2007-11-16	3	Na venkov, ne daleko	9	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	7	1
208	3	2007-11-16	1	Krajská prvenství: převládají zápory	9	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	1	0	7	1
209	3	2007-11-16	1	Statistiky? Olomoucký kraj většinou propadá	9	2	2	4	0	0	0	0	1	0	0	2	0	7	1
210	2	2007-11-20	9	Dolar, ropa a zapnutý mikrofon	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	16	1
211	3	2007-11-20	10	Politika eurem zmatená	7	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	2	3	13
212	2	2007-11-22	22	Krátce	5	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
213	2	2007-11-22	9	Záhřeb se ještě nezavil stínů minulosti	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
214	2	2007-11-22	27	Jak a proč investovat do rozvíjejících se trhů	12	1	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	1	5	15
215	3	2007-11-23	8	Kdo jedl kaši z učitelské mystičky	7	2	2	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	4	13
216	2	2007-11-23	25	Německá ekonomika zrychlila svůj růst	25	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2
217	3	2007-11-24	45	Nastal čas pro český národní zájem	10	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0	18	1
218	2	2007-11-26	8	Premiér Tusk navrhl jem málo jasných cílů	4	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	8
219	4	2007-11-26	5	Slibná teritoria pro export: Turecko a severní Afrika	12	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	2	10	3
220	2	2007-11-26	19	Česku hrozí v budoucnu energetická krize	3	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	16	7
221	3	2007-11-27	3	Kde jezdí tramvaje, tam stoupají ceny bytů	9	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	5	1
222	3	2007-11-28	1	Průměrný plat v Praze je 26 261 korun měsíčně	9	2	2	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	3
223	3	2007-11-28	1	Zisky majitelů firem rostou rychleji než platy	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1
224	2	2007-11-29	10	*DOPISY A E-MAILY*	7	2	1	2	0	0	1	0	1	0	0	2	0	3	9
225	2	2007-11-29	22	Schválen zákon o zavedení eura	5	2	2	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	6
226	3	2007-11-29	10	Z mlhy do mlhy	6	2	2	1	0	0	0	1	0	1	0	2	0	11	1
227	4	2007-11-29	17	Přijetí eura se Česku vzdaluje	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	8
228	2	2007-11-29	2	STALO SE	3	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8	2
229	2	2007-11-30	8	Putin si chystá scénu	7	2	2	4	0	1	0	1	0	0	0	1	0	11	1
230	3	2007-12-01	2	Pokud zlevní tak o haléře	9	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	16	3
231	3	2007-12-01	1	Učitelé jdou do stávků	9	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	10
232	2	2007-12-03	8	Hugo Chávez, to je napětí a nejistota	4	1	2	1	0	0	0	1	0	1	0	2	2	10	6
233	3	2007-12-03	1	C.S,Cargo chce pozít další firmy	5	2	2	4	0	1	0	1	0	0	0	0	0	5	7

List1

234	2	2007-12-03	24	Ekonomika eurozóny zrychlila	5	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	8	5	
235	2	2007-12-03	24	Slovenský tygr přeskočil okolní země	5	2	1	1	1	0	0	1	0	0	1	1	8	17	
236	2	2007-12-04	6	Čína se bojí Tří souťesek	4	1	2	1	0	0	0	0	1	0	0	-2	12	8	
237	3	2007-12-04	4	Nedostatek proudu může ohrozit tvorbu nových pracovních míst	9	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	2	0	5	7
238	4	2007-12-04	16	Proč odmítáme návrh státního rozpočtu na rok 2008	5	2	1	4	0	1	1	0	0	0	2	2	2	18	
239	2	2007-12-05	10	Svéráz ruského autoritářství	7	1	2	1	0	0	0	1	0	1	0	0	11	1	
240	2	2007-12-05	4	Anketa	12	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	9	7	
241	2	2007-12-05	6	Ze všech studentů láká věda nejvíc Finy	4	2	2	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	19	3
242	2	2007-12-06	10	Batoh v zrcadle	7	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	2	1
243	2	2007-12-06	8	Německo už není nemocným mužem Evropy, lidé mají práci	4	1	2	1	0	0	0	1	1	0	0	2	2	8	1
244	4	2007-12-06	1	Rozpočet schválen, nedůvěra vládě Sněmovnou neprošla	1	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	2	1	
245	3	2007-12-06	12	Rozpočet: mírný pokrok bez nadšení	7	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	2	13
246	3	2007-12-07	9	Neférové nepravdy doktora Stránského	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	4	11	
247	2	2007-12-10	21	Česko si zatím v unii udrží rychlý růst	3	2	1	1	0	0	0	1	1	0	0	2	0	1	16
248	2	2007-12-10	21	Šestiprocentní růst neudržíme na věky	3	2	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	4
249	3	2007-12-10	8	Třebonští kapři na Bali	7	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	17	13	
250	2	2007-12-10	21	Česko si zatím v unii udrží rychlý růst	3	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	6	
251	2	2007-12-11	11	Dny, které otřásly „Americkým snem“	12	2	2	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	13	1
252	3	2007-12-12	21	Co nám reformy přinesou	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	4	1	
253	2	2007-12-12	20	Výstaviště změni tvář, přibude nový pavilon	12	2	2	4	0	1	0	1	0	0	0	0	5	1	
254	2	2007-12-13	15	Investoři Česku už tolik nepřejí	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	
255	3	2007-12-15	21	Kam míří výtvarné Nejisté Státy Americké	12	6	2	6	0	0	0	0	0	0	0	0	21	1	
256	2	2007-12-17	19	Kapři podraží o deset procent	3	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	5	1	
257	4	2007-12-17	1	Konference o klimatu na Bali zachráněna v poslední chvíli	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	2	0	17	8	
258	2	2007-12-18	8	Řecké Las Vegas leží pod nebesy	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	8	3	
259	2	2007-12-18	17	Češi stále bohatnou, ale rostou jim dluhy	3	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	2	16	
260	2	2007-12-19	21	Ekonomika Číny je slabší než se čekalo	4	2	2	1	1	0	0	1	1	1	0	0	12	6	
261	4	2007-12-19	17	Česko nesplní dvě maastrichtské podmínky	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	1	0	2	8	
262	4	2007-12-19	17	Škoda Auto největším vývozcem v historii České republiky	5	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	5	11	

List1

263	4	2007-12-19	21 EK: obnovená Lisabonská strategie zvyšuje růst a zaměstnanost	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	1	0	9	5
264	4	2007-12-20	1 Zdeněk Kratochvíl: Nevíme, jaké je dnes v naší kultuře reálné náboženství	10	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	11
265	2	2007-12-20	10 Indova teplá večere	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	8	1
266	2	2007-12-21	22 USA ve třetím čtvrtletí zrychlily tempo	5	2	1	3	1	0	0	0	1	0	0	1	1	13	2
267	4	2007-12-21	5 Před 50 lety vznikl hokejový graf	12	1	2	1	0	0	0	1	0	1	1	-1	-1	17	1
268	2	2007-12-21	1 Ekonomie a štěstí: více není vždy lépe	1	2	1	1	0	0	0	0	0	1	1	-2	-2	18	10
269	2	2007-12-21	1 Ekonomie a štěstí: více není vždy lépe	1	2	1	1	0	0	0	0	0	1	1	-1	-1	18	10
270	1	2007-12-22	1 Co nám reformy přinesou	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	1
271	2	2007-12-27	22 STALO SE	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	12	3
272	2	2007-12-27	11 Čeká nás jeden rok zdražování	8	2	2	3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	4
273	3	2007-12-27	12 Nepál už nebude královstvím	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	1
274	2	2007-12-27	9 Stát – největší zdravotní dlužník	7	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	1	1	4	11
275	2	2007-12-28	7 Keňa zažila nejnapínavější volby prezidenta	4	1	2	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	10	8
276	2	2007-12-28	21 Svět trápila drahá ropa a hypoteční krize v USA	11	1	2	1	0	0	0	0	1	0	0	2	0	14	11
277	4	2007-12-29	13 Velvyslanci Česko pochválili, v roce 2008 věří českým fotbalistům	12	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	20	8
278	2	2007-12-31	20 Německé koncerny předběhly USA i zbytek Evropy	11	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	5	3
279	2	2008-01-02	22 Krátce	5	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2
280	2	2008-01-02	21 DIHK: Německá ekonomika jen mírně zpomalí	4	2	1	1	1	0	0	1	0	0	0	2	2	8	3
281	2	2008-01-02	6 V Keni dav upálil desítky lidí v kostele	4	2	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	10	1
282	4	2008-01-02	9 Češi mají našetřeno 2,5 biliónu korun	5	2	1	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	16
283	4	2008-01-02	9 Češi mají našetřeno 2,5 biliónu korun	5	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	16
284	2	2008-01-03	8 Zdravotnictví potřebuje více peněz. Ale ne od státu	7	2	1	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	9
285	2	2008-01-03	19 Polská ekonomika vzroste o šest procent	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2
286	3	2008-01-04	1 Ministři nevědí, co s penězi od státu	5	2	2	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	2	3
287	3	2008-01-04	1 Ministři nevědí, co s penězi od státu	5	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	17
288	2	2008-01-04	1 Růst ekonomiky ušetřil státu 25 miliard korun	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	2	17
289	4	2008-01-04	6 Konec optimismu	6	2	2	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	15	1
290	2	2008-01-04	4 Praha čtvrt' na horách nechce	3	1	2	4	0	0	1	0	0	0	0	1	0	7	8
291	2	2008-01-07	20 Světu hrozí dvojí šok: zpomalení USA a Číny	4	2	2	4	0	1	0	0	1	0	0	2	0	13	4

List1

292	4	2008-01-07	12	Kdo má šanci v dravé Číně	12	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	1	12	7
293	2	2008-01-07	27	Perspektivy trhů Rumunska a Bulharska	12	2	2	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	8	1
294	3	2008-01-07	1	Podporujte své podnikatele. Zvyšujete prosperitu i sobě	9	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	7	7
295	3	2008-01-07	10	Nízký schodek nepardonuje reformy	7	2	2	4	0	1	1	0	1	0	0	0	0	2	13
296	2	2008-01-07	1	Odbory: chceme přidat, je draho	1	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	2	4	11
297	4	2008-01-08	17	Hodinová mzda rostla v Česku nejrychleji	5	1	2	1	0	0	0	1	0	1	0	2	0	7	6
298	3	2008-01-08	2	Kdo je bohatší, Ital, či Španěl	5	2	1	4	0	0	0	1	0	0	0	2	2	8	5
299	3	2008-01-08	4	Co je neočekávanější ekonomickou událostí v kraji?	9	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	7	8
300	4	2008-01-08	17	Hodinová mzda rostla v Česku nejrychleji	5	2	2	4	0	1	0	1	0	0	0	2	0	8	5
301	4	2008-01-09	10	Sarkozy potvrdil úmysl vzít si Bruniovou	4	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	8	8
302	2	2008-01-10	3	Životní úroveň rostla, teď se zbrzdí	9	2	2	3	1	0	0	0	1	0	0	1	1	7	3
303	2	2008-01-10	19	Evropská ekonomika zrychlila tempo, nejvíce rostla Litva	5	2	1	3	1	0	0	0	1	0	0	1	0	8	5
304	2	2008-01-10	19	Goldman Sachs čeká letos v USA recesi	5	2	1	3	1	0	0	0	1	0	0	0	0	13	3
305	4	2008-01-11	8	Změny klimatu zlepšují ekonomiku	4	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	17	10
306	4	2008-01-11	20	Silná poptávka z ciziny zvedla tržby vývozců	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	15
307	3	2008-01-11	1	Nejlevnější auto na světě	5	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	2	5	1
308	2	2008-01-11	8	Změny klimatu mají i své klady	4	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	17	10
309	3	2008-01-14	8	První postkomunistické euro po roce	4	1	2	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	8	8
310	2	2008-01-14	7	Voliče i Kongres zajímá, jak nejlépe oživit ekonomiku	4	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	13	8
311	4	2008-01-15	9	Paříž žádá po Rijádu zlevnění drahé ropy	4	1	2	1	0	0	0	0	1	0	0	2	0	16	8
312	3	2008-01-16	4	Průmyslovým podnikům rostly tržby	9	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	7	11
313	2	2008-01-17	5	Česko v mezinárodním srovnání? Průměr, ale rok od roku lepší	11	2	2	4	0	1	0	0	0	1	0	0	0	18	1
314	4	2008-01-17	3	otázka pro...	10	2	1	6	0	0	0	0	0	0	1	0	0	21	1
315	3	2008-01-18	2	Republiku si rozvracet nedáme	9	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	1	0	20	11
316	4	2008-01-18	16	Čína a Indie ruku v ruce aneb Sbližování gigantů	4	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	2	12	8
317	2	2008-01-18	20	Země z Perského zálivu skupují firmy ve světě	4	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	5	3
318	4	2008-01-19	9	Bush má plán, jak oživit ekonomiku USA	4	1	1	1	0	0	1	0	0	1	0	2	0	14	8
319	3	2008-01-19	11	Mohl za to Klaus, nebo Tošovský?	7	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	6	13
320	4	2008-01-21	9	Hillary těsně vyhrála primárky v Nevadě	4	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	6	8

List1

321	3	2008-01-21	1 Válka cen. Které obchody vyhrávají?	9	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	7	3
322	3	2008-01-21	12 Tak pravil Švejnar	6	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	8
323	3	2008-01-22	1 Studie: euro přinese podnikům 26 miliard	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	4
324	2	2008-01-22	7 Srbové si vyberou Evropu nebo svou izolaci	4	1	2	3	0	0	0	0	1	0	0	1	1	10	1
325	2	2008-01-22	18 Hyundai už testuje převodovky a nabírá další lidi	3	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5	3
326	2	2008-01-23	15 Američané hasí hrozící recesi	5	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	2	0	14	1
327	2	2008-01-23	22 V Bruselu se strhne boj o „zelené“ zákony	4	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	17	5
328	4	2008-01-23	19 Hrozba recese přinutila USA snížit úroky	5	1	1	2	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	3
329	4	2008-01-24	1 Brusel bude tlačit Česko k výrobě zelené energie	1	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	17	5
330	2	2008-01-24	20 Šéfy velkých firem straší přízrak recese	11	2	1	2	0	0	0	0	1	0	0	2	0	13	7
331	3	2008-01-24	1 EU má plán, firmy strach	5	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	17	5
332	2	2008-01-24	9 Investoři nyní Rumunsku věří více	4	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	-1	8	1
333	2	2008-01-24	7 Tibet dobývají miliony čínských turistů	4	2	2	4	0	1	0	0	0	1	0	0	0	12	1
334	3	2008-01-25	14 Máme tři důležité priority	9	2	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	0	7	20
335	4	2008-01-25	20 Čínský drak v rekordu: růst 11,4 %	5	2	2	4	0	1	0	0	0	1	0	0	0	12	1
336	2	2008-01-25	20 Západ kritizuje suverenní fondy	4	1	2	1	0	0	1	0	1	0	0	2	0	5	8
337	4	2008-01-25	20 Čínský drak v rekordu: růst 11,4 %	5	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	12	1
338	4	2008-01-25	4 Máme tři důležité priority	9	2	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	0	7	20
339	3	2008-01-26	3 Luxová: Chce to změnu prezidenta	12	1	2	6	0	0	0	0	0	1	0	-1	0	6	10
340	4	2008-01-26	10 Davos: mocnosti znervózňuje drahá ropa	4	1	2	2	0	0	0	0	1	0	0	2	2	16	5
341	4	2008-01-26	10 Davos: mocnosti znervózňuje drahá ropa	4	1	2	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	16	8
342	3	2008-01-26	25 Gándhí, milosrdenství a politika	10	1	2	6	0	0	0	0	0	0	1	-2	-2	18	10
343	4	2008-01-28	8 Krvavý generál a korupčník, který pozdvihl ekonomiku	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	10
344	3	2008-01-29	1 Vysočina se rozvíjí nejrychleji v zemi	9	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	7	8
345	2	2008-01-30	8 Bush připustil nejisté období	4	1	2	2	0	0	1	0	1	0	0	2	0	14	8
346	4	2008-01-30	19 Úvěrová krize se šíří také do východní Evropy	5	1	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	14	1
347	2	2008-01-30	6 TŘETÍ SVĚT Radka Nedvěda	4	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	10	10
348	4	2008-01-30	1 MMF počítá se stabilním růstem české ekonomiky	1	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	3
349	2	2008-01-31	1 Amerika už téměř stojí	1	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	1	14	3
350	2	2008-01-31	6 Unie poslala Slovákům silné varování	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	8
351	4	2008-02-01	19 Finance zvýšili odhad růstu za rok 2007	5	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16

List1

352	2	2008-02-01	17	Ekonomika výrazně zpomalí, říkají prognóza	3	2	2	4	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1	4
353	4	2008-02-01	19	Finance zvýšili odhad růstu za rok 2007	5	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	8
354	2	2008-02-01	10	Nepanikařte. Teď kupuji americké akcie	8	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	3
355	2	2008-02-01	9	Říman nechce ministerstvo a velmi loajální odbory	7	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1
356	4	2008-02-01	20	Češi začali pozorně sledovat vývoj cen	5	2	2	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6
357	2	2008-02-06	23	Klaus vybírá muže pro ČNB	5	1	2	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
358	2	2008-02-06	11	Jan Švejnar – ekonom světový...ale banální	7	2	2	2	0	0	0	0	1	0	0	2	0	6	8
359	4	2008-02-07	16	Poláci stávkují, Tusk čelí tvrdému tlaku	4	2	2	1	1	0	1	1	0	0	0	2	2	8	11
360	2	2008-02-07	8	Talibán získá za opium 100 milionů dolarů	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	8
361	2	2008-02-08	17	Vyšší sazby ČNB půjčky nezdraží	5	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	15
362	3	2008-02-09	6	Václav Klaus: Prezident nesmí být korouhvičkou ve větru	12	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	6	19
363	3	2008-02-13	2	Praha patří do tuctu nejbohatších v EU	9	2	1	4	1	0	0	1	0	0	0	0	0	7	5
364	2	2008-02-13	14	Krátce	3	2	1	4	0	1	0	0	1	0	0	1	1	7	5
365	4	2008-02-13	12	Praha je mezi bohatými regiony	9	2	1	4	1	0	0	1	0	0	0	0	0	7	2
366	3	2008-02-13	6	Svého knížete by nevyměnili	12	2	2	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	8	1
367	4	2008-02-14	17	Česko má snížit počty státních zaměstnanců	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	5
368	4	2008-02-15	17	Růst ekonomiky SR nadále trhá rekordy	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	8	6
369	2	2008-02-15	17	Korunu posilují spekulanti	5	2	2	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1
370	4	2008-02-15	10	Kiribati vyhlásilo obří mořskou rezervaci	4	2	2	1	0	1	1	0	0	0	0	1	0	17	1
371	3	2008-02-18	10	Tygři žijí až za Břeclaví	7	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	8	13
372	2	2008-02-18	18	ANKETA	11	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
373	2	2008-02-18	10	V nezávislosti vidí lék na vše	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	1
374	2	2008-02-19	3	Kde hledat byt na nové adrese	9	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	1
375	2	2008-02-20	11	Evropa vyhrává boj s byrokracií	7	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	9	5
376	2	2008-02-20	15	Česku již nevadí jednotný výpočet daně podle EU	5	2	2	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	9	1
377	2	2008-02-21	23	Propadl mírnily Telefónica a KB	5	1	2	2	1	0	0	0	1	0	0	2	2	13	3
378	2	2008-02-21	23	Fed snížil předpověď letošního růstu USA	5	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	13	3
379	2	2008-02-22	23	Krátce	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	10	2
380	2	2008-02-28	6	Markov: Putinův kurz má podporu většiny	4	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	11	11
381	3	2008-02-28	8	Postavíme kanál přes celou zemi	4	1	2	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	10	11
382	3	2008-02-28	1	Kraj v Unii: 955. místo	9	2	2	6	0	1	0	1	0	0	0	2	2	7	11

List1

383	2	2008-02-29	9 Klaus ČNB o nevinnost nepřipravil. Neměl kdy	7	2	2	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
384	4	2008-02-29	11 Putin předává celkem prosperující carství	4	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	11	1
385	3	2008-02-29	3 Primář: poplatky nejsou reforma	9	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	
386	4	2008-02-29	17 Vondra: Bez jaderné energie to nepůjde	5	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	1	0	17	8
387	2	2008-03-03	6 Co může ovlivnit budoucnost Ruska	4	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	11	3
388	3	2008-03-04	4 Módní řetězec Lindex otevře druhou prodejnu	9	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	2	5	7
389	2	2008-03-04	9 Španělé a Italové hledají lídry pro horší časy	4	2	2	1	0	0	0	0	1	0	0	2	2	8	1
390	2	2008-03-04	21 Warren Buffett poslal akciové trhy dolů	5	2	1	5	0	0	1	0	1	0	0	2	0	13	7
391	2	2008-03-04	6 STŘED EVROPY Martina Ehla	4	2	2	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	8	1
392	4	2008-03-05	16 Brusel pochválil vládu za ekonomické reformy	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	6
393	2	2008-03-05	25 Slovensko roste nejrychleji z celé EU	4	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	6
394	2	2008-03-05	20 Slovensko sa nesúdí	3	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	8	11
395	4	2008-03-05	15 Slovenská ekonomika se blýskla růstem 14,3 %	5	2	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	8	6
396	2	2008-03-06	10 Chvála Slovenska aneb Jak bývají poslední prvními	7	2	1	4	0	1	1	0	0	0	0	2	2	8	3
397	2	2008-03-06	15 Banka chce financovat vzdělávání žen ve světě	5	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	19	3
398	2	2008-03-06	16 Česko se krize příliš obávat nemusí	11	1	2	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	7
399	2	2008-03-06	23 Čína se obává růstru inflace a přehřívání ekonomiky	5	2	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	12	8
400	3	2008-03-06	7 Prago Union v Akropoli	9	2	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	1
401	2	2008-03-06	10 Chvála Slovenska aneb Jak bývají poslední prvními	7	2	1	1	0	1	0	1	0	0	0	2	2	8	3
402	3	2008-03-06	8 Hillary vítězí když plive jedovatou slinu	7	1	2	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	13	1
403	3	2008-03-08	9 Rychlý růst cen loni přibrzdil růst ekonomiky	5	2	1	3	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	15
404	2	2008-03-10	15 Češi šlapou Evropě na paty	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	16
405	3	2008-03-10	10 Vládo, sniž daně, ale také výdaje	7	1	2	2	0	0	1	0	1	0	0	2	0	1	1
406	2	2008-03-10	15 Češi šlapou Evropě na paty	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0	1	15
407	2	2008-03-10	15 Češi šlapou Evropě na paty	5	2	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	3
408	3	2008-03-11	5 FÓRUM ČTENÁŘŮ	9	2	2	1	0	0	0	0	0	0	1	-1	-1	16	12
409	2	2008-03-12	23 Fed dodá bankám 200 miliard dolarů	5	2	1	5	1	0	1	0	1	0	0	2	0	14	9

List1

410	2	2008-03-13	19 Česká ekonomika přibrzdí. Nejsilněji ve střední Evropě	5	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	4	
411	4	2008-03-13	11 Unie řeší výhled energetiky – i té české	4	2	2	3	0	0	1	0	0	0	2	0	16	8		
412	3	2008-03-13	1 Z Hané mizí orná půda	9	2	2	4	0	0	1	0	1	1	0	1	0	5	8	
413	2	2008-03-13	9 Krize: hop, nebo trop	7	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	14	1		
414	2	2008-03-13	19 Experti: pozitivní nálada burz nevydrží dlouho	5	2	2	5	1	0	0	0	1	0	0	1	0	14	1	
415	2	2008-03-17	1 Evropa už je bohatší než USA, dolar padá	1	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	1	13	3	
416	2	2008-03-17	15 Trhy dostaly tvrdý úder	5	2	2	4	1	1	0	0	1	0	0	1	0	14	3	
417	3	2008-03-18	10 Tibet není na prodej	6	1	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	12	1	
418	2	2008-03-19	21 Hypoteční krize se nás netýká?	12	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	5	7	
419	2	2008-03-19	21 Hypoteční krize se nás netýká?	12	1	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	1	5	7	
420	2	2008-03-20	10 České veřejné rozpočty: Když můžeš víc než chceš	7	1	2	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	3	
421	4	2008-03-20	6 Zvažování her	6	2	2	4	0	0	0	0	0	1	0	0	0	12	1	
422	2	2008-03-21	3 Nová výzva pro factoring	5	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5	1	
423	2	2008-03-21	9 Jak odrazit předlouhý sešup	7	2	2	2	0	0	1	0	1	0	0	2	2	13	3	
424	3	2008-03-25	1 Česko ve vleku americké krize	5	1	2	3	1	0	0	0	1	0	0	2	0	14	8	
425	2	2008-03-26	9 Bhútánci vyslyšeli krále, mají demokracii	4	1	2	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	10	6	
426	2	2008-03-27	19 ČNB nechala úrokové sazby beze změny	5	1	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4	
427	4	2008-03-28	2 Topolánek: koalice chce rychlejší pokles deficitu	2	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	8	
428	4	2008-03-28	19 Světová ekonomika v žádné recesi není	5	2	1	3	1	0	0	1	0	0	0	2	0	14	3	
429	2	2008-03-28	25 Ekonomika USA výrazně zpomalila	5	2	2	5	1	0	0	0	1	0	0	2	2	13	3	
430	2	2008-03-31	6 RUSKO Ondřeje Soukupa	4	2	2	4	0	1	0	0	0	1	0	0	0	11	1	
431	4	2008-03-31	1 Kasparov: radar v Česku? Nedůležité	1	2	2	4	0	1	0	0	0	1	0	0	0	11	8	
432	2	2008-03-31	13 UDÁLOSTI	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2	
433	3	2008-04-01	1 Euro čelí nejvyšší inflaci od svého vzniku	5	1	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	9	1	
434	2	2008-04-02	21 Burzy ztratily tři biliony dolarů	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	3	
435	2	2008-04-02	26 Růst cen rýže ve světě zatím do Česka nedorazil	12	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	1	
436	4	2008-04-03	21 Analytici: rozpočet určí, jaké budou daně	5	1	2	2	0	0	1	0	1	0	0	2	2	2	8	
437	4	2008-04-03	20 Ekonomika USA může klesnout	5	2	1	3	1	0	1	0	1	0	0	2	0	13	3	
438	2	2008-04-03	22 Světu hrozí recese, varuje měnový fond	5	2	1	3	1	0	0	1	1	0	0	2	2	14	3	
439	2	2008-04-03	15 MMF varuje před světovou recesí. Česko zatím v klidu	5	1	1	5	1	0	0	0	1	0	0	2	2	14	3	
440	2	2008-04-04	18 Autopůjčovna Hertz koupila své partnery	3	1	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	2	2	5	7

List1

441	2	2008-04-04	24	Polsko prodává velkou porci státního majetku	4	2	1	4	0	1	1	0	0	0	0	0	2	8	
442	2	2008-04-04	31	Basilej je rájem hodinek a šperků	12	1	2	2	0	0	0	1	1	0	0	2	2	5	1
443	4	2008-04-05	10	Aliance strávila tři dny ve velkém, hodně velkém paláci	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	10	1	
444	4	2008-04-09	19	Účet za úvěrovou krizi: bilion dolarů	5	1	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	14	3
445	4	2008-04-10	1	O době pozdější než pozdní	10	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	-1	0	6	11
446	2	2008-04-10	18	OECD ordinuje Německu reformy	4	2	1	3	1	0	1	0	0	0	0	2	0	8	3
447	4	2008-04-10	20	*Slováci vyrábějí nejvíce aut na obyvatele	5	2	2	4	0	1	0	1	0	0	0	0	0	5	7
448	2	2008-04-11	16	ČEZ vytlačil „Škodovku“ z prvního místa	3	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	0	5	7
449	2	2008-04-11	19	Počet konkurzů v ČR loni klesl o pětinu na 923	3	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	5	17
450	3	2008-04-12	11	Jak se léčí v Británii a Španělsku	7	2	2	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	4	3
451	2	2008-04-14	7	Ženy hrají poprvé prim v nové španělské vládě	4	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	8	8
452	2	2008-04-14	16	ANKETA	11	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	8	3
453	2	2008-04-14	16	ANKETA	11	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	1	3
454	4	2008-04-14	5	Průmysl v České republice v únoru vzrostl 11,3 procenta	2	2	2	1	1	0	0	1	0	0	0	2	0	1	15
455	3	2008-04-15	8	Vítěz nemá v Itálii nutně vyhráno	7	2	2	2	0	0	0	0	1	0	0	2	0	8	11
456	4	2008-04-17	19	Čínská ekonomika zpomalila svůj růst na 10,6 %	5	2	1	3	1	0	0	0	0	0	0	1	0	12	1
457	3	2008-04-17	11	I mluvit se musí umět	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	11
458	4	2008-04-18	10	Gambro nabídne v Přerově dalších osmset míst	9	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	7	7
459	2	2008-04-18	19	Silná turecká ekonomika stojí na slabé energetice	3	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	2	10	1
460	2	2008-04-18	9	Nevěřte penzijnímu utěšování	7	1	2	1	0	0	1	1	0	1	0	2	2	4	3
461	3	2008-04-19	1	Firmy hledaly lidi	9	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	19	11
462	3	2008-04-19	11	Francie: péče je dobrá, ale dost drahá	7	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	1	1	8	3
463	2	2008-04-21	17	Češi mají zlepšit stav železnic v Albánii	3	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	1
464	2	2008-04-22	11	Vládní reforma vědy jde fatálně špatným směrem	7	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	19	11
465	2	2008-04-22	22	MMF: Růst střední Evropy výrazně oslabí	5	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	3
466	4	2008-04-22	14	Slovensko splnilo všechna kritéria pro přijetí eura	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	1
467	2	2008-04-22	8	STŘED EVROPY Martina Ehla	4	2	3	3	0	0	1	1	1	0	0	2	2	8	1
468	2	2008-04-22	2	Výstavišti dnes dominuje Polsko	12	2	2	4	0	0	0	1	0	0	0	2	2	8	7

List1

469	4	2008-04-22	6	Jak na odbory	6	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	1	1	2	8
470	2	2008-04-22	2	Výstavišti dnes dominuje Polsko	12	2	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	8	7
471	2	2008-04-22	22	MMF: Růst střední Evropy výrazně oslabí	5	2	1	3	1	0	0	0	0	0	2	0	8	15	
472	3	2008-04-23	4	Kampaň láká mládež na techniku	9	2	2	4	0	1	1	0	0	0	1	0	19	6	
				Soc. demokracie chce vrátit progresivní zdanění															
473	4	2008-04-23	2	příjmů	2	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	2	18	
474	3	2008-04-23	1	Počítačů máme doma nejméně	9	2	2	4	0	1	0	0	1	0	0	1	1	7	6
475	4	2008-04-24	19	Ceny by měly letos vzrůst o šest procent	5	1	2	3	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	3
				Platón má rád Google aneb o Abstraktní															
476	2	2008-04-24	11	ekonomice	7	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	12	3	
477	2	2008-04-24	15	UDÁLOSTI	5	2	1	3	1	0	0	0	0	0	2	0	1	9	
478	2	2008-04-24	12	Svět džentlenských dohod stále žije	8	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	4	3	
479	4	2008-04-24	19	Ceny by měly letos vzrůst o šest procent	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	2	9	
480	2	2008-04-24	22	Čilé tempo české ekonomiky nepolevuje	5	2	1	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1
481	4	2008-04-24	19	Ceny by měly letos vzrůst o šest procent	5	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	4	9	
482	2	2008-04-24	12	Svět džentlenských dohod stále žije	8	1	2	2	0	0	1	0	1	0	0	2	0	4	3
483	2	2008-04-25	7	Opia bude letos méně. Zmrzl mák	1	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	9	1	
484	4	2008-04-26	1	Na trhu dominují investiční typy pojistek	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	
485	4	2008-04-28	14	Jak v Rusku financovat byznys	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	9	1	
486	4	2008-04-28	14	Jak v Rusku financovat byznys	5	1	1	1	0	0	0	1	0	0	2	2	9	1	
487	2	2008-04-28	16	České stavební firmy chtějí Poláci i Rusové	11	2	2	1	0	0	0	0	0	0	1	1	8	3	
488	2	2008-04-29	22	Evropa brzdí tempo. Pálí ji žhnoucí inflace	4	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	8	5	
489	2	2008-04-29	15	UDÁLOSTI	5	1	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	5	
490	3	2008-05-02	4	Hry v Číně a lidská práva	9	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	-2	12	12
				Nedobytné pohledávky: značná rizika jsou v															
491	4	2008-05-05	13	Polsku a na Slovensku	5	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	5	1	
				Bush: Ekonomika by si mohla vést lépe, ale v															
492	2	2008-05-05	20	recesi není	4	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	13	1	
				Nedobytné pohledávky: značná rizika jsou v															
493	4	2008-05-05	13	Polsku a na Slovensku	5	2	2	3	1	0	0	0	0	0	0	0	5	1	
				Deseti milionům Němců hrozí chudoba, říká															
494	2	2008-05-06	18	studie McKinsey	4	2	1	2	0	0	1	0	1	0	0	2	2	8	3
				Sarkozy měl první rok mnohem těžší, než se															
495	2	2008-05-06	6	čekalo	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	8	1	
496	2	2008-05-06	7	Srbské volby jsou referendem o cestě do Evropy	4	1	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	10	1	
497	4	2008-05-07	17	Obchod s cizinou dusí silná koruna	5	2	2	2	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	15

List1

498	2	2008-05-07	24	Medveděv dědí Rusko opojené ropou	4	2	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	11	1
499	4	2008-05-09	15	ČNB zvýšila odhad růstu ekonomiky na 4,7 %	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
500	2	2008-05-09	19	Slováci začnou od ledna platit eurem	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	3	1
501	3	2008-05-10	2	Propagace lázní? Příliš drahá	9	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	0	5	7
502	4	2008-05-16	20	Růst ekonomiky nejnižší od roku 2004	5	2	1	2	1	0	0	1	0	0	0	2	2	1	3
503	2	2008-05-16	17	Růst Česka zpomaluje	5	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	3
504	3	2008-05-16	2	Střední Evropa zpomaluje	5	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1
505	3	2008-05-16	1	Česku se daří. Ale už ne tolik	1	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1
506	4	2008-05-17	13	Hyundai tvoří centrum zaměstnanosti	9	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	2	7	9
507	2	2008-05-19	20	British Airways zdvojnásobily tisk, pomohli i čeští cestující	4	1	2	2	0	0	1	0	1	0	0	1	0	5	7
508	4	2008-05-19	1	Olympiáda politikům nevodí, ale česká účast na Expo v Šanghaji bude mohutná	1	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	1	12	8
509	2	2008-05-20	18	Češi utrácejí méně než dřív	3	2	2	1	1	0	0	1	1	0	0	2	0	1	15
510	4	2008-05-20	5	Co navrhuje ministr Julínek, je riskantní experiment	2	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	2	0	4	11
511	4	2008-05-20	5	Co navrhuje ministr Julínek, je riskantní experiment	2	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	4	11
512	2	2008-05-21	9	Jihoafričtí xenofobové útočí na Zimbabwany	4	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	1	0	10	1
513	2	2008-05-21	11	Bruzie hlasuje o budoucnosti	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	1
514	2	2008-05-22	22	Slováci mají den daňové svobody	5	1	1	1	0	0	0	0	0	0	2	2	2	10	
515	2	2008-05-22	4	Utrácet za vědu se vyplácí, říkají firmy	3	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	1	1	19	3
516	4	2008-05-22	9	Evropská unie dává na ekologii stále víc, Česko naopak	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	17	5
517	2	2008-05-22	7	Kuba, Lybie, nebo Sýrie jsou prý „mírumilovnější“ než USA	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	18	11
518	2	2008-05-23	15	Pozitiva ropné krize	11	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	16	7
519	4	2008-05-23	2	ČR bude spolupracovat s gigantom Microsoftem	2	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	1	1	19	7
520	3	2008-05-24	9	Britská ekonomika zpomalila na minimum	5	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2
521	2	2008-05-26	19	V Británii vše prudce zdražuje – kromě domů a bytů	4	2	2	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	8	1
522	2	2008-05-26	10	Jak se Čína mění a komu bude scházet Ted Kennedy	7	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	1
523	2	2008-05-26	8	Manažer na „Východě“ musí být nekompromisní	12	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	5	7

List1

524	2	2008-05-27	6 Střed Evropy	4	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	8	1
525	2	2008-05-28	27 Německá ekonomika roste, podle analytiků jí však hrozí propad	4	2	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	8	3
526	2	2008-05-28	11 Milodary nejsou řešení, tvrdili v Praze Zambijci	4	2	2	4	1	1	1	0	0	0	0	0	0	18	10
527	4	2008-05-28	4 Řízená péče – dobro, nebo zlo pro pacienta?	11	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	11
528	4	2008-05-28	21 EK chce zjednodušit zakázky	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	9	5
529	2	2008-05-28	12 Euro nutné reformy nenahradí	7	1	2	3	0	0	1	0	0	0	0	1	0	3	17
530	2	2008-05-28	19 Spor o živnostenský zákon	5	1	2	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	5	1
531	2	2008-05-28	7 Polští učitelé testují vládní reformy	4	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	8	1
532	2	2008-05-29	7 Nepál: království se stalo republikou	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	10	1
533	2	2008-05-30	26 Marks & Spencer expanduje na Východ	5	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	5	7
534	2	2008-05-30	7 Poplatky a politická soutěž v. politická destrukce	7	2	2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	1
535	3	2008-05-30	8 Otevřené dveře pro polského instalatéra	7	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	9	3
536	4	2008-05-30	10 Ostravice má jedinečný sportovní areál	9	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	7	8
537	3	2008-05-31	12 Jen hlupák vidí v kultuře žebráka	10	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	9	11
538	3	2008-05-31	12 Když váš život i vaše město zmizí	8	1	2	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	12	1
539	2	2008-06-02	21 Drahé uhlí vyneslo Bakalovi čtyřnásobný zisk	5	1	2	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	16	3
540	3	2008-06-02	2 V Ostravici roste zájem o pozemky	9	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	2	7	8
541	2	2008-06-03	15 Rekordní růst mezd drtí inflace	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	15
542	2	2008-06-03	8 USA hledají recept proti emisím	4	2	2	2	0	0	1	0	1	0	0	1	0	17	8
543	2	2008-06-03	18 Růst platů tlačí inflaci vzhůru	3	2	2	2	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	4
544	3	2008-06-03	4 Vadí mi necitlivá urbanizace kraje	9	1	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	-2	7	10
545	2	2008-06-03	8 Státy se přou o nové „Kjóto“	4	1	2	1	0	0	1	0	0	0	0	2	-1	17	8
546	4	2008-06-04	17 Na Slovensku roste HDP dál nejrychleji	5	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2
547	4	2008-06-04	17 Unie už nemá námitky proti českému deficitu	5	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	5
548	3	2008-06-04	9 Jak je to s daněmi doopravdy	7	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	9
549	2	2008-06-04	11 Deset let eura: důvod k oslavě?	7	1	2	2	0	0	1	0	0	0	0	1	0	3	19
550	3	2008-06-05	12 Pád indického ráje	6	2	2	1	0	0	0	0	0	0	1	0	-1	18	11
551	2	2008-06-05	10 Deset let eura - tentokrát nahlížených optimistou	7	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	3	3
552	4	2008-06-05	15 Vyšší inflace přibrzdí českou ekonomiku	5	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3

List1

553	2	2008-06-05	22 OECD předpovídá Česku menší růst kvůli inflaci	5	2	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
554	4	2008-06-05	15 Vyšší inflace přibrzdí českou ekonomiku	5	1	1	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	14	3
555	2	2008-06-06	7 Vanuatu zná recept na štěstí	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	1	0	0	18	1
556	3	2008-06-10	4 Praha je silnější než Moskva	5	2	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	5	16
557	2	2008-06-10	13 Praha je pro podnikání 49. nejlepší na světě	5	2	2	2	0	0	0	0	0	1	0	1	0	5	3
558	2	2008-06-10	18 I Číňané už přesouvají výrobu do zahraničí	4	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	12	2
559	2	2008-06-11	22 Fed se nyní zaměří na krocení inflace	5	1	1	3	0	0	1	0	1	0	0	1	0	13	3
560	4	2008-06-11	16 Růst české ekonomiky ztrácí dynamiku	1	1	1	2	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	16
561	2	2008-06-11	15 Platby firem: jízda až na doraz	5	2	2	3	1	0	0	0	1	0	0	0	0	14	3
562	3	2008-06-11	2 Bernankeho straší vysoké ceny energií	5	1	2	3	0	0	1	0	1	0	0	1	0	13	3
563	2	2008-06-12	19 Meryll Lynch: ekonomika USA v tomto čtvrtletí klesne	5	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	13	3
564	4	2008-06-12	20 Stále více rodin si s růstem cen neví rady	5	2	2	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	3
565	4	2008-06-13	17 Klaus: euro není žádný velký úspěch	5	1	2	2	0	0	1	0	0	0	0	1	0	3	19
566	3	2008-06-13	9 Forum čtenářů	7	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	1	0	4	12
567	3	2008-06-13	7 Fandí Španěle toreanorovi, či býkovi?	4	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	1	0	18	10
568	3	2008-06-14	25 Já, skromný služebník	10	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	1	11	8
569	3	2008-06-16	5 Francie si plní americký sen, podniká	5	1	1	3	0	0	1	0	1	0	0	1	1	8	8
570	3	2008-06-16	3 ČSSD si věří a chce místo hejtmana	9	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	6	8
571	2	2008-06-16	22 Penzijní reformu lze zvládnout do roka, je vhodná doba	5	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	4	3
572	3	2008-06-16	5 Francie si plní americký sen, podniká	5	1	1	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	8	1
573	3	2008-06-16	5 Velký lékař francouzské ekonomiky, Jacques Attali	5	2	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	1	8	3
574	2	2008-06-16	22 G 8: Ceny komodit ohrožují růst	5	1	1	3	0	0	1	0	1	0	0	2	0	16	2
575	3	2008-06-16	2 Karvinsku chce pomoci i kraj	9	1	2	2	0	0	1	0	1	0	0	1	1	7	2
576	2	2008-06-17	18 Krátce	4	2	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	11	2
577	2	2008-06-17	10 Pod výhou irského ne	6	1	2	1	0	0	1	1	0	0	0	2	2	9	1
578	4	2008-06-17	16 Dluh klesl o 32 mld. Kč	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2
579	2	2008-06-17	27 Kdo pomůže podnikatelům z Karvinska	12	1	2	2	0	0	0	0	1	0	0	1	1	7	9
580	2	2008-06-18	4 Milníky generace „nových Číňanů“	12	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	12	1
581	4	2008-06-18	12 Odmítli reformy a hájili úrazovku	9	2	2	4	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4	11
582	2	2008-06-20	21 Banku UBS opouštějí bohatí klienti	4	2	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	2	5	1
583	2	2008-06-20	1 Jedničkou mezi firmami je opět Škoda Auto	1	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	2	2	5	7
584	4	2008-06-20	6 Proč jsou občané rozloženi	6	2	2	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	4	18

List1

585	3	2008-06-20	2 Do Varů budou létat větší a těžší stroje	9	2	2	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	7	9
586	2	2008-06-20	21 Krátce	4	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	12	2
587	3	2008-06-20	2 Foxconn už je třetí mezi obry	5	2	1	4	0	1	0	1	0	0	0	1	0	5	1
588	2	2008-06-20	13 Škoda potvrdila pozici jedničky	5	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	1
589	4	2008-06-21	6 Evropská dialektika	6	1	2	1	0	0	0	0	0	0	1	-2	-1	9	11
590	2	2008-06-23	21 Jack a Suzy Welschovi radí investovat nyní v USA	4	2	2	1	1	0	0	0	0	1	0	1	2	15	7
591	2	2008-06-23	27 Jaké důsledky má pro investory i firmy rostoucí cena ropy	12	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	1
592	2	2008-06-23	27 Jaké důsledky má pro investory i firmy rostoucí cena ropy	12	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	16	1
593	2	2008-06-23	4 Evropskou jedničkou v inovacích je Švýcarsko	4	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	19	1
594	2	2008-06-23	27 Jaké důsledky má pro investory i firmy rostoucí cena ropy	12	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	16	1
595	4	2008-06-24	5 Hrozba pro zdravotnictví: stárnutí populace	2	2	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	11
596	2	2008-06-24	4 Budoucnost české elektirzační soustavy	12	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	16	9
597	2	2008-06-24	6 Střed Evropy	4	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	8	1
598	2	2008-06-25	19 Bubny se změni. Za deset let a tři miliardy eur	12	2	2	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	7	7
599	2	2008-06-25	22 Krátce	4	2	1	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	8	2
600	2	2008-06-26	19 Brusel: Česko příští rok sníží deficit rozpočtu na 1,1 procenta	5	2	1	4	1	1	0	0	0	0	0	1	0	2	2
601	2	2008-06-27	10 Desetkrát ano pro přijetí eura	7	2	2	4	0	1	1	1	0	0	0	2	1	3	7
602	4	2008-06-27	6 Nečas nejen na důchodce	6	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1
603	2	2008-06-27	4 Praha uvidí technické divy Francie	4	2	2	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	15	1
604	4	2008-06-28	2 Ministři musí šetřit, schodek rozpočtu jen 38 miliard	2	1	2	2	0	0	1	0	0	0	0	1	1	2	1
605	2	2008-06-30	3 Vláda poprvé navrhla snížit sociální pojištění	3	2	2	4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1
606	3	2008-06-30	10 Jak šampionát táhne ekonomický růst	7	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	2	2	20	1
607	3	2008-06-30	10 Jak šampionát táhne ekonomický růst	7	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	20	1

Poznámky

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

List1

deník(1-4)

Chyba:503
Chyba:503
Chyba:503
Chyba:503